

Bütün Dünya

192297 SAYI: 2014/12

FİYATI: 4 TL

30 Eylül 1914

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

DIYARBEKİR

ALİŞİR İKİNCİ NİHAZ

11 200 - 00 - Sayı : 12000 - Bütün Dünya Kültür Yayını - 11 200 - 00

Yazın İçinde
T. Güle

ANLIK HAYATIMIZ
Her gün 10 sayfa
Her hafta 70 sayfa
Her ay 280 sayfa
Her yıl 3360 sayfa

5) Kuruca

Büyük Gazi Diyor, ki Diyarbekirli, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakyalı Ve Makidonyalı Hep Bir İrkin Evlatları, Hep Aynı Cevherin Damarlarıdır

Büyük Gazi Ve Türklük

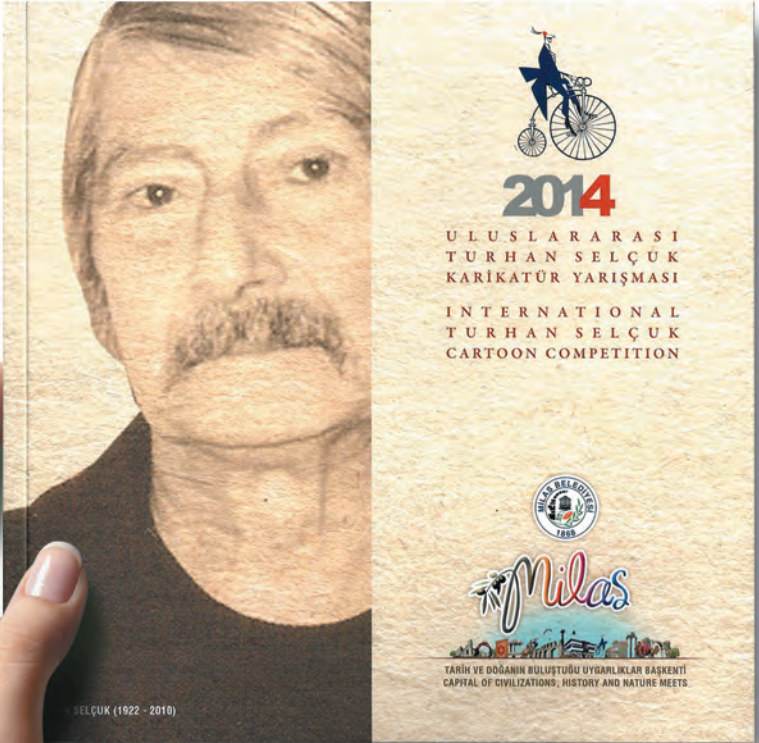
Fahri Cemşehrimiz Gazi Hazretlerinin Diyarbekir'lilere Yüksek Hitabeleri

İŞTE ATATÜRK!

Hükûkî Müracaat
PL. KEMAL İZ.

Milas Belediyesi'nin düzenlediği, Dördüncü Uluslararası Turhan Selçuk Karikatür Yarışması'na katılan, derece alan, sergilenmeye değer görülen eserlerin bir araya getirildiği yarışma albümü.

İnternette, şu adresten izleyebilirsiniz:
<http://bizimmilas.com/turhan-selcuk-karikatur-albumu-2014/>

Bütün Dünya

2000

**Başkent Üniversitesi
Adına Sahibi:**

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni
Mete Akyol

**Görsel Yönetmen
ve Yayın Genel Yönetmeni**
Yardımcısı :
Turgut Keskin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Gülçin Orkut Akyol

Teknik Yapım Yönetmeni:
Faruk Güney

Yayın Danışmanı:
Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:
Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:
Süheyla Dinç

Eğitim Danışmanı:
Dr. Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:
Nükheth Alicikoğlu

*Başkent Üniversitesi'nin bir kültür
hizmeti olan Bütün Dünya 2000,*

*Başkent Üniversitesi
kuruluşlarından*

*1. Cadde, No: 77, Bahçelievler,
Ankara adresindeki Aküm
Reklamcılık, Danışmanlık ve
Yayıncılık Ajansı*

Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin

*3. Cadde, No: 2, Yenimahalle,
Ankara adresindeki tesislerinde
basılmıştır.*

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (*Anısal Başkan*)

Prof. Dr. Ahmet Mumcu

Prof. Dr. Solmaz Doğanca

Prof. Dr. Sevil Öksüz

Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,

Prof. Dr. Okay Eroskay

Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,

Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,

Prof. Dr. Levent Peşkirioğlu,

Gülbüz Atabek, Kaya Karan,

Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu,

Ahmet Aydede, Manuel Bilos, Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:

Yahya Aksoy, Yücel Aksoy, Pelin Hazar Aliabbasi,

Sabriye Aşır, Dr. Sıtkı Aydınel, Nuray Bartoschek,

Sadi Bülbül, Haluk Cansın, Haluk Erdemol, Sema Erdoğan,

Konur Ertop, Gülbüz Evren, Metin Gören, Mümtaz İdil,

Muzaffer İzgü, Sinan Meydan, Filiz Leloğlu Oskay,

Cengiz Önal, Sebahat Önen, Cengiz Özakıncı,

Saniye Özden, Tekin Özerterem, Bekir Özgen,

Nergis Öztürk, Yaşar Öztürk, Sezin San,

Mete Tizer, İzlen Şen Toker, İzmir Tolga,

Suat Türker, Engin Ünsal, Mehmet Ünver, Dr. Mehmet Uhri,

Orhan Velidedeoğlu, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:

10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara

Tel: (0312) 215 51 27-313

Faks: (0312) 222 90 07

İletişim Adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,

Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul

Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)

Faks: (0216) 456 27 29

Dağıtım: Yaysat

Basım Tarihi: 24 / 11 / 2014

www.butundunya.com.tr

butundunya@butundunya.com.tr

3 Dede Mirasımız Laiklik
Mete Akyol

6 Başkent Üniversitesi
Kültür Merkezi Açılışı

12 Prof. Dr. Mehmet
Haberal'a Onursal
Ödül B.D. Yazı İşleri

17 Kaynak Tenkidi *Dr. Sıtkı Aydın*

21 İnönü'nün Yanıtı *Cengiz Özakıncı*

29 Atatürk'ün Venizelos Tarafından
Barış Ödülü'ne Aday Gösterilmesi
Cengiz Önal

33 Hakimiyeti Milliye Yazıları

34 Dahi mi Diktatör mü?
Prof. Dr. Celal Şengör

39 Atatürk Devrimleri

46 Amerika Birleşik Devletleri ve
Ermeni Sorunu *Gürbüz Evren*

51 Asya Tipi Üretim Tarzı
Konur Ertop

57 100 Yaşına Giriş Anısı
Muazzez İlmiye Çığ

61 Savaş ve Barış *Tekin Özertem*

67 Herkes Ona "Bey" Derdi
Dr. Şahin Musaoğlu

74 Bir Şair Yaşamıştı
Prof. Dr. Şadan Gökovalı

79 Beyin Fırtınası *Orhan Velidedeoğlu*

82 Türk! Öğün, Çalış, Güven!
Afet İnan

83 Pembe Düşler *Metin Gören*

86 Anatomi Tiyatrosu
Zeynep Aburas

87 Midas ve Altın Dokunuş
Haluk Erdemol

92 Boston Şeker Pekmezi Seli
Sabriye Aşır

96 Boru ve Kavşak Sorunu
Can Pulak

99 Eğitim ve Barış *Bekir Özgen*

103 Güzel Bir Rastlantı *Yücel Aksoy*

107 Ünlü Dahilerin Bilinmeyen
Yönleri *Gizay Temizsoylu*

110 Gözün Üstünde Olsun
Nuray Bartoschek

112 San Fruttuoso İzleni *Şen Toker*

117 Neler Olmuyor ki Dünyada
Sezin San Sungunay

121 Bir Hırsızın Portresi
Nergis Öztürk

123 Midye ve Kum Tanesi
Mehmet Uhri

127 Stadyum Konserleri
Mehmet Ünver

132 Kıрма Zeytin Muzaffer İzgü

138 40 Yıllık Tutaç Hobisi
Sema Erdoğan

143 Kolomb'un Amiral Gemisi
Bulundu *Deniz Bener*

145 II. Aleksandr Mümtaz İdil

149 Güldüğün Kadar Öde
Zeynep Aburas

38 İlk Dersimiz Türkçe

56 Fırçalayarak

66 Bilginizi Denetleyin

136 Ufak Tefek Bilgiler

151 Çözümler

152 Yarının Büyükleri

154 Bulmaca

156 Satranç

158 Ayın Kitapları

160 Bir Fotoğraf Bin Sözcük

Dede Mirasımız Laiklik

Seksen yıldır ayrıntılarını hiçbir kitapta okumadığım, hiçbir kişiden duymadığım tarihsel bir gerçeği, seksen yaşımın ortasında geçen ay, Başkent Üniversitesi'nde dinlediğim bir derste öğrendim. Zil sesiyle başlatılan ve zil sesiyle bitirilen bir ders süresinin bu iki sınırlı zamanı ve dört yanını dört duvarın kuşattığı bir derslik mekanı içine sığdırılmış bir ders değildi, bu. Aramızdan ayrıldığı 76 yıl önceki 10 Kasım gününün bu yıldönümünde, Atatürk'ü bir kez daha anmak için bir araya geldiğimiz Başkent Üniversitesi'nin Konferans Salonu'nda, süre sınırlarının yok sayıldığı bir anma toplantısında, sizin de yakından tanıdığınız yazarımız Cengiz Özakıncı'nın adı konferans, özü ders olan bir anlatısından öğrendim bu tarihsel gerçeği.

O gün orada ondan öğrendiklerimi, bugün burada sizle paylaşıyorum: "Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluşunda Atatürk'ün temel taşı yaptığı Laiklik, çoğumuzun yanlış bildiği gibi, bir 'Fransız Devrimi ürünü' değildir; tam tersi, tarihteki uygulanmasını görüp, önce Fransız Devrimi'nin, sonra Atatürk Devrimi'nin örnek olarak aldıkları ve yüzyıllar sonra bile başarıyla uyguladıkları, Türklere özgü bir 'çağdaş yönetim' biçimidir."

Laikliğin ilk adımı olan din ve devlet işlerinin ayırımı, 1050'li yılların sonlarında, tarihteki Türk Devletleri'nden Selçuklu Devleti'nin başı Tuğrul Bey'in bulduğu ve uyguladığı çağdaş ve akılcı bir yönetim biçimidir. Bu yönetim biçimi, 250 yıllık yaşamı süresince Selçuklu Devleti'nin yönetiminde başarıyla uygulanmıştır.

Laikliğin ilk adımı olan din ve devlet işlerinin ayırımı, 1050'li yılların sonlarında, tarihteki Türk Devletleri'nden Selçuklu Devleti'nin başı Tuğrul Bey'in bulduğu ve uyguladığı çağdaş ve akılcı bir yönetim biçimidir. Bu yönetim biçimi, 250 yıllık yaşamı süresince Selçuklu Devleti'nin yönetiminde başarıyla uygulanmıştır.

Cengiz Özakıncı bu bilgileri yalnızca iletmekle yetinmedi, belgelerle tümünün kaynaklarını da açıkladı.

Örneğin, Tuğrul Bey'in 3 Şubat 1057 günü, Hilafet ile Saltanatı ayırarak, Saltanatı (dünyevi yönetimi) kendisi üstlenip, Halife'yi maaşını devletten alan bir cami imamı düzeyine indirdiğini ayrıntısıyla anlatırken, bu bilginin yer aldığı ve Fransız Devrimi'nden 41 yıl önce, 1748 yılında basılmış olan "Hunların, Türklerin tarihsel kökenleri..." (*Mémoire historique sur l'origine des Huns et des Turcs...*) adlı akademik kitabın yazarı

Fransız Doğubilimci Joseph De Guignes'nun, Fransız Devrimi'nin düşünsel temellerini atan aydınlardan biri olduğu bilgisini de verdi.

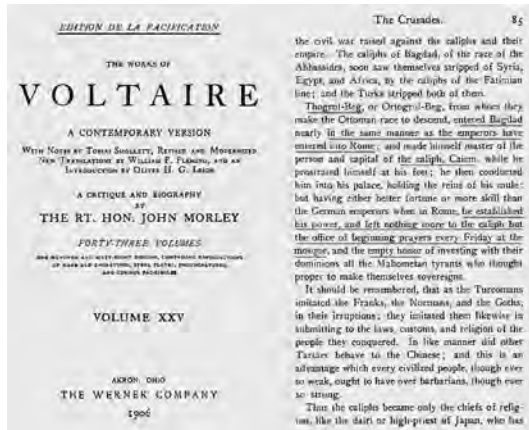
Kitabının, akademik özelliği nedeniyle yalnızca aydın çevreleri etkilediğini, yayımlandığında dönemin en çok okunan ve Fransızları en çok etkileyen yazarı Voltaire' in 54 yaşında olduğunu ve Guignes'in akademik kitabından Tuğrul Bey'in "Laik Devrimi"ni anlatan bölümü alıntılıyıp kendi yazılarına aktararak topluma yaydığını ve bu fikirleri

doğrudan halkın bilincine işlediğini de anlattı. Özakıncı'nın bize aktardığı önemli bir bilgiyi daha aktaralım:

Fransız Devrimi'nin bu öncü kuramcısı Guignes'nu 1700'lü yıllarda etkileyen Tuğrul Bey'in "yönetim biçimi", yüzelli yıl kadar sonra, 1800'lü yılların sonlarında da Askeri Lise öğrencisi genç Mustafa Kemal'i de etkilemiş. Şıpka Kahramanı Süleyman Hüsnü Paşa, Guignes'nun bu kitabının Türklerle ilgili bölümünü 1876 yılında Osmanlıca'ya çevirmiş ve... "Tarih-i Alem" (*Dünya Tarihi*) adıyla yayımlanan bu kitap, yayımlandığı 1876'dan itibaren, Askeri Lise'de ders kitabı olarak okutulmaya başlanmış. Cengiz Özakın-

cı, bu bilgileri de verdikten sonra ekledi:

"*Şimdi göğsümüzü kabartarak söyleyebiliriz*" dedi. "*Mustafa Kemal, laikliğin ilk adımı olan din ve devlet ayırımını Voltaire'den öğrenmiş,*

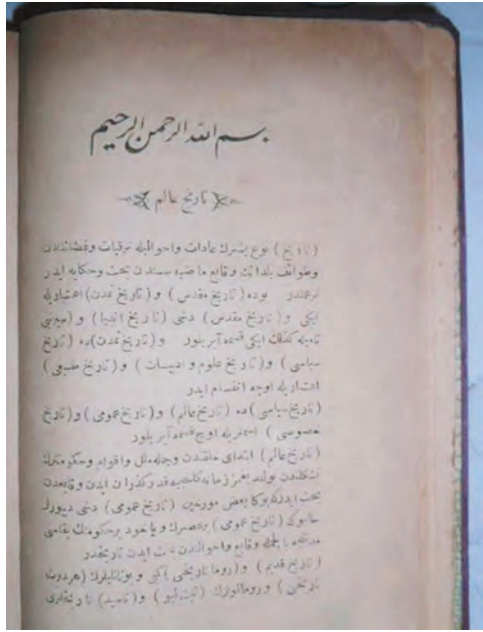

Fransız'lardan almış değildir, tam tersi, laikliğe ilk adımı Voltaire de, Mustafa Kemal de aynı kaynaktan, büyük Fransız doğubilimci Guignes' dan öğrenmişlerdir ve her ikisinden farklı olarak da Mustafa Kemal laikliğe ilk adımı ayrıca, Selçuklu Devleti Hükümdarı Tuğrul Bey'In bu çağdaş uygulamasını örnek olarak alıp, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yapısında temel taşı olarak kullanmıştır."

Ve acı bir tebessümle, aslında hiç de şaka olmayan bir de şaka yaptı: "Fransız Büyükelçiliği'nin internetteki resmi sitesinde baş tacı gibi korunan 'Laiklik, bir Fransız icadıdır' tümcesi de, umarım bu bilgi ve belgelerden sonra değiştirilir..."

Süleyman Hüsnü Paşa,

Süleyman Hüsnü Paşa'nın Tarih-i Alem kitabı

"Öğrenmenin yaşı yoktur" derler.

Ben, yaşamım boyunca bilmediğim bir gerçeği geçen ay, yaşamımın 80'nci yılında öğrendim ve... Şimdi hem, dünyanın en çağdaş ve insan onuruna en uygun bir devlet yönetimini "icat eden" dedelerimin insanlığa bu armağanlarıyla gurur duyuyorum...

80 yaşında da olsa, hem de bu tarihsel gerçeğimizi öğrendiğimi gururla söyleyebilmekten de gurur duyuyorum.

Dünyamızı çağdaş bir yönetim biçimine kavuşturan dedelerimizin tüm torunlarının da, bu gururumuza sahip çıkmalarını ve ortak mirasımızı bu gururdan hakları olan paylarını almalarını görmek de, ayrı bir gurur nedenim olacaktır.

meteakyol@butundunya.com.tr

Türkiye'nin En Büyük Üniversite Kütüphanesi
Başkent Üniversitesi'nde Açıldı

"Başkent Üniversitesi, Ülkemizin Yüz Akıdır"

Köylülerin, tezek kurutukları, avcılının keklik avladıkları, kent merkezinde yapılan binaların temel kazılarında çıkan toprakların, yıkılan binaların işe yaramaz enkazının boşaltıldığı Ankara-Eskişehir yolu kenarındaki Bağlıca Köyü'nün, 21 yıl önceki "kuş uçmaz, kervan geçmez" yalnızlığı ve sahipsizliğindeki yer yer tepecikli, yer yer inişli çıkışlı çorak alanlarında gelişen ve uzun yıllar üst düzeylerde ülke ve millet sorumluluğu taşıyan bir devlet adamının, "Ülkemizin yüz akı" övgüsü ve takdirıyla anılmayı hakedecek denli gelişen Başkent Üniversitesi,

Başkent Üniversitesi Kütüphanesi'nin açılışını 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Prof. Dr. Mehmet Haberal ve beraberindeki heyet gerçekleştirdi

kuruluşunun 21'inci yılında hizmete geçirdiği ülkenin en büyük üniversite kütüphanesi ve örnek Kültür Merkezi ile şimdi, öğrencileri yanısıra tüm halkımıza da dev bir kültür hizmeti sunmaya başladı. Başkent Üniversitesi'nin Bağlıca Yerleşkesi'nde, 32,250 metrekarelik bir alanda yükselen Kültür Merkezi, seçkin davetlilerin katıldıkları bir törenle 20 Kasım'da 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından açılarak öğrencilerin yanısıra, halkın da hizmetine sunuldu

A açılış töreninde yaptığı konuşmasında Başkent Üniversitesi'ne takdirlerini "Ülkemizin yüz akıdır" övgüsüyle ifade eden Süleyman Demirel, Başkent Üniversitesi'nin kurucusu ve uzun yıllar yöneticiliğini yapan Prof. Dr. Mehmet Haberal'a takdirlerini de, şu sözleriyle belirtti:

Açılışa kalabalık bir davetli grubu katıldı

"Başkent Üniversitesi'nin dünyaca meşhur kurucusu, hepimizin sevgilisi Sayın Mehmet Haberal'ı, huzurunuzda millet adına, kendi adıma tebrik ediyorum. Kendisine ve arkadaşlarına, bu kadar büyük gayret gösterdikleri için, bu kadar güzel eserler verdiği için ve inançla hergün, Türkiye'nin bir köşesinde, dünyanın bir köşesinde bilim ve insanlık için çalıştığı için tebrik ediyorum."

Toprağa ilk kazmanın vurulduğu 30 Haziran 1993 tarihinden üçbuçuk ay sonra, 1 Ekim 1993 günü, yapımı tamamlanan ilk üç binasında Başkent Üniversitesi'nde birinci eğitim-öğretim yılına başlandı. Başkent Üniversitesi'nin üç ay içinde filizlenen tohumları, o günleri izleyen gün, ay ve yıllarda koşar adım-

larla büyüyerek boy verdi, dal budak saldı, büyüdü, geliştirdi ve... Birkaç yıl içinde, Türkiye'nin "Bilim Yıldızı" kimliğine sahip oldu. Ve 20 Kasım 2014'te, bu dev çınarın yeni dallarını oluşturan yeni kurumlarının açılışları yapılarak, onlar da "Başkent Üniversitesi Senfonisi" nin notaları içindeki çalışma ve gelişme yerlerini aldılar.

Özelliklerini ileride ayrıntıları ile açıklayacağımız, gerek yapısal, gerek içerik ve çalışma düzeni özellikleriyle Türkiye'nin en büyük üniversite kütüphanesi kimliğiyle bilim yaşamı- Davetliler Türkiye'nin en büyük üniversite kütüphanesini inceleme gezisinde

9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel açılış töreninin konuşmasını yaparken

“Bilimi yol gösterici olarak, rehber olarak seçmeyen ülkelerin ileriye gidebilmesi mümkün değildir.”

mıza katılan kütüphanesi yanısıra, özel tasarımı sahneleriyle Tiyatro, Bale, Opera ve Konser Salonları, Korservatuar Bölümü ve Kongre salonundan oluşan Kültür Merkezi'yle Başkent Üniversitesi, öğrencileriyle birlikte önce Ankara olmak üzere tüm yurda kültür hizmeti verme görevine başladı. Mediko-Sosyal Merkezi, yurtlarımızda barınan öğrenciler için özel çalışma salonları Başkent Üniversitesi'ni Ankara-Eskişehir yoluna

bağlayan Başkent Bulvarı ve "Başkent'te Giriş Kapısı"yla da Başkent Üniversitesi, bir yandan öğrencilerinin öğrenim yaşamlarına kalite katarken, bir yandan da halka hizmet için kollarını açmaktadır.

9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in onur konluğu olarak katıldığı ve milletvekilleri yanısıra, ülkeye kültür, yargı, siyaset ve bürokrasi alanlarında önemli hizmetlerde bulunan saygın kişilerle, bu hizmetleri bugün sürdürmekte olan saygın kişilerin katıldıkları açılış törenindeki konuşan Süleyman Demirel'in, *"Türkiye Cumhuriyeti Devleti, onun kurucusu Büyük Atatürk'ün gösterdiği yolda, sendelemeden, sekteye uğramadan yoluna devam edecektir"* sözleri izleyiciler tarafından coşkuyla alkışlandı.

Davetliler tarafından hayranlıkla izlenen ve sık sık alkışlar arasında sürdürdüğü konuşmasında Süleyman Demirel'in şu sözleri de salonda büyük coşku yarattı:

"Türk halkı, bu Cumhuriyeti kuran Büyük Atatürk'ün gösterdiği yolu, iyi yol olarak seçmiştir. Ve ona minnettardır. Şükran borçludur. Ve onu minnet ve şükranla her zaman için anar."

"Bilimi yol gösterici olarak, rehber olarak seçmeyen ülkelerin ileriye gidebilmesi mümkün değildir. Onun içindir ki, Büyük Atatürk, 'Benim mirasıma girmek isteyenler varsa, ancak akli rehber alanlardır. Akli rehber alanlar, benim mirasıma girebilir ama akli rehber almayanları mirasıma dahil etmem' diyor."

Konuşmasında, bir ülkenin yaşamında üniversitelerin önemini vurgulayan Süleyman Demirel, "Aklın ve bilimin kaynağı" olarak tanımladığı üniversitelerin çoğalmasının ve halk tarafından rağbet görmesinin, geleceğin demokrat, Büyük Türkiye için çok önemli olduğuna dikkat çekti.

Demirel bu konudaki görüşünü açıklamayı şöyle sürdürdü:

"Gençlerimize verdiğimiz gelecek sevgisi, ümidi ve güvenini takviye etmeye devam edelim. Okutmak yetmiyor, daha iyi okutmaya devam edeceğiz. Burada bunun çok güzel bir numunesini görüyoruz. Başkent Üniversitesi, Türkiye'ye gerçekten çok büyük hizmetler etmiştir, etmeye de devam ediyor. Bu üniversitemiz, ülkemizin yüz akıdır."

Süleyman Demirel'in görüntülü ve sesli olarak Bütün Dünya'nın internetteki www.butundunya.com.tr adresinden izleyebileceğiniz bu konuşmasının önemli birkaç başlığı

"Üniversite sadece bilim için değildir, aynı zamanda hak, hukuk ve Cumhuriyet için de üniversite gereklidir. Üniversite, Cumhuriyet'in sahipliğindedir."

daha şöyledir:

"Üniversite, bir ülkenin zenginleşmesi için çok önemli bir kapıdır. Bir ülkenin geleceğe bakışında iyi şeyler bulabilmesi için çok önemli bir

Prof. Dr. Mehmet Haberal
9. Cumhurbaşkanı Demirel'e, bir "Başkent Üniversitesi Teşekkürü" plaketi armağan etti.

kapıdır. Velhasıl üniversite, bir milletin geleceğine açılmış bir kapıdır."

"Üniversite sadece bilim için değildir, aynı zamanda hak, hukuk ve Cumhuriyet için de üniversite gereklidir. Üniversite, Cumhuriyet'in sahipliğindedir."

Bu sözlerinden sonra 1950'li yıllarda 30 bin üniversite öğrencisinin olduğu Türkiye'de, bugünkü üniversite öğrencisi sayısının 5,5 milyon olduğunu söyleyen Demirel, üniversitelerin işlevleri konusunda şu görüşünü de belirtti:

"Üniversite sadece bilim için değildir, aynı zamanda hak, hukuk ve Cumhuriyet içinde gereklidir. Üniversite Cumhuriyet'in sahipliğindedir."

Süleyman Demirel'in konuşmasından sonra davetliler kendisini ayakta alkışlarken, Prof. Dr. Mehmet Haberal kürsüye geldi ve 9. Cumhurbaşkanı Demirel'e, bir "Başkent Üniversitesi Teşekkürü" plaketi armağan etti. Prof. Dr. İhsan Doğramacı Konferans Salonu'ndaki bu törenden sonra Süleyman Demirel, Prof. Dr. Mehmet Haberal'la birlikte Kongre ve Kültür Merkezi binasının

Mete Akyol ehliyet denetiminde! (Soldan sağa) Prof. Dr. Ali Haberal, Prof. Dr. Mehmet Haberal, 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Dr. Aylin Cesur ve Mete Akyol

hizmete açılışını yaptı.

Diz kapağındaki bir rahatsızlık nedeniyle doktorların, bir süre uzun yürüyüşler yapmamasını önerdikleri Demirel, kütüphane salonlarını Başkent Üniversitesi Mütevelli Kurul üyesi ve dergimiz yönetmeni Mete Akyol'un kullandığı bir golf arabasıyla gezdi. Demirel golf arabasına bindikten sonra "evsahibi" Prof. Haberal, konuğuna ufak bir uyarıda bulundu ve emin bir yolculuk için önce, sürücünün ehliyetini görmesi gerektiğini söyledi. Haberal'ın başlattığı bu şakayı sürdüren Süleyman Demirel, direksiyon başındaki Mete Akyol'dan sürücü ehliyetini göstermesini istedi.

Demirel, Prof. Haberal ve çevredeki konukların birlikte yaptıkları ehliyet denetiminden sonra Süleyman Demirel, bir kütüphaneyi arabayla gezen ilk kişi kimliğiyle de, tarihte bir kez daha yer almış oldu. •

Prof. Dr. Mehmet Haberal, "Onur Üyesi" Kimliğiyle Amerikan Cerrahlar Koleji Toplantısında

Bütün Dünya
YAZI İŞLERİ

Prof. Dr. Mehmet Haberal, 28-30 Ekim 2014 tarihinde San Francisco'da yapılan Amerikan Cerrahlar Koleji'nin toplantısına ilk kez, dört yıl önce 2 Ekim 2010'da seçildiği "Onur Üyesi" kimliğiyle katıldı. Amerikan Cerrahlar Koleji'nin, "meslektaşlarım ve dostlarım"

diyerek tanımladığı üyelerinin oybirliğiyle "Onur Üyesi" seçildiği 2010 yılında Prof. Dr. Mehmet Haberal, bir savcı tarafından ileri sürülen "Türkiye Cumhuriyeti'ni yıkmak amaçlı terör örgütü kurmak veya yönetmek" iddiasıyla tutuklu olarak cezaevinde bulunduruluyordu. Tarihinde ilk kez,

üstelik özgürlüğünden yoksun bırakılmış konumdaki bir Türk cerrahını onur üyesi seçen Amerikan Cerrahlar Koleji'nin bu onursal kararından ancak dört yıl sonra Prof. Haberal, ilk kez giyebildiği "Onur Üyesi Cübbesi"yle ve ilk kez "Onur Üyesi"

Prof. Dr. Mehmet Haberal, onursal üyeliğe seçildikten dört yıl sonra katıldığı ilk Amerikan Cerrahlar Koleji toplantısında, ilk kez giydiği "Onur Üyesi" cübbesiyle.

Prof. Dr. Mehmet Haberal,
Amerikan Cerrahlar Koleji
töreninde

kimliğiyle bu yıl "Kolej" in 26-30 Ekim 2014 tarihinde San Francisco'da yapılan kongresine katılabildi.

Kongre salonunda adı anons edildiğinde Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın tüm "meslektaşı ve dostları" bir anda ayağa kalktılar ve dört yıl ayrı kaldıkları, fakat şimdi bir araya gelebildikleri "Özgür" Prof. Haberal'ı dakikalarca ayakta alkışladılar.

"Meslektaşları ve dostları" Prof. Haberal'ı dört yıl sonra da olsa sonunda giyebildiği "Onur Üyesi" cübbesine sahip olabilmesi nedeniyle kutlarlarken, onun özgürlüğüne kavuşup, "ait olduğu bilim ortamı"nda yeniden yerini almasından ötürü duydukları sevinç ve mutluluklarını da ifade ettiler.

Prof. Dr. Haberal ise, uzun süre ayrı kaldığı dostları ve meslektaşları ile yeniden aynı çatı altında bir araya gelmesinin ve onlarla özlem gidermesinin mutluluğunu yaşarken, "şimdi

Tüm meslektaşı ve dostları dört yıl ayrı kaldıkları, fakat şimdi bir araya gelebildikleri "Özgür" Prof. Haberal'ı dakikalarca ayakta alkışladılar.

kendisinin demir parmaklıklar arkasına ittiği" son beş yılının burukluğunu da duyumsuyordu.

Prof. Dr. Mehmet Haberal, 80 bin üyeli Amerikan Cerrahlar Koleji'ne 1986 yılında üye olarak kabul edilmiş, 2010 yılında, üyelerinin tümünün oylarıyla "onursal üye" seçilmiş, tutukluluğu nedeniyle dört yıl katılmadığı toplantılara, dört yıl sonra bu yıl katılmış ve 28-30 Ekim 2014 tarihlerinde San Francisco'daki toplantıya, ilk kez "Onur Üyesi" kimliği

ile ve "Onur Üyesi" cübbesiyle katılmıştır.

1 913 yılında Amerikalı ve Kanada'lı cerrahlar tarafından kurulmuş ve bugün dünyanın çeşitli ülkelerinden 80 bin seçkin biliminsanı üyesi bulunan dünyanın en önemli ve saygın tıp kuruluşu Amerikan Cerrahlar Koleji'ne, yüz yılı aşkın geçmişinde 130'u halen yaşamakta olan 460 biliminsanı "Onur Üyesi" seçilmiştir.

Amerikan Cerrahlar Koleji'nin, kendisini onursal üyeliğe seçtiği dönemdeki başkanı Prof. Dr. Lamar McGinnis, törenden sonra Prof. Haberal'ı kutlarken, "Sayende ben de tarihe geçtim" dedi ve bu sözünü şöyle açıkladı:

"Bu kolejin tarihinde ilk kez bir kişi, özgürlüğünden yoksun bırakılması nedeniyle bir toplantımızda hazır bulunamamış ve o kişi, bulu-

"Gerçekte üstün düzeydeki bu onur ve bu yüce paye, bana verilmiş olması nedeninin çok çok ötelerinde benim şahsımda ülkeme ve milletime verilmiş olması nedeniyle önemlidir, anlamlıdır."

namadığı o toplantıda, tüm üyelerimizin oylarıyla onursal üyeliğe seçilmiştir. O kişinin 'Onursal Üyeliği' belgesini, o kişinin adına kardeşine vermek görevini de, yani benim 'Onursal Üye' belgeni kardeşine vermek görevini, başkan olmam nedeniyle o yıl ben yerine getirmiştim.

Böyle bir olay da tarihimizde ilk kez yaşandı ve bu nedenle de, sayenizde ben de tarihe geçmiş oldum. Çünkü bu kuruluşun yüz yılı aşkın tarihinde böyle bir olay görülmemiştir ve bundan sonraki yüzyıllarda da görülmeyeceğinden eminim."

Eski başkanın bu sözleri karşısında çok duygulandığını söyleyen Prof. Haberal, kendisine şöyle karşılık verdiğini de

Prof. Dr. Mehmet Haberal ve Amerikan Cerrahlar Koleji önceki başkanlarından Prof. Dr. Lamar McGinnis

açıkladı: "Bu olay benim adıma çok önemliydi ve gurur vericiydi ama ülkem adına da o derece üzüntü duyduğum bir tabloydu."

25 Ekim'de, Amerikan Cerrahlar Koleji'nin şimdiki başkanı Prof. Dr. Andrew Warshaw'un yaklaşık 300 özel davetliye verdiği yemekte davetlilere "Hoşgeldiniz" konuşması yaparken Prof. Dr. Mehmet Haberal'ı göstererek şöyle dedi:

"Bu akşam gerçekten çok mutluyuz. Çünkü uzun yıllardır aramızda olmayan, özgürlüğünden yoksun bırakılmış Profesör Mehmet Haberal artık aramızda. Bu gece bu özel

Soldan sağa: Prof. Dr. L. D. Britt Prof. Dr. Mehmet Haberal ve Andrew Warshaw (Amerikan Cerrahlar Koleji Başkanı)

mutluluğumuzu da yaşıyoruz."

"Ev sahibi" Prof. Andrew Warshaw'ın bu sözlerinden sonra tüm davetliler ayağa kalktılar ve Prof.

Haberal'ı dakikalarca, ayakta alkışladılar. Amerikan Başkanı Barack Obama'nın ve İngiliz Kraliçesi II. Elizabeth'in özel temsilcilerinin ve Koleji'nin iki başkan yardımcısıyla da birlikte ağırlandığı masadaki yerinden kalkan Prof. Haberal, başta Prof. Andrew Warshaw olmak üzere, kendisini ayakta alkışlayan tüm davetlileri selamlayarak alkışlarına karşılık verdi. Prof. Haberal, o an duyumsadıklarının, Türkiye'ye döndükten sonra şöyle açıkladı: "Ülkem adına heyecan

Prof. Dr. Carlos A. Pellegrini (Washington Üniversitesi, Cerrahi Bilimler Bölümü Başkanı, Amerikan Cerrahlar Koleji Bir Önceki Başkanı) ve Prof. Dr. Mehmet Haberal

Şöyle diyordu Atatürk: "Söz konusu vatansa, gerisi teferruattır."

duyduğum, gurur duyduğum bir tabloydu. Bir yönüyle de üzücüydü. Çünkü orada, özgürlüğünden yoksun bırakılmış bir kişi konumundaydım ve o anda ülkemi düşünüyordum. Ve üzülüyordum..."

Amerikan Cerrahlar Koleji'nin 2014 Kongresi'nin 27 Ekim'de yapılan açılış oturumunda, yeni seçilen üyeler ve onursal üyelerin cübbelerini giyerek sahneye çıktıkları sırada, Türk bayrağının sahnede dalgalanmasından tarifsiz etkilendiğini ve gurur duyduğunu da belirten

Prof. Haberal, "Orada birçok ülkenin bayrağı arasında, Türk bayrağı da dalgalanıyordu.. Orada, Türk bayrağının dalgalandığı bir sahnede, dünyanın en etkin bilimsel kuruluşlarının başında gelen Amerikan Cerrahlar Koleji'nin hem üyesi olarak, hem onursal üyeliğine seçilmiş ilk Türk olmam nedeniyle çok özel bir gurur taşıyordum. Ülkemi böyle bir ortamda, böyle üstün bir düzeyde temsil ettiğim için, ülkem adına mutluydum."

Toplantının açılış töreninde duyumsadıklarını Türkiye'ye döndükten sonra dostlarıyla paylaşırken Prof. Haberal, bir ara tüm içtenliğiyle şöyle dedi: "O an, Atatürk'ün unutamadığım sözlerinden biri daha geldi aklıma. Şöyle diyordu Atatürk:

'Söz konusu vatansa, gerisi teferruattır.' O andan sonra benim için de artık herşey teferruattı... Çünkü söz konusu, sadece vatandı..." •

Yılmadan Yorulmadan
Dr. Sıtkı Aydınel

Gazi Mustafa Kemal'in
Samsun'da Yaptığı
Bir Konuşmanın

Kaynak Tenkidi

Tarih konusunda "kaynak tenkidi" diye bir terim vardır. Bu terim, basit anlamı ile, bir eserde kullanılan kaynağın aslını bularak, o konunun, doğru yazılıp yazılmadığını araştırmak ve doğruya ulaşmak demektir.

Biz de değişik kitaplarda yazılan aynı konudaki bir metnin farklı yazılması nedeniyle bir "kaynak tenkidi" yaparak doğrusunu bulmaya çalıştık.

Ele aldığımız konu, Mustafa Kemal'in evlendikten sonra eşi ile birlikte Anadolu'ya yaptığı ilk gezi olan Samsun'u ziyaretinde (22 Eylül 1924) Samsun İstiklal Mektebi'nde öğretmenler tarafından onurlarına verilen çay ziyafetinde yaptığı konuşmadır. Bu konuşma metni özellikle Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nin ve sonradan da Atatürk Araştırma Merkezi'nin yayımladığı "Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri" adlı kitaplarda ve diğer eserlerde değişik şekilde

yer almıştır. Bu gezide, kendilerine refakat edenler arasındaki Özel Kalem Müdürü Hasan Rıza Bey yapılan konuşmanın notlarını tutmuştur.

Bu arada Atatürk'e ait bir anıda yer alan ünlü sözünden bahsetmenin de uygun olacağı kanısındayız:

Atatürk, İslam tarihini yazmak için bir İslam bilginini Mısır'a göndermiş ve bu şahıs Türkiye'ye döndükten sonra yazdığı eseri Atatürk'e takdim etmiştir. Atatürk bu kitabı dikkatle okumuş ve beğenmemiştir. Çünkü, daha önce bu konuyu sadece yerli yazarlardan değil, yabancı kaynaklardan da (Örnek: İtalyan Profesör Leon Caetani' in yazdığı ve Hüseyin Cahit Yalçın'ın tercüme ettiği dokuz ciltlik *İslam Tarihi'*) okuduğu için konuya hakimdir. Bunun üzerine şu meşhur sözü söylemiştir:

“Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.”

Atatürk'ün bu sözü, Türk Tarih Kurumu salonunda büyük harflerle duvarda yazılıdır. Bu ifadeler bir tarih metodolojisi olacak değerdedir. Ve bugün –ne yazık ki– daha da önem kazanmıştır. Çünkü, gerçekliği kanıtlanmış olan bir çok tarihi bilgi saptırılmaktadır.

Bu anıyı da hatırladıktan sonra tekrar konumuza dönelim. Birinci paragrafta “Atatürk'ün Söylev ve Demecleri” kitaplarında “*Dünyada her şey için medeniyet için, hayat için, muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir fendir. İlim ve fennin haricinde*

mürşit aramak gaflettir cehalettir.” sözleri yer almaktadır.

Oysa bunun doğrusu “medeniyet için” değil, “**maddiyat ve maneviyat için**”dir.

Bu paragrafın tam metni şöyledir: “*Dünyada her şey için maddiyat ve maneviyat için, hayat için en hakiki mürşit ilimdir fendir, yalnız ilmin ve fennin yaşadığımız her dakikada safhalarının tekamülünü idrak etmek ve terakkiyatını zamanında takip eylemek şarttır. Bin, ikibin, binlerce sene evvelki ilim ve fen lisanının çizdiği düsturları, şu kadar bin sene (sonra) tabike çalışmak elbette ilim ve fennin içinde bulunmak değildir.*

Burada parantez içinde yazılan **sonra** kelimesi **evvel** diye yazılmıştır.”

Bunun da hoş görülecek yanı yoktur. Bu konuşmada aslından farklı olarak yüziki adet yanlış tespit edilmiştir. Yerimizin sınırlı olması nedeniyle metnin tamamını buraya alamadık. Resmi sayılabilecek bir eserde bu kadar yanlış yazılması düşündürücüdür.

25 Eylül 1924 tarihli, Hakimiyet-i Milliye gazetesinde bu konuşma

“Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.”

Hakimiyet-i Milliye gazetesi, 25 Eylül 1924

doğru şekilde yayımlanmıştır. Gazete metinlerini kaynak olarak gösterilmesi doğru bulunmayabilir; ancak hemen ifade etmek gerekir ki bu gazete Atatürk'ün emri ile yayım hayatına girmiş ve onun kontrolünde yayımlanan bir gazetedir. Bu nedenle yanlış yazılması olası değildir.

Ayrıca Profesör Utkan Kocatürk'ün yazdığı "Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri" kitabının 116. sayfasında da yine maddiyat ve maneviyat olarak yazılmaktadır.

Keza Atatürk Araştırma Merkezi yayımları "Atatürkçü Düşünce El Kitabı", 1998 129. Sayfasında ve Atatürk'ün Kültür ve Medeniyet Hakkındaki Sözleri" adlı kitapta 80. sayfa da aynı şekilde **maddiyat ve maneviyat için** denmektedir.

Çok önemli olan bir kitap da Hasan Rıza Soyak'ın Atatürk'ten Hatıra-

lar kitabıdır. Bu kitabın 49. sayfasında yine aynı cümle mevcuttur. Yazar, Atatürk'ün konuşmasını o toplantıda tuttuğu notlarla kitabına aktardığından bu kaynak çok önemlidir.

Bunlara ilave olarak dünyaca tanınan Profesör Halil İnalıc , Atatürk ve Çağdaşlaşma adlı eserinde 122. sayfada yine bu cümleyi kullanmıştır.

Bu kadar belgenin bu cümlemin doğruluğu hakkında yeterli kanıt olacağı açıktır. Atatürk'ün buradaki (medeniyet için) sözü ile (Maddiyat ve maneviyat için) sözleri üzerinde önemle durmak ve yorumlamak gerekir. Kanımca ikisi arasındaki fark bir hayli büyüktür. Atatürk, (Maddiyat ve maneviyat için) demekle, bilimin ve fennin sadece maddi alanda değil, manevi alanda da bir rehber, yol gösterici olması gerektiğini vurgulamak istemiştir.

Toplumumuzda manevi alanda en büyük etken "dindir". Bu etken çoğu zaman ön planda tutulduğuna göre, Atatürk'ün, dinin yol göstericisinin de bilim olması gerektiğini vurgulamak istediğini düşünmek herhalde yanlış olmayacaktır. Daha önce de belirttiğimiz gibi, ne yazık ki, dimimiz yanlış anlatılmış "Kuran"ın yazdıklarının tamamen dışına çıkmış, beyinler akıl dışı hurafelerle doldurulmuş, dolayısıyla bilimsel yorumların dışına çıkmıştır. Atatürk'ün pek çok konuşmasında, dinimize vermiş olduğu değer bu nedenle bozulduğunu ifade etmesi de bunun kanıtıdır.

Atatürk, dogmalardan uzak bilim-

sel zihniyetin hem maddi, hem de manevi alanda yerleşmesini istediği yine bir çok konuşmasında dile getirmiştir. *(Bilimsel zihniyet konusu gelecek sayılarda incelenecektir.)*

Ord. Prof. Aydın Sayılı, bir bilim adamı olarak Hayatta en Hakiki Mürşit İlimdir (Ank:1989 s.133) adlı kitabında bu konuda mütevazı bir üslupla *“Bilimsel zihniyetin kökleşmesi ve yaygın bir şekilde kavranmasının ve insan düşünce ve davranışlarında yer etmesinin, insanların manevi bakımdan yükselmelerine, daha faziletli ve yüksek ahlâklî olmalarına yardım edebileceğini düşünmek boş bir hayal olmasa gerekir.”* diyerek, Atatürk’ün “maddiyat ve maneviyat” için de bilime dayanılması gerektiği tarzındaki ifadesinin doğruluğunu tekrar kanıtlamıştır.

Bu noktada şu gerçeği de belirtmekte yarar görmekteyiz. Manevi bilimlerde de metot vardır. Dilthey, manevi bilimleri, tabiat bilimlerinden ayrı ve bağımsız birimler haline getirmek isteyen gayretlerin tepe noktasında yer alır. Keza Wilhelm Wildelband, Heinrich Rickert adındaki Alman bilim adamları, manevi bilimlerin tabiat bilimi metodundan ayrı ve bağımsız bir metod gerektirdiğini savunurlar. Atatürk’ün bu sözdeki düşüncelerine kanıt olarak, yine kendi konuşmalarından bir çok örnek verebiliriz .

1 Mart 1922 günü TBMM’in 3. Toplanma yılını açarken Maarif konusuna değierek *“Efendiler buraya kadar bahsettiğim hususlar Milletin*

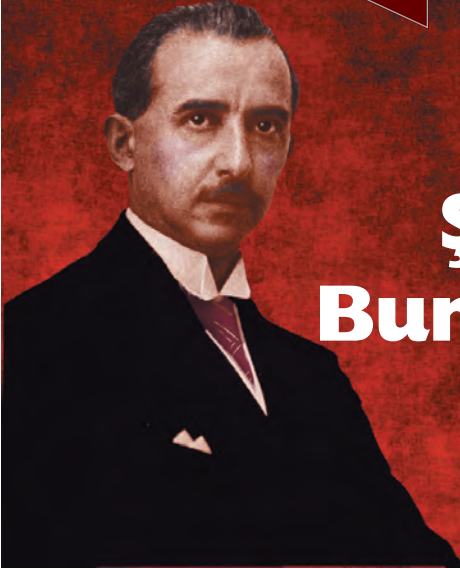
maddi kuvvetlerini geliştiren ve yükselten tedbirlerdir. Halbuki insanlar yalnız maddi değil, bilhassa maddi kuvvetler içinde bulunan manevi kuvvetlerin tesiri altındadır. Milletler de böyledir manevi kuvvetler ise, özellikle bilim ve iman ile yüksek bir şekilde gelişir. Bundan dolayı hükümetin en verimli ve önemli görevi milli eğitim işleridir.” demiştir.

Bu konuşmasında Atatürk’ün manevi kuvvetlere büyük önem verdiği dikkat çekmekte, manevi kuvvetlerin insan hayatında olduğu gibi, ulusların hayatında da büyük önemi olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle de ulusların maneviyatının daima yüksek tutulması görevini de hükümete ve Milli Eğitim Bakanlığı’na vermektedir.

Ne yazık ki bu direktif de unutulmuştur. İlahiyatçı Prof. Dr. Öznur Özdoğan, *“Maneviyat bireyin yaşamında değer, amaç ve anlam araması ile ilgilidir. Din maneviyatı besleyen sosyal bir amaçtır”* demektedir. Bu fikre göre maneviyat özellikle bir amaca ulaşmada maddiyatın yanında ve ön planda tutulması gereken bir kavramdır. Maneviyattan yoksun, diğer bir deyimle morali bozuk bir insan veya millet hedeflediği işleri kolay kolay başaramaz. Örneğin Kurtuluş Savaşı’nda olduğu gibi büyük maddi yoksunluklar içerisinde olmasına karşın maneviyatını yüksek tutması ve Mustafa Kemal’in yüksek sevk ve idaresi altında bu gücü iyi işlemesi bizden çok daha kuvvetli düşmanlara karşı başarılı kılınmasını sağlamıştır. •
sitiyadi@butundunya.com.tr

3 Mart 1924 Günü
Meclis Görüşmelerinde
'Hilafet Meclis'te Olsun'
Önerisine
İsmet İnönü'nün
Yanıtı:

Otopsi
Cengiz Özakıncı

Bağırarak Söylemeye Mecburum! Şehitler İçin Bundan Büyük Saygısızlık Olamaz!

3 Mart 1924 günü Meclis'e sunulan "*Hilafetin İlgası...*" başlıklı yasa önerisi, "*hilafet, hükümet ve cumhuriyet mana ve mefhumunda mündemiç olduğundan...*" ibaresi içeriyordu. Osmanlı Hanedanı'na ait olan hilafetin, hanedandan alınıp, hilafet görev ve yetkilerinin meclis'çe üstlenilmesini savunan Halit Bey (Akmansü), Tunalı Hilmi Bey ve daha bir kaç milletvekili; Hilafet'in Meclis'çe üstlenilmeksizin kökten kaldırılması sonucunu doğuran "*mana (anlam) ve mefhumunda (kavramda) münde-*

miç" ibaresine karşı çıkarak, bunun yerine, yasa metnine Hilafet'in Meclis'çe üstlenilmesi anlamına gelen "*Hilafet TBMM'nin manevi şahsiyetinde mündemiçtir*" ibaresinin konulmasını önerdiler. Bu öneri, bir yıl önce, 1923'te milletvekillerine dağıtılan Said Nursi imzalı beyannamede yer alıyordu. Milletvekillerinin ezici çoğunluğu buna karşı çıktı. Tartışmalar bittikten sonra, kürsüye çıkan Adalet Bakanı Seyyid Bey -geçen ay yayımlanan yazımızda uzunca özetini verdiğimiz konuşmasında- "*Hilafet*

TBMM'nin manevi şahsiyetinde mündemiç olsun" (Meclis'in görev ve yetkileri arasına sokulsun) önerisinin, hem dinimize, hem de İslam Hukuku'na kökten aykırı düştüğünü kanıtlamış; bu öneriyi savunanlardan Halit Bey dışında hepsi, "*Hilafet TBMM'nin manevi şahsiyetinde mündemiç olsun"* görüşünü terketmişlerdi.

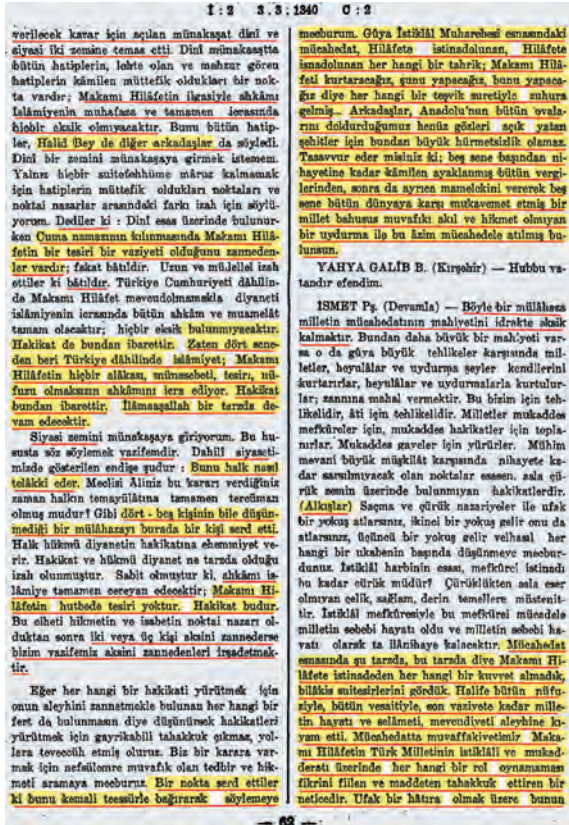
Seyyid Bey'in Meclis'te coşkuyla alkışlanan uzun konuşmasının ardından, oylamaya geçilmeden önce, son olarak,

Başbakan İsmet Paşa (İnönü) kürsüye çıkacak ve "*Hilafet TBMM'nin manevi şahsiyetinde mündemiç olsun"* (Hilafet görev ve yetkileri TBMM'ce üstlenil-sin) önerisini iç ve dış siyaset açısından irdeleyip çürütecekti.

Atatürk, üç yıl sonra, Nutuk'ta, Seyyid Bey ve İsmet İnönü'nün 3 Mart 1924 günü Meclis'te Hilafeti kaldıran yasa görüşmelerinde bir kaç milletvekilinin ileri sürdüğü "*Hilafet TBMM'nin manevi şahsında mündemiç olsun"* önerisini çürüten konuşmalarının, **bilimsel, güvenilir ve her zaman için okunup anlamaya değer** olduğunu belirtmiş-tir.[i]

Atatürk'ün **bilimsel, güvenilir, her zaman okunmaya değer** bulduğu İsmet İnönü'nün bu konuşmasını, ölümünün 41. yıldönümünde 3 Mart 1924 günlü Meclis Zabıt Ceridesi'ndeki sayfa görüntüleriyle, -kimi satırların altını çizerek- tam metin halinde sunuyoruz.

"HEYETİ VEKİLE REİSİ İSMET PŞ. - Muhterem efendiler, Makam-ı Hilafet hakkında" ibaresini izleyen sayfalar şöyledir:

"tamamen aksini Hoyeti Celileye ifade ederim. Bu mübâhi olanlarında toplanmış olan efradı millette, zabitana, askere bir tehlikeleri varmadan söyledik. Arkadaşlar, askerler, zabitler bilirsiniz ki bütün dünya düşmanımızdır, Hakkta düşmanımızdır. Şu devlet, bu millet, şu millet hepki düşmanımızdır. Bununla ilgili emir, gıvansa ilgili emir ve Hakkta sını emir etmek istiyorsanız beşer olmanız. Bunun açılan emir söyledik. Tehlikeleri bilerek, düşünceler, gerekçeler, manayın bir hedefe doğru yürüten sabbah ilgili; toplama ve yürütmelelerdir. Hakikat bundan ibarettir. Memleketin dört köşesinde bunu bilen ve bu hatıratı taşıyan yüz binlerce mübahililer var."

TUNALI HILMI B. (Zonguldak) — Hakkta kılıç çökebilir.

Efendiler, Meclisin vereceği kararın teskinine ve tesirine her hangi bir tereddide mahal olmadığımız ifade ve temin edebiliriz. Meclis Ali Memleketin mukadderatını senelerden beri ve baştan nihayete bütün ferahatına kadar tilyin eden Meclis Ali her hangi bir mesele için karar verdikten sonra o karar nihayete kadar kormak için ile tabii oluncaktır. (Bravo sesleri, alkışlar) Türk Milletinin muhassalatı iradesini ifade eden Hoyeti Celile bir meseleyi ağız ve amlık düşündükten ve milletin menafiline en muvafık olan bir şekilde hareket için bütün kuvvetini sarf ettikten sonra bir tedbir bulur ve bunu ilân eder ve Türkiye'de bencehal tabiiyet etmek, bencehal tabiiyet ettirmek için bütün vasait ve kuvvete malimizdir. (Bravo sesleri, alkışlar)

Harcil sıyasette Makamı Hilafetin mu ve ifade olunan tesirleri üzerinde söz söylendi. Bir galat nazariye vardır ki; Güya İstanbul Makamı Hilafet olduğu için Türklerin içinde bırakılmıştır. Evvelâ buradan başlayacağız.

Efendiler, Osmanlı İmparatorluğunun İvânı imarında bütün o elin safahatı harzettiler için, İstanbul Makamı Hilafet olduğundan Türkiye'de bırakılmıştır nazariyesi işas otundu; bunu derhatır edebiliriz. Şeyanın bir defa esasına bakalım. O zaman ilân olunan İstanbul Türklerin içinde bırakıldı nazariyesi hakikat mıydı? Ve nefeslenir miydi? İstanbul Hilafet iline bırakılmış mıydı? Hayır, İstanbul ilgili altında idi. Türkiye'nin bütün hukuku alınmıştı ve bu suretle hakikatte bırakılmıştı. Bu, İslâm âline ve bilmeniz Türk Milletine ebr-

milletin en sarkâdees malını elinden aldıktan sonra onu hurafat ile yaldılayıp yutturmak, usulinden başka bir şey değildir. Bu kâhî olma. Bu nazariyeyi tabiiyet etmek için bir mecmua tedbirer düşündüler. Bu mecmua tedbirer «Serra le ifade olundu. Bu mukarrerata karşı millet reyini işar etti. Şimdi bir sabbah idrak, İstanbul makarrı Hilafet olduğu için Türklerin içinde bırakıldı dersen, erbabı hukuk nazarına, memleketin sadetini için uğraşan nazarına emantı ki bir mevkieiden tamamen feragat etmiş olur. İstanbul Türklerin içinde kaldı. İstanbul Türklerin içinde kaldı, niçin kaldı? Makamı Hilafetini fetvasına karşı işyan edip muzaferriyet temin edenlerin, mübahede edenlerin muzaferriyetinden dolayı kaldı. (Bravo sesleri, alkışlar) İstanbul Türklerin içinde ilânihayete kalacaktır. Türk Milleti; bütün kuvvet ve kudretini muhafaza ederek, yalnız İstanbul'un değil vatanın her hangi bir köşesi için bütün kudretini feda etmeye daima hazır olduğunu her zaman ispat edecektir. Bu kudreti muhafaza etmekte, İstanbul'da da, vatanın her köşesi de bütün mevedüiyetle Türk Milletindir. (Alkışlar) Hakikat budur, bunu bilmek hal için lâzımdır ve insani âtiye için de medarı tedbirdir. Eğer zannedersen ki memleketler, her hangi bir hayul ve hayal için alınır ve verilir. Eldekiler kaybolur, em nihayet esaret mukadder olur, Hakikat odur ki memleketleri muhafaza eden kuvvetin milletin kendi kuvveti olduğunu noktaî azimet, noktaî esayye olarak kabul etmek, yürüdüre yerleştirme ve insale nakletmektir. Bu elvahi hallettikten sonra, Makamı Hilafetin harici bir faidesi, sıyaseti haricîye noktaî nazarındın bir faidesi var mıdır esasını cesurane mütalâa edelim. Faidesini mütalâa edenler hangi mütalâat derpiç etmişlerdir? Bunlar bir vaziyeti sıyaset ve bir makamı sıyaset tasavvur etmişlerdir. Tasavvurları Tevkalhükümet bir makamı sıyaset demektir. Bu makam, orvelemdir Türk Milletinden tâbiyyet talebedocuktur, diğer bütün Müslüman milletlerden ayrı ayrı tâbiyyet talebedocuktur. Tasavvur edebilir misiniz ki, dünyada bir milleti müstakille bulmanın, bütün ilâre ve ihtiyacını, sıyasetini kendi uryetiyi dâhîlinden toplanmış da ondan sonra bunların hepsini toplamak diğer bir noktaya, sıyaset bir noktaya rapetimin, bunu tasavvur edebilir misiniz? Bilmeniz Türk Milleti, kendi mevedüiyet sıyasetini

kaldırırızak onları aldatmış olurduk, (v)- Dış ülkelerdeki Müslümanlar, Hilafet nedeniyle İstiklal Savaşımızı desteklemişlerdi; Hilafeti kaldırırızak o destek kesilir ve düşman devletler desteksiz kalmamızdan yararlanırlardı, (vi)- Düşmanlar İstanbul'u, salt Hilafet merkezi olduğu içindir ki, Türkiye'ye bırakmışlardı, Hilafet'i kaldırırızak, İstanbul'u bize bırakmazlardı, (vii)- Hilafet Meclis'te olursa, öteki İslam Devletleri, Türkiye'nin isteğini yapar, dünyaki bütün Müslümanlar isteklerimizi yerine getirir bize bağlı olurdu, (viii)- Meclis Hilafeti kaldırırızak,

TBMM Zabıt Ceridesi, sayfa 63.

İsmet İnönü, konuşmasında, başta Halit Bey ve Tunalı Hilmi Bey olmak üzere bir kaç milletvekilinin "Hilafet TBMM'de mündemiç olsun" (Hilafet görev ve yetkisi, TBMM tarafından üstlenilsin) önerisini dayandırdıkları gerekçeleri bir bir yanıtlıyordu.

Onlara göre; Hilafet olmazsa: (i)- Cuma namazı kılınmazdı; (ii)- hutbe okunamazdı, (iii)- İslamiyetin gerekleri yerine getirilemezdi, (iv)- Askerlerimizi Hilafet'i kurtaracağız diyerek cepheye götürmüştük, Hilafet'i

halkın gözünden düşer, iç isyanlar çıkardı...

İsmet İnönü, oylamadan hemen önce yaptığı konuşmada, "Hilafet TBMM'nin manevi şahsiyetinde mündemiç olsun" diyenlerin ileri sürdüğü bu gerekçeleri yanıtlamış ve hepsini tek tek ele alıp çürütmüştü.

İsmet İnönü'nün Hilafet TBMM'de mündemiç olsun önerisini çürütürken verdiği yanıtlarda, günümüzü de ilgilendiren çok önemli saptamalar

nasal Cumhuriyeti içinde, kendi Devleti içinde, İslami Büyük Millet Meclisi'nin şahsi vasisi dâhilinde tam addettir. Bunun içinde bir mevki siyasiyi her hangi bir milleti müstakillik kabul eder mi? Nefsüne göre girerimvarkir. Fakat böyle bir makam siyasi, bahusus İslâmî mevkîyi nasırlan bir makamı siyasi kabul etmek başka bir nokta iftada ederi; o da, halifelerin ta ilk günlerinden beri, İslamiyeti neşreden ve temiz ilk zaman idareleri ayırarak, ondan sonra halifelerin mütemadiyen takibettikleri bir siyasi İslamiyeti takibettir. Bu siyasi İslamiye şudur :

Müslümanlıkta bir tek Hükümeti İslamiye vardır ve bütün Müslüman milletler oraya tabi olmalıdır. Efendiler işte bu yüzden bütün Müslüman milletleri mütemadiyen birliğini yemşirdir. Her hangi bir milleti İslamiye ken-dinli müstakil ve kudretli addottikten sonra, diğer hükümetli İslamiyenin müstakili ve ayrı bir hükümet olmasına tahammül etmemişdir. Tarih baştan başa bununla doludur. Şimdi biz-an siyasetimizde, birincü telakkimizde böyle kara bir noktadan eser var mıdır!

Hattâ siyasi haricinde Makam Hilâfetin hayran olduğunu zamanen hatipler bile böyle bir esas müdafaa edemez, böyle bir esas ta-rıfatlar olamazlar, bilki, biz istiyoruz ki bütün milletler gibi bütün Müslüman milletler de ayrı ayrı tamam ve müstakil olsunlar, yoksa; o-her ayrı ayrı tamam ve müstakil oldukları son-ra onların hilâfeti tasamlemek için ayrıca bir noktaya merbut olacaktırlar esasını müdafaa edemeyiz. Hiç düşünmedik, hiç düşünmeyiz. Siyaseti haricinde nokta nasarıdan bu-şün İyde itimâlatını tasavvur edemeye calıy-ruz. Demek ki, eğer Türkiye'de böyle bir makam Hilâfet bulunursa bütün Müslü-manların tevessütümlerine celbedecek. Sorarım o-ğri selbedecektir. Dini ca yürek makrın ola-rak hatipler ve müteassaslar böyle bir ma-kamı hizmeti mevcudiyetinden mahrum oldu-ğuna işah etmişlerdir. Zanneder anlık ki bü-tün Dünya Müslümanları hakayıkı dinleye harie-tinde, hakayıkı dinleye İevinde bir telâkiye işah etmişlerdir ve böyle bir telâkiye kaplıklar tevessülünün vâkıfı olmaları. Hakayıkı dinleye nokta nasarıdan meselemler mevkiini hac'pler işah etti. O halde, öteden beri Türkiye'ye, Makam Hilâfet içinde bulunan Türkiye'ye tevessül olu-

nan tevessülün bizzat Makam Hilâfetin Türkiye'deki mevcudiyetine değil bizzat Türk Milleti'nin mevcudiyetine ve İslamiyete olan itimâtinin şifetok İlanıdır. (Alkâplar) Türk Milleti, Hilâfet Türkiye dâhiline girmesinden evvel dâkl bütün İslâm milletleri arasında da derese muhterem illi, o derese muhterem id ve İslamiyetin müdafiası için kendin Seyfünislam tabirini hilâfet Türkiye'ye geçtikten sonra şimdi, Türkler Müslüman olduğu zamanından beri, son aldı. Binasaleyh, nasıl ki Dünyada hakiki ve temiz Müslümanlar; hakiki ve temiz Müslümanlık için mücadehata bunanan ve mücadehata bulunmaya vasiyetleri müasirdolan Türkleri şimdiye kadar atı tevessül etmişlere bundan sonra da böyle olmasına mâni yoktur. Şimdiye kadar mevcudolan tevessül ve merbutiyet bundan sonra da devam edecektir. Bir herhangi bir vasiyeti siyasiyede, Makam Hilâfet bidedir diye diğer bütün Müslümanlara bir vasiyeti siyasiye tevessül etmek fikrinde miyiz? (As'a sculeri) Sahibi şkil ve mantık olan bir adam; bu kadar tecrübelerden sonra, bir milletin itimâni ve mukadderatını bir gün gelecek diğer bütün milletlere vasiyeti siyasiyede tevessül edecek Türkiye'nin menafisini temin edeceği gibi bir zemimsi girebilir mi? Girmes efendiler. Öiren, kendi mevcudiyetini müdafaa ve muhafaza etmek için ilârac olan tedabiri ilmiyeden bideyette teklâfî şimdi vasiyete girer, ta bideyette teklâfî eder. Muhterem arkadaşlarımız! Siyaseten başa hatipler bir iki arkadaş Makam Hilâfetin ilgisinde mahrum olduğunu zannetmişlerdir. Fakat esabı mucebeleri yine Makam Hilâfetin ilgisinde istilzam etmektedir. Kondileri, esabı mucebe olarak zord ettikleri müstakili ile muhafazası lâzım olduğunu zannetmişlerdir. Halbuki esabı mucebeleri ilgisinde tamamsız istilzam etmektedir. Bir de onların esabı mucebelerini istilzam ederek ekseriyeti aşmının kararını muasibduğunu bir daha demeyiş edeceğim. Hatipler dinen hüml olan vasiyette tamamen mutabakat göstermişlerdir. Muasir hatipler dâhil siyasette mahrum olduğundan bahsettiler. Efendiler siz Türkiye'nin hukuku hükümetini bunun zammında olan bütün hukuku siyasiyeyi Türk Milletine hasretmişiz zaman bunun haricinde bir vasiyeti siyasiye, her

milletler, oraya tabi olacaktır.

Efendiler, işte bu yüzden bütün Müslüman milletleri, mütemadiyen (sürekli olarak) birbirini yemişlerdir. Herhangi bir "Millet-i İslamiye", kendini müstakil (bağımsız) ve kudretli (güçlü) addettikten (gördükten) sonra, diğer "Hükumat-ı İslamiye'nin (öteki İslam Hükümetleri'nin) müstakil (bağımsız) ve ayrı bir hükümet olmasına tahammül etmemiştir (katlanamamıştır). Tarih baştan başa bununla doludur. Şimdi bizim siyasetimizde, bizim telakkimizde (anlayışımızda) böyle kara bir noktadan

TBMM Zabıt Ceridesi, sayfa 64

var. Bunlardan biri şöyle:

"Halifelerin ta ilk günlerden beri, İslamiyeti neşreden öz ve temiz ilk zaman idareleri ayırarak, ondan sonra halifelerin mütemadiyen (sürekli) takibettikleri (izledikleri) bir "Siyaset-i İslamiye"yi (İslamcılık Siyaseti) ni takibetmektedir. Bu "Siyaset-i İslamiye" (İslamcılık Siyaseti) şudur:

Müslümanlıkta bir tek "Hükümet-i İslamiye" (dünyadaki bütün Müslümanları yöneten tek "İslam Hükümeti") vardır ve bütün Müslüman

eser var mıdır?" (...) "Biz istiyoruz ki, bütün milletler gibi, bütün Müslüman milletler de ayrı ayrı tamam ve müstakil (bağımsız) olsunlar, yoksa; onlar ayrı ayrı tamam ve müstakil (bağımsız) olduktan sonra onların istiklalini tamamlamak için ayrıca bir noktaya merbut (bağlı) olacaklardır esasını (ilkesini) müdafaa edemeyiz (savunamayız). Hiç düşünmedik, hiç düşünmeyeceğiz."

Görüleceği üzere, İnönü, Hilâfet'in İslamiyet'in başlangıcında değil, fakat sonradan PAN-İSLAMİST

DEVLET'e dönüştüğünü; Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ise PAN-İSLAMİST (Dünyanın neresinde olursa olsun bütün Müslümanları yöneten tek odak) olmayıp ULUS-DEVLET (yalnızca Türkiye sınırları içindeki ulusun yönetim odağı) olduğunu; bu nedenledir ki Hilafet'in TBMM'nin manevi şahsiyetinde mündemici (Meclis'in görevleri arasında) olamayacağını açıklamıştır. Dahası, "İslam Ülkeleri gelecekte bağımsızlıklarını elde ettikten sonra hepsi bir tek odağa

bağlanacaktır (yani Hilafet'i yeniden kuracaklardır) biçiminde bir ilkeyi savunamayız, bunu hiç düşünmedik, hiç düşünmeyeceğiz" diyen İnönü, bu sözleriyle, Türkiye'nin gelecekte de Hilafet'i yeniden kurmak gibi bir amaç gütmeyeceğini, Meclis kürsüsünden en yüksek sesle tüm dünyaya duyurmuştur.

İnönü'nün bu sözleri, bir kaç milletvekilinin Hilafet TBMM'nin manevi şahsiyetinde mündemici olsun önerisinin reddidir. Nitekim, Atatürk de üç yıl sonra Nutuk'ta "gelecekte İslam devletleri kendi aralarında bir konfederasyon vs. oluşturu-

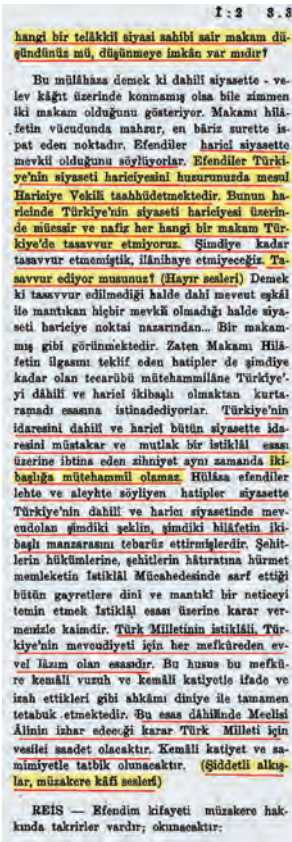
rup hilafeti yeniden kurmaya yeltenebilirler; fakat sakın Türkiye'ye bulaşmasınlar" sözleriyle, İnönü'nün 3 Mart 1924 günü yaptığı konuşmada, "Hilafet Meclis'in manevi şahsiyetinde mündemici olsun" önerisine karşı yaptığı bu açıklamaları, pekiştirmiştir.

İnönü, 3 Mart 1924 günü Meclis'te "Hilafet'i TBMM'de mündemici kılmamız gerekir, çünkü biz İstiklal Savaşı'nda askerleri Hilafet uğruna savaşıyoruz diyerek cepheye götürmüştük, Hilafet'i Meclis'e almayıp

kökten kaldırırsak, onları aldatmış duruma düşeriz." diyenlere, Meclis kürsüsünden yanıt verirken, şöyle haykırıyordu:

"Bağırarak söylemeye mecburum! Güya İstiklal Muharebesi esnasındaki mücahede (çabalar) Hilafet'e istinad olunan (dayandırılan) Hilafet'e isnad olunan (dayanan) herhangi bir tahrik; Makam-ı Hilafet'i kurtaracağız, şunu yapacağız, bunu yapacağız diye herhangi bir teşvik (yürekendirme) sureti ile zuhura gelmiş (ortaya çıkmış)!

Arkadaşlar, Anadolu'nun bütün ovalarını doldurduğumuz gözleri açık yatan şehitler için bundan büyük hürmetsizlik

TBMM Zabıt Ceridesi, s. 65.

Arkadaşlar, Anadolu'nun bütün ovalarını doldurduğumuz gözleri açık yatan şehitler için bundan büyük saygısızlık olamaz!

(saygısızlık) olamaz! (...) Mücahedat (savaş) esnasında şu tarzda, bu tarzda diye Makam-ı Hilafet'e istinaden (dayanarak) her hangi bir kuvvet almadık, bilakis (tersine) suitesirlerini (kötü etkilerini) gördük. Halife bütün nüfuziyle (etkisiyle), bütün vesaitiyle (araçlarıyla) son vaziyete (duruma) kadar milletin hayatı ve selameti (kurtuluşu) mevcudiyeti (varlığı) aleyhine kıyam etti (ayaklandı).

Mücahedatta muvaffakiyemiz; (savaşta başarımız) Makam-ı Hilafet'in Türk Milleti'nin istiklali (bağımsızlığı) ve mukadderatı (yazgısı) üzerinde her hangi bir rol oynamaması fikrini fülen (eylemler) ve maddeten (somut biçimde) tahakkuk ettiren (gerçekleştiren) bir neticedir. Ufak bir hatıra olmak üzere bunun (Hilafet uğruna askerleri cepheye götürdük, iddiasının) tamamen aksini Heyet-i Celile'ye (Meclis'e) ifade ederim. En müşkül (zor) anlarında toplanmış olan "efrad-ı millet"e (ulus bireyelerine), zabıtana (subaylara) askerlere (erlere) biz tehlikeleri sarahaten (açıkça) söyledik: Arkadaşlar, askerler, zabıtlar! Biliniz ki bütün dünya düşmanımızdır. (...) Halife sizi esir etmek isteyenlerle beraber olmuştur. Bunu açıktan açığa söyledik. Tehlikeleri

bilerek, düşünerek, görerek, muayyen (belirli) bir hedefe (amaca) doğru yürüyen 'sahib-i idrak' (anlayışlı) adamlar gibi; toplanmış ve yürümüşlerdir. Hakikat bundan ibarettir. Memleketin dört bir köşesinde bunu bilen ve bu hatıratı (anıları) taşıyan yüzbinlerce mücahitler (savaşa katılanlar) var."

İnönü, askerlerimizin "Hilafet uğruna savaşıyoruz" diye kandırı-

larak değil, tersine, **Halife'nin düşmanla birlik olduğu ve Halife'ye karşı savaşmakta oldukları açık açık söylenerek cepheye götürüldükleri** gerçeğini Meclis tutanağına geçiriyor; ve böylece, çeşitli yazarlarca bugün bile yayılan *Kurtuluş Savaşı'nda askerlerin Hilafet uğruna diye kandırılarak cepheye götürüldüğü* savını paramparça ediyordu. İnönü, "*Hilafet TBMM'nin manevi şahsiyetinde mündemiç olsun*" önerisini getirenlerin ileri sürdükleri bu gerekçenin de yudurma olduğunu gözler önüne sererken; Tunalı Hilmi Bey, İsmet İnönü'nün dile getirdiği bu gerçeği "*Hatta küçük çocuklar biliyor*" diye bağırarak onaylayacak; ve böylece, *Hilafet TBMM'nin manevi şahsiyetinde mündemiç olsun* önerisinin sahibi olan Halit Bey'den ayrılarak, onu önerisiyle başbaşa, yapayalnız bırakacaktı.

İnönü'nün coşkuyla alkışlanan konuşması biter bitmez, oylamaya geçilmiş; ve yasa, hilafetin kökten kaldırılması sonucunu doğuran "*hilafet, hükümet ve cumhuriyet mana ve mefhumunda mündemiç*" ibaresiyle kabul edilmiş; böylelikle, Hilafet görev ve yetkilerinin Meclis'çe üstlenilmesi sonucunu doğuracak olan "*Hilafet TBMM'nin manevi şahsiyetinde mündemiç olsun*" önerisi oybirliği ile reddedilmişti.

İnönü, bir saçmalıkla karşılaştığında gülerek şöyle dermiş:

"Hadi canım sen de!.."

Son yıllarda, Hilafeti kaldıran yasanın "*Hilafet TBMM'nin manevi*

şahsiyetinde mündemiçtir" (Hilafet, Meclis'in görev ve yetkileri arasındadır) anlamına geldiğini ileri sürenler çoğalıyor; öyle ki Said Nursi'nin Mesnevi-i Nuriye kitabında yayımlanan 1923 tarihli beyannamesinde dile getirdiği ve 3 Mart 1924 günü TBMM'de, bir kaç milletvekiline yasaya sokulmak istenen, fakat yapılan oylama sonucu reddedilen "*Hilafet TBMM'nin manevi şahsiyetinde mündemiç*" ibaresi; "Kemalist / Atatürkçü"ler arasında bile "*yananın anlamı budur*" denilerek yayılmaya başladı.

İnönü bugün sağ olsaydı, bu durum karşısında, Hilafetin kaldıran yasayla ilgili 3 Mart 1924 günlü TBMM tutanaklarını uzatıp, gülererek; "*Hadi canım sen de!*" mi derdi?

Hiç sanmıyorum.

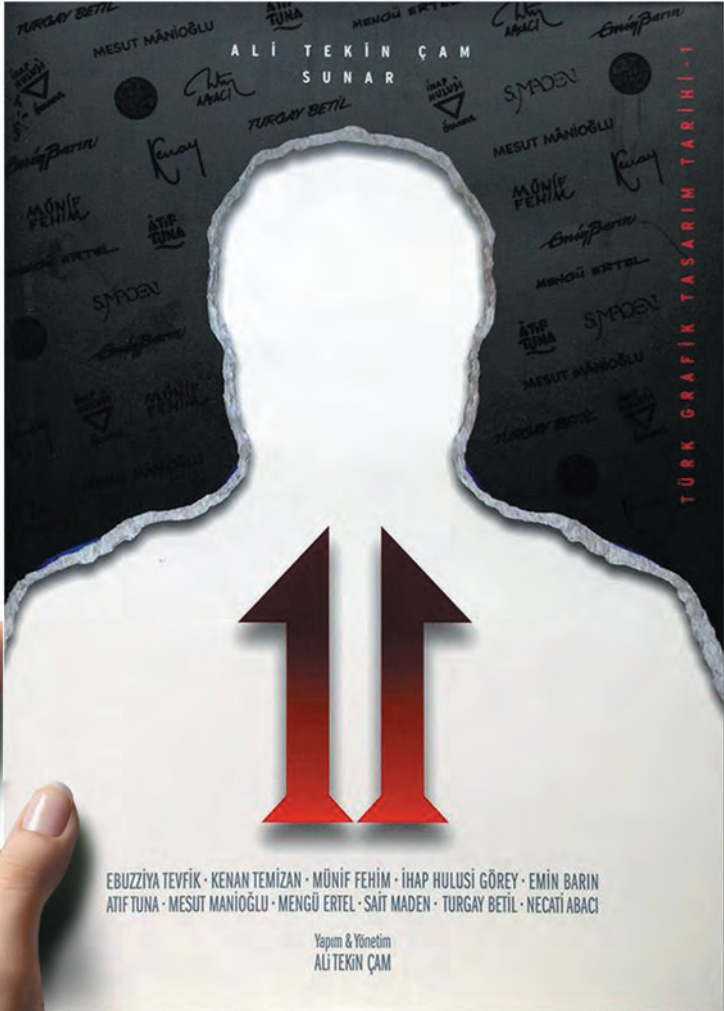
Hayretle gözleri yuvalarından fırlar; kanı beynine sıçar; ve tıpkı 3 Mart 1924 günü Meclis'te yaptığı gibi, şöyle haykırırdı:

Bağırarak söylemeye mecburum! Şehitler için bundan büyük bir saygısızlık olamaz! •

cengizozakinci@butundunya.com.tr

[i] Atatürk, Nutuk, 1934, c.2, s.302: "İlk itiraz, Kastamonu Meb'usu Halit Bey tarafından vaki oldu. Müzakerenin cereyanı sırasında, Halit Bey'e bir iki zat daha iltihak etti. Tekliflerin lehine, uzun beyanatta bulunan bir çok kıymetli hatipler kürsüye çıktılar. Takrir sahiplerinden başka, merhum Seyit Beyin ve İsmet Paşanın ilmi ve mukni hitabeleri her zaman için müteale-aya şayandır." [Takrir sahipleri: (Yasa metnini yazanlar): Seyyid (İzmir), Midhat (Maraş), Cevdet (Kütahya), Mahmud Esad (İzmir), Salih (Bozok), Rıza (Amasya), Ahmed Süreyya (Karesi) Tahsin (Aydın), Ferid (Çorum), Kılıç Ali (Gazi Ayntab) Rauf (Rize), Ali Fethi (İstanbul), Recep (Kütahya), M. Hilmi (Malatya)]

11 değerli grafik ustamızın belge ve bilgileriyle yer aldığı Türk Grafik Tasarım Tarihi'ne önemli ölçüde ışık tutacak ilk ve tek kaynak kitabı. Kitapta yer alan Ebüzziya Tevfik, Kenan Temizan, Münif Fehim, İhap Hulusi Görey, Emin Barın, Atif Tuna, Mesut Manioğlu, Mengü Ertel, Sait Maden Turgay Betil, Necati Abacı grafik sanatlar dünyamızın iz bırakan sanatçılarıdır. Bugünün olanaklarıyla karşılaştırılmayacak kadar güç koşullarda kendilerini yetiştiren bu isimler, sadece grafik değil, sanatın hemen her alanında önemli çalışmalar yapmışlardır. Grafik ve tasarımla ilgilenen, ilgi / sevgi duyan, meslek olarak icra eden herkesin arşivinde bulunması gereken bir kaynak eser...

Alternatif Yayıncılık: www.grafikkitaplari.com
Robinson: www.rob389.com
Analiz Yayıncılık: www.satrancdukkanim.com

Atatürk'ün Dünyası

Cengiz Önal

“Askerlik ve siyaset hayatımın bütün dönem ve aşamalarını dolduran mücadelelerimde daima hareket noktam, ulusal iradeye dayanarak Türk ulusunun ve vatanın muhtaç olduğu amaçlara yürümek olmuştur.”
Gazi Mustafa Kemal Atatürk

58

Atatürk'ün Venizelos Tarafından Nobel Barış Ödülü'ne Aday Gösterilmesi

Mustafa Kemal, Ulusal Savaşım döneminde gittiği hemen her yerde yaptığı konuşmasında, ilk hedefinin, emperyalizmin tetikçisi olan işgalci Yunan Ordusu'nun tek askerinin bile vatan topraklarında bulunmamasını sağlamak ve işgalcileri Anadolu'dan söküp atmak olduğunu sıkça söylerdi. Türk ulusunu da bu haklı davasına sahip çıkmaya davet eder ve tam bağımsızlığın ancak topyekûn mücadele neticesinde elde edilebileceğini savunurdu... Öyle de oldu.

Sakarya Meydan Muharebesi'nin ardından yaklaşık bir yıla yakın bir süre hiçbir harekette bulunmadan ordunun gerekli hazırlıklarını yapması beklenmiştir. O, askeri dehaya yaraşır bir stratejiyle yaptığı planlar neticesinde hiç kimsenin ve özellikle de

emperyalist Batılı devletlerin ummadığı bir zamanda Büyük Taarruz'u başlatmıştır. Baskın tarzında bir savaş

M. Kemal Atatürk

taktiği olan Büyük Taarruz esnasında Yunan ordusunu on-on iki gün gibi bir zamanda, Afyon'dan İzmir'e kadar kovalayarak, işgalcileri Anadolu Toprakları'ndan söküp atmış ve büyük zaferi Türk ulusunun hak ettiği büyük zafere ulaşmasını sağlamıştır.

Emperyalist gücün ve özellikle İngiltere ve onun desteklediği emperyalistlerin tetikçisi konumundaki ve silahlandırdığı Yunan ordusunun aldığı bu ders, işgalcilerin ve/veya işgal heveslilerinin bir daha Anadolu topraklarına ayak basmalarını engellemiştir. Bütün bu yaşananlara karşın, Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanmasından sonra Mustafa Kemal'in en beklenmedik politik hamlesi komşu devletlerle ve özellikle de Yunanistan'la dostluk kurması olmuştur. Böylece "Dünyada Barış" idealini gerçekleştirmek yolunda ilk adımı atmıştır. Komşu devletlerle iyi ve kalıcı ilişkiler kurulması gerekliliğine olan inancı itibariyle, bir süre sonra da "Balkan Paktı" ve "Sadabad Paktı" imzalanmıştır.

Dikkat çekmeye çalıştığım konu, Ulusal Kurtuluş ve Bağımsızlık Savaşı'nda karşıımızda bulunan güç, emperyalist gücün beslemesi ve tetikçisi konumundaki Yunan ordusudur... Üstelik Yunan ordusunun Anadolu hezimetini, hatırlanacağı üzere, Yunanistan'da adeta siyasi bir depremin yaşanmasına neden olmuştur. İhtilal ve darbeler birbirini ardı sıra gelmiş, Kral tahtını terk edip, İngiltere'ye kaçmıştır. Yunan Başbakanı, Başkumandan ve dört bakan idam edilmiş, Büyük

Yunan Başbakan
Venizelos

Yunanistan hayali gündemden kalmış ve uzunca bir süre kenara itilmiştir. Mustafa Kemal'in ve komutasındaki Türk ordusunun bu haklı zaferinin arkasından yaşananlar da Yunanistan için yenecek, yutulacak hususlar değildir.

ilk akla gelenlere şöyle bir baktığımızda; Mudanya Görüşmeleri'nde ve bir süre sonra Lozan Barış Konferansı'nda Yunanistan'ın ciddi bir çıkışı da görülmemektedir. Yunanistan'ın, böylesi bir çıkışı Gazi Mustafa Kemal'e ve dolayısıyla Türk ulusuna karşı yapacak ne siyasi gücü, ne de itibarı kalmamıştır. Yaşananların üzerinden zaman geçtikçe, iki ülke arasında başlayan karşılıklı ilişkiler sonucunda kurulan dostluklar da yabana atılabilecek konular değildir.

Örneğin Balkan Paktı oluşturulurken Yunanistan, olaya oldukça

sıcak bakmış ve olumlu yaklaşmıştır. Türkiye ve Yunanistan arasında yaşanmış böylesi bir kanlı savaştan 15 yıl kadar sonra Yunanistan Başbakanı Venizelos, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e olan saygısını ve hayranlığını bakın nasıl ifade ediyor?

Venizelos, 12 Ocak 1934 tarihinde, Norveç'in Oslo kentindeki Nobel Barış Ödülü Komitesi Başkanlığı'na bir mektup gönderiyor. Mektubun içeriğini günümüz Türkçesiyle aşağıda sunuyorum:

“Sayın Başkan, yedi asra yakın bir süre zarfında Yakın Doğu ve Orta Avrupa'nın büyük bir kısmı kanlı mücadelelere sahne olmuştur. Mustafa Kemal Paşa'nın düşmanlarına karşı yaptığı ulusal hareketin galibiyetle sonuçlanmasının ardından 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması bu istikrarsız duruma son vermiştir.

Bir ulusun hayatında bu kadar kısa bir süre içinde böylesine köklü bir değişim ender meydana gelir.

Teokratik (Dine dayalı rejim) bir yönetimde yaşayan, din ile hukuk kavramlarının birbirine karıştığı, çökme yolundaki bir imparatorluğun yerini, güç ve hayat dolu, modern ve ulusal bir devlet almıştır. Büyük devrimci önder Mustafa Kemal Paşa'nın başlattığı hızla, padişahlık ve sultanlar yönetimi yıkılmış ve gerçekten laik bir devlet kurulmuştur. Devamında da; Türk ulusunun, tümüyle çağdaş uygarlıkların önünde yer alması için şevk ile ilerlemesi yolunda atılımlar yapmıştır. Barışı destekleme ve güçlendirme hareketi, yeni ve seçkin

“Mustafa Kemal Paşa'nın başlattığı hızla, padişahlık ve sultanlar yönetimi yıkılmış ve gerçekten laik bir devlet kurulmuştur.”

Türk Devleti'ne bugünkü görüntüsünü veren tüm iç reform hareketleriyle birlikte yürümüştür. Türkiye, sınırları dışında bulunan Osmanlı vilayetlerini terk etmek hususunda tereddüt etmemiş ve antlaşmalarda belirtildiği üzere, kendi ulusal sınırları ile samimi şekilde yetinerek, Yakın Doğu'da barışın gerçek bir savunucusu olmuştur. Kanlı savaşımalar nedeniyle uzun yıllar Türkiye ile düşman durumunda kalan biz Yunanlar, Osmanlı İmparatorluğu'nun yerini alan bu ülkede meydana gelen bu köklü değişikliğin etkilerini duyan ilk kimseler olduk.

Anadolu faciasının hemen sonrasında kendini yenileyen Türkiye ile bir anlaşma fırsatı görerek, elimizi uzattık. O da, bu uzanan eli samimiyetle kabul etti. Ciddi anlaşmazlıklarla ayrılmış milletlerle samimi bir barış örneği veren bu yakınlıktan sadece, iki ülke için olduğu kadar Yakın Doğu barışı için de yararlı sonuçlar doğmuştur. Barışın borçlu olduğu bu kıymetli katkının sahibi Türkiye Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa'dır. Bu nedenle 1930 yılında, Yunan Hükümet Başkanı sıfatıyla ben Türk-Yunan Paktı'nın imzası ile Yakın Doğu'da barışa doğru yeni bir devir başlarken, Mustafa Kemal Paşa'yı Yüksek Nobel Barış Ödülü için aday göstermekle şeref duyarım. Sayın Başkan, üstün saygılarımın kabulünü rica ederim.

E. K. Venizelos, 12 Ocak 1934''

Oldukça ilginç... Sanırım dünyada başka bir örneği olmayan bir gelişme...

Emperyalist güç odaklarının sağladığı destekle Anadolu'yu işgale yeltenen ve sonunda da hezimete uğrayan Yunanistan'ın Başbakanlığında bulunan ve Türkiye'ye de resmi ziyarete gelen E. K. Venizelos, tanıdıkça büyük saygı duyduğu ve hayran olduğu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, Nobel Barış Ödülü'ne aday gösteriyor... Eğer Başbakan E. K. Venizelos Nobel Ödül Komitesi'nde bulunsaydı, o dönemin Barış Ödülü'nün Gazi'ye verilmesi için çok gayret gösterirdi diye düşünüyorum. • cengizozal@butundunya.com.tr

Gelecek Ay: Atatürk'ün tarihe yön veren ve Türk ulusuna ufuklar açan konuşmaları

Hakimiyeti Milliye

YAZILARI

Siyasi İtibarımız

Kimse inkâr edemez ki; Türkiye Cumhuriyeti, siyasi amaç ve hedefleri daha çok açık ve samimi olan devletlerin ön sıralarında bulunuyor. Siyasetimizde açık olarak ifade edemeyeceğimiz hiçbir durum olmadığı bir gerçektir. Bu iddia, sadece bizim taraftan gelmiyor, tarafsız ve hatta bize düşman sayılan çevrelerde de bu kanaat yerleşmeye başlamıştır. Bütün milletlerin barışa o kadar muhtaç oldukları bir dönemde uluslararası ilişkilerde dürüst olmak, açık ve olumlu bir yönde ilerlemek, hükümetlerin en doğal görevleri olması gerekir. Türkiye bu görevini iç huzuru ile yerine getirmektedir. Ancak amaca ulaşmak için bu dürüstlük genellikle yeterli olmuyor. Dürüstlüğümüze ve samimiyetimize başkalarını da inandırmak zorundayız. Gerçek şudur ki; kendimize ait olan değerleri sınırlarımızın dışındakilere inandırmakta, -normalden çok daha fazla- güçlükler çekiyoruz. Türklere ait en basit gerçekleri bile inandırmak için yorulmak bilmeyen ve yılmayan bir kararlılık ve cesaret ile sonu bilinmeyen uzun bir zaman ve tecrübe gerekir.

Örneğin Dış Siyasetimizin bugün ulaştığı noktaya, ancak bu aşamalardan geçerek, böylesine bir kararlılık ve tahammül göstererek varabil-

dik. Türkiye Cumhuriyeti bu sayede genel siyaset ve güç dengesinde önemli bir yer tutuyor. Bu yüzden de dünyanın her tarafında nüfuz ve itibarı artıyor. Daima hatırlanmalı ki; bu sonucu, milletin seçkin yeteneği kadar, onu soğukkanlılık ve basiretle idare eden Büyük Lider'e borçluyuz.

Geçen hafta bütçe görüşülürken, son Avrupa ziyaretindeki izlenimlerinden bahseden Dışişleri Bakanı, Meclis'te şu sözleri söylemişti:

"Bu ziyaret izlenimlerinden, her yerde, Büyük Liderimize karşı açıkça belirtilen gerçek saygıyı ve hükümetimizin izlediği açık ve samimi siyasetin oluşturduğu güveni özellikle ve memnuniyetle arz etmeyi uygun görürüm."

Unutulmaması gereken gerçeklerden biri de şudur: Her devletin siyasi ve dış saygınlığı, içerdeki durum ile vatandaşlar arasındaki ahenk ve dayanışmanın derecesi ile ilgilidir. Türk vatandaşları, aralarındaki birlik, dayanışma ve ortak amaç uğrunda kişisel haklarından vazgeçebilme yollarında yürümekte devam ederlerse gelecekte emin olabilirler. Böyle bir siyaset de; Cumhuriyet'in siyasi ve ekonomik saygınlığını artıran önemli bir etken olur...

*Hâkimiyeti Milliye Gazetesi /
26 Mayıs 1929*

Dahi mi Diktatör mü?

Prof. Dr. Celal Şengör'ün geçen ay yayımlanan *Dahi Diktatör* adlı kitabı, onu “ödünsüz” ve coşkulu bir Atatürkçü olarak tanıyan okurları üzerinde şaşırtıcı bir etki yarattı. Onu yıllardır tanıyan okurları bile, “Nasıl olur da ‘örnek bilim insanı’ Prof. Şengör, tüm bilimsel çalışmalarında ve toplumsal yaşamında ilkelerini adım adım izlediği Atatürk’ü, bir diktatör olarak tanımlayabilir?” kuşkularını birbirleriyle paylaştılar.

Biraz da bu kuşkların dürtüsüyle “Dahi Diktatör” ü satır satır, sayfa sayfa ve “bir çırpıda” okuduğumuzda, bu kitabı “yalnızca kapağına bakarak” değerlendirmeye kalkan kişilerin ne denli çok yarıldıklarını gördük. Mustafa Kemal Atatürk’ün büyük bir dâhi olduğunun birçok kez vurgulandığı kitapta, Prof. Dr. Celal Şengör’ün kendine özgü anlatım biçimiyle gün ışığına çıkardığı birçok “Atatürk anısı” nı da öğrendik. Peki... Kitabın adını oluşturan iki sözcükten biri olan “diktatör”le, Atatürk’ün hangi özelliğini açıklamaktadır Prof. Şengör?

Bu soruyu Bütün Dünya, kitabı yayımlayan Ka Kitap yayımevinin Genel Yayın Yönetmeni Emrah Akkurt’a sordu, o da sorumuzu yanıtını Prof. Celal Şengör’den istedi. “Dahi Diktatör”ün yazarı ile yayımcısının, ricamız üzerine yaptıkları görüşmeyi aşağıda okuyacaksınız.

Emrah Akkurt: Kitabın isminin okuyucu, özellikle de sizi yakından takip eden okuyucu üzerinde şok etkisi yarattığını söylemeliyim. Takip ettiğimiz kadarıyla, bu isme sitem etmenin ötesinde eleştiriler var. Neler söylemek istersiniz?

Celal Şengör:

Kitabın ismine olan reaksiyon, diktatör ile zorba arasındaki farkı bilme-

mekten kaynaklanıyor. Diktatörlük bence fena bir şey değildir; diktatörün, diktasını ne amaçla kullandığına bağlıdır. Atatürk fikirlerinden taviz vermek niyetinde değildi, çünkü bunların memleketinin ve milletinin bekası, refahı ve emniyeti için yaşamsal önemi olduğuna inanmıştı. Tarih kendisini haklı çıkardı. Ancak bu fikirleri etraflıca tartışmadan ve meclisin onayını almadan hiçbir zaman yürürlüğe koymadı. Fikirlerinin

Celal Şengör’ün gündemdeki kitabı

niçin doğru olduğunu düşündüğünü her seferinde son derece detaylı olarak çevresine ve meclise, sık sık da

meydan konuşmalarıyla milletine anlatmaya çalıştı. Ama fikirlerinde diretmeseydi, çevresini ve milleti zorlamasaydı, bugünkü müreffeh, emin ve modern Türkiye olamazdı; çevremizdeki ilkel toplumlara benzer çıkardık.

E. Akkurt: Kitabınızın arka kapak yazısında, "akıl bizim için önemli mi, buna verilecek cevap Atatürk hala bizim için önemli mi sorusunun da cevabıdır" diyorsunuz. Bu cümlelerinizi biraz açar mısınız?

C. Şengör: Atatürk yaptığı her işte bilimsel yöntemle düşünmüş, akli ve bilgiyi tüm icraatına temel yapmıştır. Atatürk'ün

düşünceleri ve yaptıkları akıllı ve bilgili bir insanın doğa bilimlerinde (*aslında akli başında tüm insanların icraatında*) kullanılan eleştirel akılcılığa dayanır. Onun için, onun yerinde o dehâ ve bilgiye sahip kim olsa onun yaptıklarını yapardı.

Mesela, Britanya Başbakanı Lloyd George'un İngiliz Parlamento-su'nda Anadolu'daki başarısızlığını savunurken söylediğidir:

Atatürk çapında bir deha dünyaya Lloyd George'un yüz yıl ile ifade etmeye çalıştığı büyük zaman aralıklarıyla bir gelmektedir.

Mesela Fizik bilimi sicim kuramı ile bugün içine girmiş olduğu krizden çıkabilmek için Einstein çapında bir dehanın gelmesini beklemektedir.

Türkiye de aynı durumdadır ve bu genel bir insan sorunudur. Büyük

krizler, büyük dehalari gerektirir çözülebilmek için. Tarih, kurallar, yasalar ile değil, kişilerle oluşur. Tarihin kendi yasaları, kendi anlamı yoktur. Ona kişiler anlam verir ve onu kişiler yönlendirir. Onun için, Atatürk'ün yerinde akli onun gibi kullanabilecek kim olsa benzer şeyler yapardı, çünkü o zamanki Türkiye'nin karşısındaki problemlerin çözümünün en emin yolu, onun seçtiği yoldu.

E. Akkurt: Akıl ile akıldışının savaşında "aklıdışı" olanın muaz-zam cazibesinin kolay bir izahı var mı? Yoksa bu bizim topluma has bir durum mu?

C. Şengör: Akıldışı, efor gerektirmediği için her zaman tercih edilir. Nasıl ki, spor yapmak zahmetli olduğu ve zaman aldığı için ekseri insanlar spor yapmaz, karışlığını da sağlıkları ile öder.

Toplumlar ve kişiler de çok zahmetli bir iş olan sürekli düşünmeyi ihmal ederek, kendileri adına o zor işi yapacak kişilerin peşine düşerler. İnsan, yaşamı esnasında karşısında duran ve onu zorlayan, korkutan, telaşa sürükleyen sorulara yalan söyleyerek cevap bulmaya çalışmıştır. Her soru karşısında, onun hakkında bilgi edinmek, onun üzerine düşünmek ve aklın bulduğu çözümleri uygularken de her adımda o adımı kontrol etmek çok, ama çok zor bir iştir. Ne yazık ki yaşam mücadelesinde başka çare yoktur.

Çok basit gibi gözükken bu durum,

insanların ezici çoğunluğu tarafından ya görülmemekte, ya da Marx'ın pek nadir olan doğru sözlerinden birinde dediği gibi uyuşturucuyla geçiştirilmeye çalışılmaktadır. Gençliğin uyuşturucu sorunun temelinde de burada anlattığım düşümenin zorluğu yatmaktadır. İnsanları uyuşturucudan kurtarmanın yolu onlara düşümenin güzelliklerini ve çekiciliğini ve sonra da büyük faydalarını öğretmektir.

E. Akkurt: Son olarak, "Atatürk bir diktatördü ama bir zalim değildi" diyorsunuz. Farkı izah edebilir misiniz?

C. Şengör: Atatürk, tüm yaptıklarını bir asker olarak çok küçük yaşında üstlendiği ulusunu ve vatanını korumak

amacına yönelik olarak yapmıştır. Bunları yaparken de yukarıda dediğim gibi yaptıklarını niçin yaptığını herkeşe açık seçik anlatmaya çok büyük

Atatürk, tüm yaptıklarını bir asker olarak çok küçük yaşında üstlendiği ulusunu ve vatanını korumak amacına yönelik olarak yapmıştır.

önem vermiş, onları ikna etmeye çalışmıştır. Ancak zamanın dar, sorunun büyük olduğu durumlarda zorlamadan kaçınmamıştır.

Zalim, sadisttir; Atatürk bazan çocuğuna bir tokat atmak zorunda kalan şefkatli bir baba gibiydi. Onun "gerekli olmayan savaş cinayettir" sözünü unutmayalım. O savaşa da, insan katline de karşıydı. Ancak, ulusun selameti mi, bir kişinin yaşamı mı sorusu karşısında ulusun selameti demekten kaçınmamıştır.

Kendi yaşamını da ulusuna feda etmedi mi? •

Hazırlayan:
YİĞİT EREN GÜNEY

İlk Dersimiz: Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınavın.

1 Cıvata (İta.)
a-Yarışma
b-İri başlı vida
c-İskambil oyunu
d-Kopça, konca	6 Klon (İng.)
a-Yapay reçine
b-Eşitlemek
c-Kopyalama
d-Eksiltmek	11 Histeri (Fr.)
a-Duyu bozukluğu
b-Cinsel sapkınlık
c-Göz uyumu
d-Tutumlu
2 Tabu (Fr.)
a-Yalıtım
b-Kan gözesi
c-Eleştirilemez
d-Eğitici oyuncak	7 Figürasyon (Fr.)
a-Çok karışık
b-Biçimleme
c-Kavrayış
d-İntihal	12 Batık (Fr.)
a-Ressam sehпасı
b-Gelin duvağı
c-İnce ayırım
d-Süsleme yöntemi
3 Efektif (Fr.)
a-Dalavera
b-İsterik
c-Sofa
d-Nakit para	8 Charter (Lat.)
a-Dolmuş uçak
b-Pilot
c-Uçuş kartı
d-Tarama kumaş	13 Deplase (Fr.)
a-Yer değişikliği
b-Tel sicim
c-Poker deyimi
d-Takım oyunu
4 Konkur (Fr.)
a-Yarışma
b-Eğlence türü
c-Pencere düzeni
d-Mahkeme	9 Hijyen (Fr.)
a-Sağlığa uygunluk
b-Ayrıntı
c-Mütenazır
d-Cici, sevimli	14 Dara (İta.)
a-İlaç miktarı
b-Kabın ağırlığı
c-Büyüteç
d-Bir bitki
5 Çerezlik (Yun.)
a-Öğrenim türü
b-Makarna
c-Kuş türü
d-Atıştırıcılık	10 Metraj (Fr.)
a-İleti
b-Şerit perde
c-Kümeleşim
d-Uzunluk	15 Kerevet (Rum.)
a-Tahta sedir
b-Ağaç kabuğu
c-Sargı
d-İpek tül

(Fr.) Fransızca, (İng.) İngilizce (Rum.) Rumca,
(İta.) İtalyanca, (Lat.) Latince

Yanıtlar:
151.
sayfada

Cengiz Özakıncı:

Atatürk'ün devrimleri Batı'ya değil, Türk Tarihi'ne dayanır.

Bütün Dünya Yazarı Cengiz Özakıncı '10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü' nedeniyle, Başkent Üniversitesi'nde verdiği konferansta, Mustafa Kemal Atatürk'ün tüm devrimlerinin kökenlerinin Batı'ya değil, tamamıyla Türk Tarihi'ne dayandığını açıkladı.

Cengiz Özakıncı “Batı'dan Alındığı Savlanan Atatürk Devrimleri'nin Türk Tarihi'ne Dayanan Kökenleri” konulu konferansında Atatürk Devrimleri'ni anlayabilmek için, bu devrimlerin toplumda hangi dönüşümlere yol açtığını bilmemiz gerektiği gibi, kökenlerini de bilmemiz

Başkent
Üniversitesi'nde
gerçekleştirilen
konferans
ilgi ile izlendi

gerektiğini belirtti.

Özakıncı, Atatürk'ün devrimlerini Türk Tarihi'ne dayandırmasının, Türkleri 'Barbar ve insanlığın kanseri' olarak niteleyen Batı'ya yanıt niteliğinde de olduğunu vurgularken, konuyu daha derinleştirerek, Türklerin insanlık tarihine kazandırdıkları pek çok ögenin Batı ve Avrupa tarafından esin kaynağı olarak benimsendiğini ve kullanıldığını da belgelerle dile getirdi. Bütün Dünya'nın internetteki www.butundunya.com adresinden görüntülü olarak da izleyebileceğiniz konferansında Özakıncı, Atatürk Devrimleri'nin Türk Tarihi'ndeki köklerini, görseller ve tarihsel belgelerle şu başlıklar ve bilgilerle açıkladı:

LAİK LİK

“Meclis'in 01.11.1922 günü verdiği kararla Saltanat ile Hilafeti (Yani dünya yönetimiyle din yönetimini) ayırması; dünyada **Türkler Laik Devrim yaptı** diye duyuruldu.

Fransız Devrimi'nde bile Tuğrul'un etkisi vardır. Tuğrul Bey'in devrimi yalnızca Atatürk'ün laiklik devrimine değil, Fransız Devrimi'ne de örnek olmuştur.

Bu karar Atatürk'ün mecliste yaptığı uzun konuşma sonunda verilmiş; tarihi ders diyebileceğimiz bu konuşmada, Atatürk, İslam Dünyası'nda Saltanat ile Hilafet'in din işleri ile devlet işlerinin tarihte ilk kez Türklerce, Selçuklu döneminde birbirinden ayrıldığını ve bunun bir kaç yüzyıl boyunca sürdüğünü anlattıktan sonra; ‘İşte biz de şimdi aynen öyle yapmalı,

din işiyle devlet işlerini, aynen atalarımızın yaptığı gibi ayırmalıyız' demiştir. Atatürk, bu devrimci atılımın esin kaynağının, tümüyle ve yalnızca Türk Tarihi, Selçuklu Dönemi'nde Tuğrul Bey'in yöntemini örnek alarak yaşama geçirdiğini özellikle vurgulamıştır.

Türkiye'de 1922'de gerçekleşen bu laik devrimin kaynağı, Batı değildir, Fransız Devrimi değildir, esin kaynağı tümüyle Türk/Selçuklu Tarihi'dir. Ve vahye dayalı dinlerde laiklik Selçuklu/Türk buluşudur. Türklerin insanlığa armağan ettiği bir yönetim ilkesidir. Dünyada vahye dayalı din devletlerinde ilk laik devrim, Tuğrul Bey tarafından gerçekleştirilmiştir.

Laiklik, sanıldığı gibi, 1789 Devrimi'nde somutlaşan bir Fransız buluşu değil; 1060 tarihli Selçuklu Devrimi'nde somutlaşan bir Türk buluşudur ve dünya çapında patenti, Tuğrul Bey'e aittir. Laikliği Fransızların icat ettiği bir uydurmadır. Fransız Devrimi'nde bile Tuğrul'un etkisi vardır. Tuğrul Bey'in devrimi yalnızca Atatürk'ün laiklik devrimine değil, Fransız Devrimi'ne de örnek olmuştur. Fransız Devrimi'nin düşünsel temellerini kuran isimlerden Fransız doğubilimci Joseph de Guignes'in de Kutadgu Bilig yazarı Yusuf Has Hacib'in Kaşgar'daki anıtı (solda) ve türbesi (sağda)

eserlerinde övgüyle Tuğrul Bey'in yaptıklarından söz ettiğini görüyoruz.

Yani Fransız Devrimi'nde Türk etkisi, Tuğrul Bey'in damgası var."

EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE LAİKLİK İLKE VE DEVRİMİ

"Laiklik kuşkusuz, yalnızca din ve devlet işlerinin ayrılması değildir; akılcı ve bilimsel eğitim olmadan laiklik olamaz.

Atatürk'ün akılcı bilimsel eğitim devriminin kaynağı da Batı değil, Tuğrul Bey'in ölümünden bir kaç yıl sonra, 1068'de Karahanlılar Devlet Başkanı'nın özel danışmanı olan Bilge Türk Yusuf'un Türkçe olarak yazdığı Kutadgu Bilig isimli kitaptır. Atatürk'ün eğitim öğretimde laiklik, yani akla ve bilime dayalı eğitim öğretim ilke ve devriminin kökenlerini, Atatürk Devrimleri'nden yaklaşık 850 yıl önce yazılmış bu kitapta görebiliyoruz.

Türk Karahanlı Devlet Başkanı'nın özel danışmanı Türk Bilge Yusuf, 1068-70'lerde yazdığı Kutadgu Bilig

kitabında, devlet başkanına uygulamasını öğütlediği ilkeler, tümüyle akılcı bilimsel laik eğitim öğütleridir.

Yusuf'un Akılcı Bilimsel Eğitim öğütlerini, ilk basımı 2000 yılında yayımlanan İslam'da Bilimin Yükselişi kitabımda 'Proto-Atatürkçü' (Ön-Atatürkçü) ilkeler olarak niteledim ve Atatürk'ün akılcı bilimsel eğitim devriminin Türk Tarihi'ndeki kökü, kaynağı olarak gösterdim.

Atatürk'ün laik akılcı bilimsel eğitim devriminin kökü, Batı'ya değil, 900 yıl önceki Türk Tarihi'ne dayanmaktadır.

Atatürk'ün akıl ve bilimle ilgili pek çok sözü, Türk Bilgesi Yusuf'un 850 yıl önce Kutadgu Bilig'de dile getirdiği devletin akılcı bilimsel yani laik eğitime yönelmesi öğüt ve ilkesinin, yüzyıllar sonra Atatürk'te dile gelmesi, yeniden yaşama geçirilmesidir. Atatürk'ün laik akılcı bilimsel eğitim devriminin kökü, Batı'ya değil, 900 yıl önceki Türk Tarihi'ne dayanmaktadır.

Atatürk, 1930'da büyük bir bölümünü bizzat yazdığı kitaba Medeni Bilgiler (uygar bilgiler) adını vermişti; ne ilginç bir rastlantıdır ki, Yusuf'un 1070'lerde yazdığı kitaba verdiği Kutadgu Bilig adı da, günümüz dilinde

kutlu uyum bilgisi, uygarlık bilgisi yani medeni bilgiler anlamına gelmektedir."

CUMHURİYET DEVRİMİ

"Atatürk, Cumhuriyet Devrimi'ni açıklarken, kaynağı yine Selçuklu'dur. Başkent Ankara'da ilan ettiği Cumhuriyet'in kökenini de yine Batı'ya değil, 1340'larda bir Selçuklu Beyliği olan Ankara'daki Ahi Cumhuriyeti'ne dayandırmıştır. Atatürk'ün 7 Mayıs 1924 günlü Cumhuriyet Gazetesi'nde yayımlanan açıklaması şöyledir:

'Ben Ankara'yı coğrafya kitabından ziyade tarihten öğrendim ve cumhuriyet merkezi olarak öğrendim. Hakikaten, Selçuki idaresinin bölünmesi (inkisamı) üzerine Anadolu'da teşekkül eden küçük hükümetlerin isimlerini okurken bir "Ankara Cumhuriyeti" ni görmüştüm. Tarih sahifelerinin bana bir cumhuriyet merkezi olarak tanıttığı Ankara'ya ilk defa geldiğim o gün de gördüm ki aradan geçen asırlara rağmen Ankara'da hâlâ o cumhuriyet kabiliyeti devam ediyor. Türkiye'nin hemen bütün bölgelerini (menatıkını) gezdiğim ve gördüğüm için hükmettim ki, o zaman isimleri cumhuriyet olmayan diğer yerlerin bugünkü halkı da aynı kabiliyetten asla uzak değildir.

Beni, Türkiye'nin en münasip merkez Ankara olabileceğini düşünmeye sevkeden ilk vesile çok eskidir ve bilimseldir (fennidir).'

Atatürk, üzerine basa basa, 'Cumhuriyetimizin kaynağı kendi öz tarihimizde, 1343-1354 arası Selçukluların bir beyliği, "Ankara Cumhuri-

yeti" vardır. İşte Cumhuriyetimizin kökü budur' diyor."

GİYİM KUŞAM VE ŞAPKA DEVRİMİ

"Bugün çağcıl Batılı giysi denilenlerin hiç biri Batı icadı değildir. Ceket, gömlek, pantolon, binlerce yıl önce Asya'daki Türklerin giyimidir. Batı, ceket gömlek, pantolon ve fötr şapkayı, İskit dedikleri Saka Türkleri'nden görüp almıştır. İskit dedikleri Saka Türklerinin ceket, pantolon ve şapka giydiği, Yunanların ise kumaşa sarındıkları; 2500 yıl önceye tarihlenen alçak kabartmalarda, anıtlarda, resimlerde, mozaiklerde, paralarda, açıkça görülmektedir. Resimli Yunan vazolarında ve eski Yunan'dan kalma anıtlarda, ceket, pantolon, fötr şapka yoktur. Eski Roma'yı yansıtan

Ceket - Pantolon / İskit

sanat yapıtlarında ceket, pantolon, fötr şapka yoktur. Bizans mozaiklerinde ceket, pantolon, fötr şapka yoktur.

Buna karşılık, İ.Ö. 500'lere tarihlenen Issık Göl dolayında bulunmuş şimdi Rusya'da Hermitage Müzesi'nde korunmakta olan Altın Elbiseli Adam, ceketlidir, pantolonludur. Bu tüm dünyaca bilinen bir örnektir.

Pazırık'ta bulunan yine İ.Ö. 500'lere tarihlenen halıda resmedilmiş atlının giyimi de ceket pantolondur. Bu örnekler, Batı buluşu sanılan ceket, pantolon, fötr şapka gibi, giysilerin, kökeninin Asya Saka İskit Türk giyimi olduğunun yadsınmaz kanıtıdır.

Fötr şapkanın kökeni de yine Saka/İskit denilen Türklerdir. Fötr şapka denilen, kökende Kırgız Başlığı'dır. Görüntüler bunu kanıtlamaktadır.

1000 yıl önceki Batı sanat yapıtlarının hiç birinde fötr şapka görülmeysi, daha sonra tek tük görülen ilk fötr şapkaların da

tam Kırgız Başlığı biçiminde oluşu, savımızın kanıtıdır. Örnek, Fransa Kralı XI. Louise'in başlığının Kırgız modeli olduğu apaçık ortadadır.

Altın Elbiseli Adam

Kırgızistan Cumhurbaşkanı Askar Akayev, geleneksel Kırgız başlığıyla

Atatürk fes yerine fötr şapka yerleştirirken, bu şapkanın Türk kökenlerini vurgulamış ve 1923 Ocak Şubat Eskişehir-İzmit konuşmalarında “*Buhara’da, İran’da, Afgan’da şapka giyerler ve şapka ile namazlarını kılarlar*” tümcesini kullanmıştır.

Buhara Türk başlığını örnek göstermiş; Türk Tarihi’ne gelenek ve göreneklerine dayandığını vurgulamıştır. Kadın giyimiyle ilgili konuşmalarında da yine, geleneksel Türkmen kadını giyimini örnek vermiştir.”

YAZI VE DİL DEVRİMİ

“Türkler, Arap yazısı kökenli yazıdan önce, Orhun ya da Göktürk Abecesi diye adlandırılan yazıyı kullanmışlardı. Bu yazının İ.Ö. 700’lerin Etrüsk yazısıyla benzeştiği, çok bilinen, çok dile getirilmiş bir olgudur. Ancak ben, 1994’te yayımlanan “Dil ve Din” adlı kitabımda, Orhun/ Göktürk denilen yazıdaki damgaların, Etrüsk’ten 3000

yıl daha eski, Sümer Uygarlığı’yla bağlarını somut olarak gösterdim. Kitabımın ilgili sayfalarındaki görüntüleri karşılaştırınca; bu açıkça anlaşılmaktadır. Yazı Devrimi’nin gerekçeleri, nedenleri, sonuçlarını da bu kitabımda ayrıntılı olarak inceledim. Ancak Arap kökenli yazının bırakılıp, Latin kökenli Türk Yazısı’na geçilmesi, Latin yazısının Asyalı kökleri bilindiğinde, yazı devriminin Türkün bir cebinden çıkanın öteki cebine girmesi gibi bir olay olduğu görülecektir.

Dil Devrimi’nin nedenlerini ve sonuçlarını, 1994’te yayımlanan “Dil ve Din” kitabımda ayrıntılılarıyla işledim. Bu devrimin kaynağı da yine bir Selçuklu/Türk; Karamanoğlu Mehmet Bey’dir.

Atatürk, 1270’lerde Selçuklu Türk Karamanoğlu Mehmet Bey’in, “Bundan böyle her yerde Türkçe konuşulacak” buyruğunu yüzyıllar sonra yaşama geçirmiştir. Dil Devrimi Batı öykünmesi değil, kökü Türk tarihinde olan bir devrimdir.”

YURTTAŞLIK DEVRİMİ

“Atatürk, 1919’dan başlayarak, bütün konuşmalarında, ırk ayırımından uzak durmuş; bütün Türkiye halkını “özkardeşler” olarak nitelemiştir. Bunu Bütün Dünya Dergisi’nde yayımlanan, “Kandaşlık, Dindaşlık, Yurttaşlık” başlıklı yazımda ve diğer yazılarımda, örneklerle anlattım. Atatürk’ün ırkçı olmadığı apaçık otadadır.

Pek çok yazar, Atatürk’ün ırka değil kültür birliğine önem verdiğini,

80 yıldır döne döne vurulamıştır. Atatürk'ün ırkçı olmadığını söylemek yeni bir şey söylemek değildir. Atatürk'ün ırkçı olmayışı, kendini ayrı ırktan olarak tanımlayanları bile özkardeş, yurttaş sayan tutumu, Türk Tarihi'ne dayanmaktadır.

İskit / Saka Türkleri, aşiret toplumundan yurttaş toplumuna geçişi sağlayan "Varsayımsal Kandaşlık" kurumunu icat etmişlerdir.

“Atatürk, 1919'dan başlayarak, bütün konuşmalarında, ırk ayrımından uzak durmuş; bütün Türkiye halkını “özkardeşler” olarak nitelmiştir.

Bu uygulamanın adı, kısaca “kan-kardeşliği”dir; “Antlı İçreklik” kuru mudur. Bu yöntemle, başka ırktan insanlar, kanlarını bir kupaya damlatıp karıştırıp içerek, o andan itibaren ırk ayrımı gütmüyor, birbirlerini kandaş, soydaş sayarak, kaynaşıyorlardı.

Atatürk'ün, 1932 yılında Diyarbakir gazetesinde, ırk soy ayrımcılığına karşı demeci şöyledir: *‘Diyarbakırlı, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakyalı ve Makedonyalı hep*

bir ırkın evlatları, hep aynı cevherin damarlarıdır.’

Atatürk, Türk için belli bir antropolojik tanım yapılamayacağını, sarı saçlı mavi gözlü Türk olduğu gibi kara kaşlı kara gözlü Türk de bulunacağını, bunun, Türklerin dünyanın her yerine dağılıp o yöre yerlileriyle karışmış olmasından kaynaklandığını, tasada ve kıvançta ortak olmanın ulus oluşturmak için en önemli öge olduğunu vurgulamıştır.

Atatürk'ün yaptığı devrimlerin gerçekten de Türk tarihinde öncülleri, kökenleri, kaynakları ve bilinci vardır. Atatürk hiç bir devrimi yoktan var etmemiştir. Kendi tarihimizden esinlenmiştir, beslenmiştir; bu onun değerini küçültmez, tam tersine diyebiliriz ki, Atatürk, yaşadığı dönemde, Türk tarihinin gerçek anlamda tarih bilinci taşıyan tek lideriydi.

Türkiye ve dünya, bugün hâlâ yaptıklarını konuşuyor. Bizler de onu yaptıklarını her gün daha büyük bir ilgiyle irdelemeyi, anlamayı sürdürüceğiz.” •

Evrensel Bakış Açısı

Gürbüz Evren

Amerika Birleşik Devletleri

ve

Ermeni Sorunu

Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı Devleti vatandaşı olan Ermeniler, doğuda ilerleyen Rusya ordusuna katılmış, Mart 1915'te ise Rus askerleri ile birlikte girdikleri Van'da, Türk ve Müslüman unsurlara yönelik büyük bir katliam yapmışlardı.

Osmanlı yönetiminin İstanbul'daki Ermeni toplumunun önde gelenlerine yaptığı, "Düşmanla işbirliğinden vazgeçin" uyarısı dikkate alınmamış, Ermeni komiteleri bölgedeki katliamlarını sürdürmüştü. Bunun üzerine Osmanlı Devleti, 27 Mayıs 1915 tarihinde aldığı Tehcir kararı ile Doğu Anadolu'daki 6 vilayette bulunan Ermenileri Suriye başta olmak üzere

güneydeki topraklara zorunlu göçe tabi tutmuştu. Ermeni lobileri, Tehcir sırasında 1 milyondan fazla insanın hayatını kaybettiğini iddia ederek, bunun bir soykırım olduğunu ileri sürmektedir. Bütün Dünya’da, 1915 olaylarını soykırım olarak kamuoyuna kabul ettirmek isteyen Ermeni lobilerinin, olayların 100. Yılı olan 2015’e yönelik stratejilerine ve Türkiye’yi bekleyen tehlikeye dikkat çeken yazılar kaleme almıştım.

Ermeni lobileri için Amerika Birleşik Devletleri kilit ülkedir. Çünkü Amerikan Kongresi’nden çıkacak bir soykırım yasasının sayısız dünya ülkesini etkileyeceğini düşünmektedirler. Bu yazıda, Amerika Birleşik Devletleri’nin Ermeni sorununa olan ilgisinin tarihsel nedenlerine değinelim.

ABD, Ermeni diasporasının en güçlü olduğu ülkedir. Sayıları 1 milyonu aşan Ermeni asıllı Amerikan vatandaşları, Türkiye karşıtı lobileri oluşturmakta, yönlendirmekte ve Amerikan Kongresi’nde alınan kararları etkilemektedir. Oysa ABD, Erme-

ABD, Ermeni sorunu yaratılırken en az etkin olan ve en son sahneye çıkan ülkedir.

ni sorunu yaratılırken en az etkin olan ve en son sahneye çıkan ülkedir. Daha önceleri bazı Amerikan gemileri başta İzmir olmak üzere birkaç Osmanlı limanını ziyaret ettiyse de, Amerikan-Türk ilişkilerinin resmi başlangıç tarihi Mayıs 1830’dur. İstanbul’da ilk Amerikan temsilciliği, 1831 yılında açılmıştır. Ayrıca 1830 yılında, ABD ile Osmanlı Devleti arasında imzalanan ticaret anlaşması, bu ülkeye Osmanlı toprakları üzerinde en ayrıcalıklı devlet statüsünü tanımakla kalmıyor, tüm ticari olanaklardan yararlanma şansı da veriyordu. ABD’nin, Avrupalı büyük devletler tarafından Viyana Kongresi (1815) sırasında ortaya atılan, Osmanlı Devleti’nin durumunu içeren “Doğu Sorunu”na tam anlamı

ile eğilmesi 1870'li yıllardan itibaren olmuştur. Amerikan misyonerleri ve okulları, bu konuda önemli roller oynamışlardır. Osmanlı topraklarındaki Amerikan faaliyetleri, Protestan misyonerlerle başlamıştır. Misyonerler, tüm Osmanlı vatandaşlarına yönelik çalışmalarını, Müslümanlar üzerinde etkili olamamaları yüzünden Rum ve Ermenilere yöneltmişlerdir. Protestanlaştırma hareketine Ermeni

Osmanlı misyoner okulları

Kilisesi'nin de karşı çıkmasına rağmen, Osmanlı yönetiminin, 1850'de Ermeni Protestan Kilisesi'ni tanıması üzerine Amerikan misyonerler için yeni bir dönem açılmıştır. Müslüman ve Yahudiler dışında Protestan olmayan tüm Hristiyanlar da Amerikan misyonerlerin gözünde inançsız ya da dinsiz olarak kabul edildiği için Ortodoks ya da Katolik olan Ermeniler ile Ortodoks Rumlar, sürdürülen çalışmaların en önemli hedefleri durumundaydılar. Özellikle 1840'lı yıllardan itibaren, Ortodoks Rumlara yönelik çalışmaların etkisiz olduğunu gören Amerikan misyonerler, tüm çalışmalarının merkezine Ermenileri koymuşlardır. Öyle ki, Amerikan misyonunun adı bile Ermeni misyonu olarak anılmaya başlanmıştır. Bu yeni gelişme Amerikan misyonerlerin bir bakıma işini de kolaylaştırmıştır.

Osmanlı topraklarının dört bir yanına büyük bir hızla yayılan Amerikan misyonerleri, gittikleri her yerde

1840'lı yıllardan itibaren, Ortodoks Rumlara yönelik çalışmaların etkisiz olduğunu gören Amerikan misyonerler, tüm çalışmalarının merkezine Ermenileri koymuşlardır.

okullar, misyon evleri kurarak, özellikle Ermeni nüfusun yoğun olarak bulunduğu vilayetlerde büyük bir güç kazandılar. Kurulan Amerikan okulları arasında en ünlü olanları İstanbul, Erzurum, Merzifon, Tarsus, Harput gibi merkezler başta olmak üzere birçok vilayete yayılmıştı. Bunların arasında en tanınmış olanı, İstanbul’da, 1840’da Cyrus Hamlin tarafından kurulan “Robert Koleji”dir. Tamamı Ermeni gençlerinden oluşan ilk öğrencilerinin ardından Robert Koleji’nde, diğer Hristiyan toplulukların gelecekte kuracakları bağımsız devletlerin yöneticisi olacak öğrenciler de eğitim görmeye başlayacaklardır. Örneğin, Bulgaristan’daki bağımsızlık hareketini yönlendirenler, bu okulda eğitim gören Bulgar öğrencilerdir.

1914 yılına geldiğinde, Osmanlı topraklarında bulunan ve “American Board” misyoner teşkilatı tarafından kurulan okul sayısı 426’ya, hastane sayısı da 9’a yükselmişti. Erol Ulubelen, “İngiliz Gizli Belgelerinde Türkiye” adlı kitabında yayınladığı belgelerden birinde şu ifadeler yer alıyordu:

“Amerikan misyonerler, gerçek yüzlerini pek de gizlemeye gerek görmeksizin faaliyet göstermekteydiler. Kurdukları okulları, misyon evlerini, hastaneleri ve hayır kuruluşlarını Ermenileri, ayaklanmaya, isyan ve savaşmaya hazırlayacak merkezlerle çevirmişler, silah ve cephane depoları haline getirmişlerdi... Misyonerler tamamıyla din tesirinde kalarak Ermenileri Müslümanlara

karşı hazırladılar, dinamit yapmasını öğrettiler ve her fırsatta onları İslamlara karşı kullandılar...”

A BD’nin aşırı Ermeni yanlısı politikalar izlemesine yol açan gelişmeler, İngilizlerin girişimlerinden çok önceleri, bizzat Ermeni komitecilerinin propagandaları ile başlamıştır. Ermenilerin tüm dünyayı yanlarına çekmek için başvurdukları yöntemler, kendilerine yardımcı olmaya çalışanları bile korkutacak kadar dehşetliydi.

Dr. Hamlin

Robert Koleji’nin kurucusu olan Dr. Hamlin, 23 Aralık 1893’te, “Boston Congregationalist Journal” isimli bir gazetede, bir Ermeni ihtilalcinin ağzından Ermeni taktiklerini anlatan bir mektubu yayımlamıştır. Mektupta, “İmparatorluğun her yerinde örgütlenen Hınçak çeteleri, Türkleri ve Kürtleri öldürmek, köylerini yakmak için fırsat gözleyecekler ve sonra dağlara kaçacaklardır. Bunun üzerine kuduran Müslümanlar, ayaklanarak savunmasız Ermenilere saldıracak ve bunları öylesine bir canavarlıkla öldüreceklerdir ki, Rusya insanlık ve Hristiyan uygarlığı adına memleketi işgal etmek üzere ileri atılacaktır”

denilmektedir.

Duydukları karşısında dehşete düşen Dr Hamlin, “Tasarlanabilecek en insafsız ve en şeytanca plan” deyince Ermeni ihtilalci, “Kuşkusuz size böyle görünmektedir. Fakat biz Ermeniler özgürlüğümüzü kazanmaya kesin kararlıyız. Avrupa, Bulgaristan’da yapılan korkunç şeylerle ilgilendi ve bu memleketi kurtardı. Milyonlarca kadın ve çocuğun kanlarıyla yükselen bizim sesimize de kuşkusuz kulak verecektir” demiştir.

Bir ilk olması bakımından Adana’da yaşananlar da önemlidir. Adana’da, 1909 yılının Nisan ayında Ermenilerle Türkler arasında başlayan sürtüşmeler giderek büyük çaplı çatışmalara dönüşmüş, kentin birçok bölgesinde yangınlar çıkmış, olaylar batı kamuoyuna yine Ermeni katliamı olarak aktarılmıştır. Olaylar sırasında Rusya, Fransa ve İngiltere Mersin açıklarına savaş gemilerini göndermiştir. Ermeni lobilerinin baskısıyla Amerikan Kongresi, 2 savaş gemisini, gözdağı vermek amacıyla Osmanlı Devleti’nin karasularına göndermiştir. 1913-1916 yılları arasında İstanbul’da görev yapan ABD Büyükelçisi Morgenthau, yakın arkadaşı olan Başkan Wilson’u ve Amerikan kamuoyunu etkilemek için dikkati Ermeniler üzerine çekerek, “Zavallı, korumasız, soykırımına uğratılmış Hıristiyanlara” yardım etmek gerekir şeklinde ifadelerle, tamamen duygusal sömürüye dayanan bir kampanya yürütüyordu.

Büyükelçi, 26 Kasım 1917 tarihli

mektubunda, Başkan Wilson’a şöyle diyordu:

“Yazmayı düşündüğüm kitapta, Almanya’nın sadece Türkiye ve Balkanlar’a sızma politikasını değil, aynı zamanda böyle bir sistemin dünyanın diğer ülkelerindeki uygulamalarını da gözler önüne sermek istiyorum. Çünkü Türkiye’de Almanya’nın şer ruhunun ortaya çıkardığı en kötü sonuçları, bütün çağların en büyük suçunu, biçare Ermeni ve Suriyelilerin katledildiklerini görmekteyiz. Hikâyenin bilhassa bu ayrıntısı ve Almanya’nın buna ses çıkarmayı, inanıyorum ki, küçük şehir ve kasabalarda yaşayan birçok Amerikalıyı savaşın diğer yönlerinden daha çok ilgilendirecektir.”

ABD yönetimine, bir Ermenistan kurulması ve bunun Amerikan mandası altında olması önerileri özellikle İngiltere tarafından yapılmıştı. Bu konuda Komiser Ravndal ile yapılan konuşmanın bir bölümü şöyle:

“Ermenilere bir arazi ve başlangıçta bu arazinin bölünmezliği konusunda garanti verebiliriz. Ermeniler panik halindeler ve böyle bir garanti gereklidir. Karadeniz’de ve Akdeniz’de birer liman çok uygun olabilir. Manda altında bir kuşak geçtikten sonra, deneylere göre Ermeni devleti biçim değiştirebilir.”

Görüldüğü üzere gizli belgeler tarihi gerçekleri ortaya koyması bakımından önemlidir. ABD’nin, İngiltere’nin ve Rusya’nın Ermeni sorununa ilişkin politikalarını belgeler üzerinden yazmaya devam edeceğiz. •

gurbuzevren@butundunya.com.tr

1961 Anayasasının ışığında
Türkiye'nin sorunlarına
çözümler:

Asya Tipi Üretim Tarzı

27 Mayıs'ı hemen izleyen dönemde siyasetçilerin yanı sıra bilim adamlarının, yazarların, aydınların oluşturduğu Kurucu Meclis, yeni anayasayı hazırlamış, bu anayasa halk oylaması ile yürürlüğe girmişti.

Anayasa neredeyse kamuoyunun gözü önünde var oldu. Düzenlenen maddeler günü güne basında duyuruluyor, üzerlerinde tartışılıyordu. Anayasada hukuk devleti ilkesi, sosyal devlet anlayışı benimsenmişti. Giriş bölümünde bu anayasanın, “İnsan hak ve hürriyetlerini, milli dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve

*Sonsuzluğa
uğurladığımız
Prof. Sencer
Divitçioğlu'nu
saygıyla
anarak...*

toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk devletini bütün hukuki ve sosyal temelleriyle kurmak için hazırladığı” duyuruluyordu.

Türkiye Cumhuriyeti, “insan haklarına dayanan milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti” diye tanımlanı-

1961
Anayasası'nda
TBMM tek yetkili
organ olmaktan
çıkarılıyordu.

Yargıya bağımsızlık kazandırmak için Yüksek Hakimler Kurulu oluşturulmuştu.

yordu. Yeni anayasayla çoğunlukçu demokrasi anlayışından, çoğulcu demokrasi anlayışına geçilmişti. Temel hak ve hürriyetler genişletilmiş, üniversitelere, devlet radyosuna özerklik tanınmıştı. “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir” ibaresi yerine “Ulus, egemenliği Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organlar eliyle kullanır” deniyor, böylece TBMM tek yetkili organ olmaktan çıkarılıyordu. Yasaların anayasaya uygunluğunu denetlemek amacıyla artık Anayasa Mahkemesi vardı.

Yargıya bağımsızlık kazandırmak için Yüksek Hakimler Kurulu oluşturulmuştu.

“Devlet Planlama Teşkilatı”nın kurulmasıyla, siyasal yönetim, planlı kalkınma yolunu izlemeye başlamıştı.

Yıllar boyunca baskı altında tutulmuş, kovuşturulmuş ilerici düşünceler şimdi rahatça tartışılıyordu. Toplum sorunları geniş biçimde ele alınıyordu. Aydınlar geri kalmış ülkenin kalkınması, çağdaş uygarlığa ayak uydurulması için öneriler geliştiriliyordu. Toplumsal bilimlerin uzmanları,

aydınlar toplumsal sistemler üzerinde geniş biçimde durdular.

“Sosyal devlet” tanımının anayasaya girmesi, o zamana dek yasaklı sayılmış “sosyalizm” görüşünün gündemde yerini almasını sağladı. Sosyalist sistem sorunların çözümüne katkı sağlayabilir miydi? Böyle bir uygulama yerel, tarihsel gerçeklerle bağdaşabilir miydi?

Tam bu sıralarda Fransız sosyalistleri bizde “Asya tipi üretim tarzı” (ATÜT) diye ünlenecek

bir konuyu tartışılıyordu. Selahattin Hilav’ın çeviri ve yazıları, Prof. Sencer Divitçioğlu’nun bir kitabı ATÜT’ü kamuoyuna taşıdı. Avrupa’da toplumsal sınıfların oluşması, gelişmesi konusu üzerinde duran Karl Marks, Doğu toplumlarının bu modele uymadığını fark etmişti.

İktisat tarihçisi Prof. Divitçioğlu’nun “Asya Üretim Tarzı ve Osmanlı Toplumunu” adlı yapıtı, siyasetçilerin, aydınların, hatta edebiyatçıların uzun süre elinden düşmedi. ATÜT Marksizmi benimseyenlere Batı’dakinden

farklı bir toplum yapısına bağlı olmak, dolayısıyla özgünlük yolunu da açmış oluyordu. Divitçioğlu Osmanlı toplum yapısının Avrupa feodalitesinden ne kadar farklı olduğunu gösteriyordu: Toprak mülkiyeti, Padişahındı. Topraktan yararlanma hakkı timarlı sipahilere veriliyordu. Toprağı işleyen, timar sahibine üründen onda bir vergi veren reaya (köylü) idi. Bu nitelikler nedeniyle sipahi Avrupa'daki senyörden, reaya serften temelde ayrılıyordu.

Marks, Doğu'nun Batı'dan farklılığını, toprakta özel mülkiyetin yokluğuna bağlamıştı. Elverişsiz iklim ve arazi koşulları nedeniyle ancak devletin gerçekleştirebileceği kanallar, su yolları, yapay sulama sistemleri Doğu tarımının temeliydi. Marks, “*Doğu'daki bütün olayların temelini toprakta özel mülkiyetin yokluğunda aramalıdır... Bu, Doğu cennetinin gerçek anahtarındır*” demişti. Asya'da doğa koşullarıyla toprak örtüsü, tarımda ancak devletin önayak olabileceği büyük ölçekli sulama tesislerini gerektiriyordu. Toprağa devlet sahipti. Artı değer büyük bir bölümüne el koyuyordu. Özel mülkiyetin olmayışı, devletin karşısında toprak sahibi bir

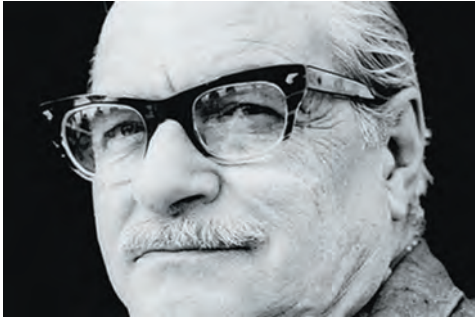
Marks, Doğu'nun Batı'dan farklılığını, toprakta özel mülkiyetin yokluğuna bağlamıştı.

sınıfın var olmasını engellemişti. Bu yüzden ortak çıkarları olduğu halde sınıf çıkarlarını savunacak bağlardan yoksun, birbirinden yalıtılmış köy toplulukları, baskıcı devletin otoritesine karşı çıkamıyorlardı. ATÜT yalnız iktisatçıların, tarihçilerin, siyasetçilerin değil aydınların, edebiyatçıların da gündemindeydi.

Tarihe ve topluma bakışında, ATÜT'ü temel alan edebiyatçıların başında, Kemal Tahir gelir “Devlet Ana” romanı bu görüşten beslenmiştir. Yazarın konuyla ilgili görüşleri, romanına da temel oluşturmuştu:

Osmanlı devleti, kuruluş döneminde “timar” sistemini benimseyerek Bizans'ın başlangıçtaki devletçi modeliyle Ortadoğu yönetim biçimini birleştiriyordu. Dinsel inançlara ve insana saygı beslediği için, Avrupa feodalizminden daha insancıldı. Başta

Kemal Tahir

Balkan halkları olmak üzere Doğu Avrupa topluluklarına bu nedenle çekici geldi. Osmanlı'nın kolayca büyüyüp yayılması böylece sağlandı. Osmanlı toplumunun feodaliteye uzak bulunduğunu ileri süren Kemal Tahir'in, saptamaları şöyleydi: *"Osmanlılığın, tarih içinde, üstüne aldığı ödev bence, toprağı sahipsiz kılarak çağının derebeylik düzenini küçük işletmelere bölmek, bu küçük işletmelerin zamanla belli ellerde toplanmasını şiddetle önlemektir. Osmanlılıkta hemen bütün topraklar Allah'ındır. Padişah Allah'ın vekili olarak bu toprakları reayasına kiracı gibi vermiştir. Buna karşılık yetiştirdiklerinin vergisini çoğunlukla mal olarak alır. Bu düzeni sipahiler gözetir. Sipahi timarları gibi, vezir hasarlarının da temelinde küçük işletmeler vardır. Osmanlı toprak yasaları, bu küçük işletmelerin büyümemesi gibi miras yoluyla küçülmemesini de kollar."*

ATÜT'e karşı çıkanlar da az değildi. Örneğin tarihçi Prof. Halil İnalıcık, Osmanlı toplum yapısının ATÜT'le açıklanıp açıklanamayacağı sorusunu yanıtlarken, *"Tarih model-*

lerin, duyguların değil, aklın ışığında belgelerin bize gösterdiği dünyadır. Zaman zaman ATÜT gibi modellerin öne geçtiği tarih yorumları olmuştur. Modelin doğruluğunu ispat için tarihi hakikatleri çarpıtmak, modele uydurmak gerçek tarihçilikle bağdaşmaz. Bu, hipotez ve modellere karşılık değildir. Kavram ve model hadiselerin kavranmasında ancak bir çerçeve olabilir," demişti

Halil İnalıcık

Türkiye'de ATÜT'le ilgili ilk çevirileri, ilk yazıları yayımlayan felsefeci Selahattin Hilav'ın konuyla ilgili eleştirilere ilişkin görüşü şöyleydi:

"Sol çevrelerde, bu varsayımın politik eylem açısından işe yaramaz hatta zararlı olduğu, bir çeşit geçmiş yüceltme olarak ele alındığı hatta ne idüğü pek belli olmayan 'gericilik'le bir tutulduğu görülüyor. Oysa, Asya tipi üretim kavramı, bu kavramı ileri sürenlerin her zaman belirttikleri gibi, şimdilik sadece bir bilimsel çalışma

varsayımı, yani tarihi ve günümüzü kavramanın bir aracı olarak ele alınıyor ve uygulanmaya çalışılıyor... Eleştirmelerin aynı düzeyde olması; tarih açısından bu varsayımın değer

Türkiye’de, çok zorlukla harekete getirebilmesini; en korkunç aldatmacalar ve yanıltmalar içinde bulunuşunu, somut olarak görmüş ve bu gerçeği hiçbir yüceltmeye girişmeden, olduğu gibi canlandırmıştır. Bu açıklamalar, Kemal Tahir’in, klasik Türk topluluğunu, Batı gelişme çizgisinin dışında yer alan başka bir üretim biçimi açısından gördüğünü, yani Asya tipi üretim tarzına yakın bulunduğunu göstermektedir.”

Selahattin
Hilav

taşımadığının gösterilmesi gerekir. Politik ölçütlerle bilimsel bir varsayımı eleştirmek mümkün değildir.”

Selahattin Hilav, Kemal Tahir’in “Devlet Ana” romanını inceleyen de yazarın klasik Türk toplumunu nasıl değerlendirdiği konusu üzerinde özellikle durmuştu:

“Klasik Türk toplumundaki sınıflaşma olayı, Kemal Tahir’in gözünde, Batı’daki sınıflaşma olayından farklıdır. Bundan ötürü, klasik Türk toplumundaki sınıflar ve sınıf mücadelesi de Batı’dakinden farklıdır. Yazar böylece Türk toplumundaki sömürülen sınıfların siyasi davranış ve mücadele özelliklerini, yani bu davranış ve savaşkanlığın Batıdan farklı olduğunu, temel felsefi düşüncesine uygun olarak açıklamıştır. Halk kitlelerinin ve emekçi sınıfların,

1960’larda Türkiye’de toplumsal değişim tartışmaları sırasında heyecanlar yaratan ATÜT, uzun

süredir gündemde değil. Prof. Suna Başak’ın konuyla ilgili ayrıntılı bir incelemesi de “Asya Tipi Üretim Tarzı’na Veda” başlığını taşıyordu. Prof. Avcılar, incelemesini sunarken, “Bu çalışma gerek akademik gerekse entelektüel ve ideolojik sebeplerle Osmanlı toplum yapısını açıklama gayreti içinde olanların, özellikle Osmanlı’yı ATÜT’le açıklama çabası sarfedenlerin ve ATÜT’ün teorik, emprik ve ideolojik açıdan sorgulanışının ele alındığı ATÜT’e veda yazısıdır,” demişti.

ATÜT’ü Türkiye’ye tanıtanlar, savunanlar (son olarak 2014 Eylül’ünde sonsuzluğa uğurlanan Prof. Sencer Divitçioğlu) artık aramızda değil. ATÜT için yazılanlar ise Türkiye’nin gelişme, dönüşme, kalkınma tarihinde yerini aldı. •

konurertop@butundunya.com.tr

Fırçalayarak

Serdar Günbilen

18 Ağustos 1914

100 YAŞINA GİRİŞ ANISI

Örnek alınası Atatürk kızı, aydın Türkiye Cumhuriyeti kadını, değerli biliminsanı ve... Benim yakıştırdığım adıyla "Ulusal Ablamız" değerli ve büyük insan Muazzez İlmiye Çığ, büyüklüğüyle ters orantılı, kendine özgü alçakgönüllüğünün değiştirilemez kuralları uyarınca "sessiz sedasız" bir biçimde 100'üncü Yaşı'na ulaştı ve bu mutlu gününü, yine o kendine özgü değiştirilemez kuralları

Yüreği
Atatürk ve Vatan
Sevgisi ile çarpan
Muazzez İlmiye Çığ
Bütün Dünya
için yazdı

Muazzez İlmiye Çığ'ın komşularının hazırladıkları '100. yaş günü' pastası

uyarınca "sessiz sedasız" bir biçimde, komşularıyla birlikte kutladı.

Yalnızca kendisi için değil, onu örnek alan, izleyen ve seven birçok kişi için de çok önemli olan 100'üncü Yaş Yıldönümü nedeniyle, bu "eskimeyen eski dostum" dan, 100'üncü yaşıyla ilgili olarak görüş ve duygularını, Bütün Dünya okurlarıyla paylaşmasını istedim. 'Ulusal Ablamız' bu isteğimi, bugüne değin yazdığı tüm yazılarını yayımlamak isteyen yayımcılar için

ileri sürdüğü şu değişmez koşuluyla kabul etti: “Ben ne istersem yazarım, tek sözcüğüne bile kimseyi dokundurtmam.”

Yaşamının birinci yüzyılı boyunca tüm yayımcılarına kabul ettirdiği bu “bilinen” koşulunu Ulusal Ablam, yaşamının ikinci yüzyılının ilk günlerinde, bana da kabul ettirmek istedi ve üstelik benim için bir de özel kural ekledi:

“Yazacaklarımın tek sözcüğüne, seni bile dokundurtmam...”

Değerli Muazzez İlmiye Çığ’ın sizle paylaşmak için, size özel olarak yazdığı “100’üncü Yaş Yıldönümü duygu ve görüşleri” ni, onun sevimsiz ve hurçun kurallarına karşı gelmekten korktuğum için değil, tam tersi, onun sevimli ve saygın kişiliğine olan saygıma toz kondurtmamak özenimle, “tek sözcüğüne bile, ben bile dokunamadan” aynen yayımlıyoruz. / **Mete Akyol**

Yazan: MUAZZEZ İLMIYE ÇIĞ

Sayın ve Değerli Dostum Mete Akyol’a telefonda 100 yaşımı nasıl tamamladığımı anlatırken bu söylediklerimi Bütün Dünya dergisi için yazıya dökmemi rica etti. Kırarmıyım hiç onu? Hemen kağıdı kalemi elime aldım...

Yalnız bu yaz canım hiçbir şey yazmak istemiyordu. Kaç kez bir şeyler yazmak için başladım ve hemen

vazgeçiverdim. Fakat Sayın Mete Akyol’un arzusu benim için bir emirden de üstündü ve hemen ne olursa olsun yazmaya başladım.

Bana, 100 yaşına geldiniz, ne hissediyorsunuz diye soruyorlar. Doğrusunu isterseniz hiçbir fark görmüyorum. O geçen uzun yıllar sanki dün gibi. Kafam çalıyor, gözlerim görüyor, kulağım duyuyor, biraz yürümekte zorluk var, o da daha genç iken

de olmuştu. Hislerimde ise hiçbir değişiklik yok. Yine üzü-lünce ağlıyor, sevinince güllüyor hatta kahkaha atıyorum. Güzel şeyler seyretmekten çok zevk alıyorum, hayvanları seviyor, çiçeklere bayılıyorum. Okumak yazmak en büyük eğlencem. Bu yıl Nisan ayı sonunda sevgili kardeşim, tek dayanağım Prof. Dr. Turan İtil’i kaybetmem beni çok yıktı. Ona rağmen Muazzez İlmiye Çığ, yaş gününde komşuları Ülün ve Mehmet Toker ile

Muazzez İlmiye Çığ, Torunu Ömer Dedeoğlu, solda Büyük kızı Yuli Çığ ve sağda küçük kızı Esin Çığ ile

yine de bu olayın normal olduğunu, yakında kendim de ona kavuşacağımı düşünüyorum bu büyük acıya alışmaya çalışıyorum.

Evet, koca bir yüzyılı yaşadım. Böylece Osmanlı Devleti'nin yıkılışını, ülkenin düşmanlarla sarıldığını, onlardan kurtulmak için kadın erkek, çoluk çocuğun bütün güçleri ile nasıl çabaladıklarını, eşekler sırtında düşmandan kaçışımızı, Kurtuluş Savaşı'nı ve onun zaferini, Cumhuriyetin kuruluşunu bugün gibi hatırlıyorum.

Cumhuriyet kurulduğu zaman ne okuma yazmadan ne bilim ve sanattan haberi olmayan bir milletin 10 yıl içinde nasıl ayaklandığını görüp yaşadım. O gün-lerde ne büyük bir vatan sevgisi, nasıl bir heyecan vardı bütün millette. Ortaya atılan devrimlere sarılıyor, verilen öğreniyordu. O yokluk, o fakirlik içinde Batı'ya çeşitli bilim dallarında, sanatta yetişmeleri için gençler gönderiliyor, müzeler, güzel sanatlar okulları açılıyor, Batı'dan getirilen profesörlerle yüksek

okullar, üniversiteler kuruluyor, şeker, kağıt, çimento, kumaş fabrikaları yapılıyor, tren yolları, karayolları inşa ediliyor, yabancıların ellerinde olan kurumlar millileştiriliyor, ölçüler, takvim değişiyor, yeni bir yazı öğrenmek için halk okullara koşuyordu. Bu dünyada eşi görülmemiş bir devrimdi.

Avrupa'nın 400 yılda yaptığı Rönesans'ı biz 15 yıla sığdırıyorduk, akıl alacak gibi değildi.

Bu yapılanlar öyle köklü olmuş, halkımız onları bütün içtenlikle kabul etmişti ki, aradan geçen 90 yıl içinde ödüller alan bilim insanlarımız, eserleri dünya müzelerini ve parklarını süsleyen ressam ve heykeltıraşlarımız, eserleri dünya çapında icra edilen müzisyenlerimiz, dünyada ödül alan bale ve opera sanatçılarımız oldu. Sinamacılıkta bile dünya çapında ödüller aldık. Bunları görüp duydukça son derece mutlu oluyorum.

Devrimimiz tuttu, köklendi. Bunları yok etmeye çalışan karşı devrimciler daha doğrusu yobazlar boş durmadı, çok da ilerlediler. Ama Atatürk'ün

Muazzez İlmiye Çığ, bir süre önce yitirdiği kardeşi Prof. Dr. Turan İtil (solda), aile dostları Mete Akyol ve eşiyle

yaktığı bu ışığı kimse söndüremeyecek ve kimse Türk Milleti'ni eski günlere götüremeyecektir.

Bana 100 yaşıma nasıl girdiğim soruldu, bense bütün devrimi biraz olsun yazmadan edemedim.

Gelelim 100 yaş kutlamalarına: Başta Truva Derneği Başkanı Sayın İlhan Gülek 95 yaşında yaptığı gibi yine büyük bir şenlik yapacaktı. Onu 95'te yaptınız diyerek zorla vazgeçirdim. Bu defa Osmaniye' de Anadolu Halk Bilimleri ve Kültür Derneği Başkanı dostum Sayın İbrahim Çenet de İstanbul'da büyük bir etkinlik yapmayı istedi. Halbuki ben Mersin'e gelmiştim üstelik çok sevdiğim biricik kardeşimi kaybetmişim, o yüzden hiçbir şenlik istemediğimi ve aynı zamanda Mersin' de olduğumu söyledim.

Bu kez Mersin İçel Sanat Kulübü ile birlikte "Umudun Yüzyılı" adı altında konuşmalardan oluşan bir toplantı yapmaya karar vermişler. Artık

ona hayır diyemedim. 21 Haziran Cumatesi günü Mersin Akdeniz Belediye toplantı salonunda oldukça kalabalık bir toplulukta ben ve birkaç kişi konuşma yaptık.

Bundan sonra ne kadar istemesem de bulunduğumuz sitede kızlarım ve sevgili komşularımız bir

parti hazırlamış.

30 yıl önce Çukurova Holding'in desteğiyle yapılan, 44 evden oluşan, geniş bahçeli, yüzme havuzlu, tenis kortları ve basketbol sahası olan deniz kenarındaki bu sitede bir araya geldik. En önemlisi, bu sitede oturanların tamamı kuruluşundan bu yana, birbirlerini tanıyor olmaları kızımın evi satın almasında etkili olmuştur.

Hayatımın son yıllarını cennette yaşıyorum, diyorum. Bu evin alınmasını kendilerine komşu olmamızı sağlayan kızımın okul arkadaşı, ailemizin ikinci kızı sayılan sevgili Ülün ve eşi Mehmet Toker'e ne kadar teşekkür etsem azdır. Sevgili Ülün ve Mehmet Toker üstünde benim resmim olan çok büyük bir doğum günü pastası yaptırmış, böylece mumları söndürerek 100 yaşımı, büyük bir dostluk ve sevgi çemberi içinde kutladık. Bu etkinlikler, telefon ve telgraflarla bana yüz yaşıma girdiğimi hatırlatan bütün dostlara sonsuz teşekkürler.

Bundan sonra tek isteğim ülkemin Atatürk yolunda huzura kavuşması ve hırsız yobazların eskiden olduğu gibi seslerinin kesilmesi. •

Kültür ve Sanat Dünyasından

Tekin Özertem

Savaş ve Barış

Bir ay sonra 20. yüzyılı temelinden sarsan, Birinci Dünya Savaşı'nın 100. yılını geride bırakmış olacağız.

On milyonlarca insanın birbirini yok etmeye çalıştığı bu dünya savaşının ardından geriye sadece milyonlarca ölü, milyonlarca kayıp ve yine milyonlarca yaralı kaldı.(1) Bir de savaşın bitiminden yirmi bir yıl sonra bir başka çılgınlığa, İkinci Dünya Savaşı'na yol açan aşırı milliyetçilik, faşizm, nasyonal sosyalizm gibi bağnaz düşünce ve siyasal akımlar...

Birinci Dünya Savaşı denince, hep Erich Maria Remarque'nin ilk gençlik

yıllarımda okuduğum Garp Cephesinde Yeni Bir Şey Yok (2) adlı romanı gelir aklıma. Savaştan on bir yıl sonra-1929 yılının Ocak ayında - Almanya'da yayımlanan bu roman, bir yıl sonra

Erich Maria
Remarque
(1898-1970)

Garp Cephesinde Yeni Bir Şey Yok adlı romanın Almanca baskısı

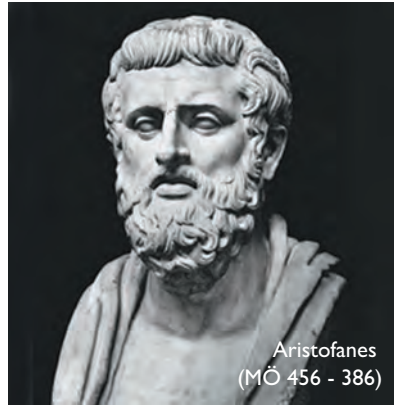
Ahmet Necat tarafından dilimize çevrilmiş; 1930 yılında da Lewis Milestone tarafından All Quiet On The Western Point adı ile beyaz perdeye aktarılmıştır. Sonraki yıllarda da başta Behçet Necatigil, sevgili Nihal Yeğino-balı, Burhan Arpad olmak üzere çeşitli çevirmenler tarafından çevrilip yayımlanarak ülkemiz okurlarına sunulmuştur.

Vatanseverlik duyguları, bağnaz öğretmenleri tarafından kışkırtılıp Birinci Dünya Savaşı'na gönüllü olarak katılan bir grup Alman gencinin öyküsüdür bu roman. Savaşın korkunç gerçekleri ile yüzleştikten sonra yaşama bağlılıklarını ve yaşama sevinçlerini yitirishlerinin öyküsü... Yayımlandığı yıl yirmi altı dile çevrilmiş olan bu baş yapıt, Hitler iktidara

geldiğinde de Stefan Zweig, Thomas Mann, Heinrich Mann, Franz Werfel, Sigmund Freud, Albert Einstein'ın eserleri ile birlikte Naziler tarafından meydanlarda yakılan kitapların başında yer almış; 2010 yılında da Yaşar Kemal tarafından 20. yüzyılı en iyi temsil eden roman olarak seçilmiştir. (3)

Savaş, insanlık tarihi boyunca tüm kültürlerin alt edemeyip boyun eğdikleri bir olgu olarak süregeldi. Sözel ve görsel, tüm güzel sanatlar da savaşılar-kimi istisnalar hariç-yengileri yücelterek, yenilgileri yerek yer verdiler. Savaş, hep yaşamın bir parçası olarak ele alındı. Mağara duvarlarındaki resimlerden, sözlü, yazılı destanlardan başlayarak bu hep böyle. Zaman zaman savaşların yol açtığı acılar sergilenip, kahramanlık ideali sorgulanmış olsa da...

Sanat tarihinin ilk savaş karşıtı eserleri "Barış Üçlemesi" diye bilinen Aristofanes'in yazdığı Lysistrata, Barış ve Kömürcüler adlı oyunlardır. Lysistrata, ülkemizde bir çok kez aynı

Aristofanes
(MÖ 456 - 386)

adla sahneye konmuş, yıllar önce de Lale Oraloğlu Tiyatrosu tarafından “Kadınlar 1-ih Derse” adı ile sahnelenmiştir.

Aristofanes’ten sonra yaklaşık 2300 yıl boyunca-Jaroslav Haek, mizahi karakteri Aslan Asker Şvayk’ın maceralarını kaleme alıncaya kadar - doğrudan savaş karşıtı bir eser ortaya konmamış / konamamıştır. Nedeni: Savaş karşıtlığının egemen güçler tarafından hoş karşılanmamış, toplumların kültürlerinin böyle

Bu arada Lev Tolstoy’un 1869 yılında yayımlanan, Savaş ve Barış adlı dev yapıtını, savaşın kazananının olmadığını vurgulaması nedeniyle görmezlikten gelmek elbette ki mümkün değil. Yazarının İlyada destanı ile benzeştirdiği bu eserinin 19. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak oluşmaya başlayan ve giderek olgunlaşan savaş karşıtı görüşleri büyük ölçüde etkilediğini düşünmek ve söylemek gerekir.

Biz gelelim yine Birinci Dünya Savaşı sonrasına:

Sözel ve görsel, tüm güzel sanatlar da savaflara-kimi istisnalar hariç-yengileri yücelterek, yenilgileri yererek yer verdiler.

bir inanç ile yoğrulmuş olması. 1917 yılında Jeremias adlı eseri ile savaşı nefretle yeren Stefan Zweig ile Erich Maria Remarque’nin Hitler’in hışmından yurt dışına kaçarak kurtulmuş olmaları da bunun kanıtı.

Birinci Dünya Savaşı sonrası savaş karşıtı sanat eserleri arasında İgor Fyodoroviç Stravinski’nin bestelediği, sözlerini Charles-Ferdinand Ramuz’un bir Rus halk hikayesinden yararlanarak yazdığı Bir Askerin Öyküsü (1918) adlı eseri de önemli bir yer tutmaktadır. Bunlar benim bilebildiklerim.

Başta Stefan Zweig olmak üzere ne Erich Maria Remarque’nin ne Jaroslav Haek’in ne İgor Stravinski’nin eserleri, ne de o günlerin dünyasının önde gelen kimi düşünürlerinin çabaları, insanların savaştan yana olan güdülenmelerini etkileyerek dönüştürmeye, kısacası İkinci Dünya Savaşı’nı önlemeye yetmedi. Zehirli gazların yanı sıra atom bombasının da kullanıldığı bu korkunç savaş boyunca kentler yerle bir oldu; cephelerde ve cephe gerilerinde yine on milyonlarca insan öldü. Bir o kadarı da beden ve ruhen yaralanıp sakat kaldı. Altı milyon

Çanakkale Savaşına katılan 1900 doğumlu (Rumi 1315) gençler: Onbeşliler

Yahudi de Hitler ve işbirlikçileri tarafından soykırımı uğradı.

Sanatın her alanında savaş karşıtlığı, İkinci Dünya Savaşı sonrasında giderek güçlenerek yer almaya başladı. Burada adı sayılamayacak kadar çok yazılı, görsel, işitsel eser ortaya çıktı ve milyonlar tarafından paylaşıldı. Ama bütün bu eserler de savaş kültürünü yok etmeye yetmedi. Soğuk savaş yıllarında -Kore’de, Vietnam’da, Yugoslavya’da ve bir çok Afrika ülkesinde- topyekûn olmasa da dünyanın dört bucağında sayısız savaşlarda yine milyonlarca insan öldü ve hâlâ da ölmeye devam ediyor. Elleriindeki ölüm saçan silahları yukarıya kaldırıp putlaştırarak kamyonların, kamyonetlerin kasalarında genç insanlar çığlık çığlığa savaşımaya gidiyorlar. Kendilerini zafer

vaatleriyle sefalet ve ölüme yollayan sahte kahramanları kendilerinin yaratıklarının; onların çıkarlarına hizmet ettiklerinin farkında olmadan öldürüyor ve ölüyorlar.

Gençlik yıllarımda beni etkileyen savaş karşıtı eserlerden biri de Maurice Rostand’ın Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra yazdığı Öldürdüğüm Adam adlı eseri oldu. Fernando Arrabal’ın Cephede Piknik adlı oyunundan da oldukça etkilendim. Ama en çok Nazım Hikmet’in Kız Çocuğu adlı şiiri burdu yüreğimi. Zaman zaman savaşta, karşı cephede savaşan arkadaşlarımdan biri ile karşı karşıya gelsek acaba ne yapardık diye düşünür oldum. Hâlâ da düşünürüm.

İçimizde, yanımızda, ötemizde savaşlar sürüp gidiyor. Bir dünya

savaşı daha kapımızı çaldı çalacak.

Peki ya barış?

Barış için hiç mi ümit yok?

Var elbette...

Evensel ve kalıcı barışa uzanan yolda en önemli görev bence sanata ve sanatçılara düşüyor.

Dinler bu işi beceremedi. Bütün dinler öldürmeyin dedikleri halde -her din-den, her mezhepten- sürüyle insan birbirini öldürmeye koşuyor. Sanatın kalıcı barışı sağlaması her türlü dogmadan uzaklaşıp özgürleşmesine bağlı. Ve de egemenlerin çeşitli bahanelerle sanatın topluma buluşmasının önüne engeller koymamalarına!

Sanat; kısıtlanmadıkça, sansürlen-medikçe barışa, özgürlük ve kardeşliğe uzanan yolun daha çabuk katedileceğinden; insanların başkalarının topraklarına, özgürlüklerine, emeklerine göz dikmekten utanıp vazgeç-

ceklerinden; vatanlarını savunmak zorunda kalmadıkça savaşmayacaklarından kuşku yok. Ya insanlık savaşı alt edecek, ya da savaş insanoğlunu. •

tekinozertem@butundunya.com.tr

1- Resmi kayıtlara göre tüm ülkelerden 65.038.810 asker katıldığı I.Dünya Savaşı'nda 8.556.315 kişi ölmüş, 21.219.452 kişi yaralanmış 7.750.945 kişi de kayıp veya esir olmuştur.

2- Özgün adı Im Westen nichts Neues olan bu eser 1930 yılında Muallim Ahmet Halit Kitabhanesi tarafından İstanbul'da Burhanettin Matbaası'nda bastırılarak yayımlanmıştır

3- Dünyanın önde gelen yayınevlerinden Editions Gallimard, kuruluşunun 100. yıldönümünde bir anket düzenlemiş, dünyaca ünlü 31 romancıdan 20. yy'ı temsil eden romanı seçmelerini ve bir yazı kaleme almalarını istemiş, Yaşar Kemal de nedenini yazarak bu romanı seçmiştir.

Savaş ve Barış Hakkında

Atatürk: Fikirler cebir ve şiddetle, top ve tüfekte asla öldürülemez.

Atatürk: Harp zorunlu ve kaçınılmaz olmalıdır.

Milletin hayatı tehlikeyle karşı karşıya kalmadıkça harp bir cinayettir.

Baraccico: Kan dökenin kanı temiz kalmaz.

Benjamin Franklin: Savaşın iyisi, barışın kötüsü yoktur.

Buckel: Yurdu savunmanın en ucuz yolu eğitimidir.

Cenap Şehabettin: Güç olan kahramanca ölmek değil, kahramanca yaşamaktır.

Chateaubriand: Hiçbir şey silahla kazanılan zafer kadar geçici değildir.

E. E. Cummings: Gece gündüz sizi başkalarına benzemeye zorlayan bir dünyada kendiniz olarak kalabilmeyi başarmak, hayatın en zorlu savaşını vermek demektir.

Bilginizi Denetleyin

1- Futbolun beşği denen ülke hangisidir?

- a- **İngiltere**
- b- **Brezilya**
- c- **Almanya**
- d- **Güney Afrika**

2- Hem acıklı hem güldürü özelliği olan gösterilere ya da olaylara ne ad verilir?

- a- **Dramatik eğlence**
- b- **Karma tiyatro**
- c- **Sosyolojik dram**
- d- **Traji komik**

3- Baskın karaktere ne ad verilir?

- a- **Maço**
- b- **Dominant**
- c- **Egemen**
- d- **Diktatör**

4- Ağanın toprağını işleyerek ürünün bir kısmına ortak olana ne ad verilir?

- a- **Maraba**
- b- **Irgat**
- c- **Rençper**
- d- **Tarımcı**

5- Almanya'da ortaya çıkan ve faşizme benzeyen baskıcı rejime ne ad verilir?

- a- **Nasyonal sosyalizm**
- b- **Milliyetçi sosyalizm**
- c- **Diktatorya**
- d- **Nasyonal faşizm**

6- Türk Dil Kurumu hangi yıl kurulmuştur?

- a- **1938**
- b- **1932**
- c- **1950**
- d- **1945**

7- Hipopotam hangi hayvanın diğer adıdır?

- a- **Timsah**
- b- **Su aygırı**
- c- **Deniz anası**
- d- **Yunus balığı**

8- Gözde uyum gücünün azalması nedeniyle yakın objeleri net bir biçimde görememe durumuna ne ad verilir?

- a- **Miyop**
- b- **Glokom**
- c- **Presbit**
- d- **Göz tembelliği**

9- Türkiye'nin ilk futbol stadyumu hangisidir?

- a- **Ali Sami Yen**
- b- **Mihatpaşa**
- c- **Taksim**
- d- **Kasımpaşa**

10- Kent soylu ne anlama gelir?

- a- **Kibar**
- b- **Asilzade**
- c- **Aykırı**
- d- **Burjuva**

11- Dünyanın en eski ikinci ve en küçük metrosu olan Karaköy Beyoğlu arasındaki tünel hangi yıl hizmete girmiştir?

- a- **1905**
- b- **1875**
- c- **1911**
- d- **1880**

12- Kırkbir adet ince ve renkli tahta çubukla oynanan zeka ve el becerisi gerektiren oyunun adı nedir?

- a- **Çer çöp**
- b- **Tahtalı**
- c- **Mikado**
- d- **Anlak**

Azerbaycan'ın
nl bestecisi
**Üzeyir Bey
Hacıbeyli**

Herkes ona "Bey" derdi

Yazan: Dr. ŞAHİN MUSAOĞLU
Azerbaycan Yazarlar Birliği yesi

Ulusal görev yapmak için gönderildiği ve birbuçuk yıl kaldığı Bakü' de, Haydar Aliyev adına Harp Okulu ve Harp Akademisi kuruluşunda görev alan Balyoz Davası sanığı emekli Kurmay Albay Suat Aytın'a, Azerbaycan halkının teŐekkürlerini ve zlem duygularını iletteği "Hardasan Suat Aytın?" başlıklı yazısıyla Bütün Dünya okurlarının kendisini de tanıma olanağı bulduğu Azerbaycan Yazarlar Birliği yesi Doktor Şahin Musaoğlu, yine Bütün Dünya aracılığıyla, Türk halkına bu kez, "Azerbaycan'ın gururu, dünyaca ünlü bir sanatçıyı ve bir vatansever" i tanıtıyor.

Sanatsal yüceliği ülkesi yanısıra, ülkesinin sınırları dışında da üstün bir hayranlık, saygınlık ve takdirle karşılanan Azerbaycan'ın ünlü bestecisi Üzeyir Bey Hacıbeyli'yi "ikinci vatanı" Türkiye'de tanıturken Dr. Şahin Musaoğlu, Türk halkının dilinden düşürmeyecek denli çok sevdiği ve sözlerini Azerbaycan'ın unutulmaz kahramanlarından Ahmet Cevat'ın yazdığı "Çırpınırdın Kara Deniz, bakıp Türk'ün bayrağına" adlı yapıtın bestesinin bu büyük besteciye ait olduğu bilgisini de kulaklarımıza fısıldıyor.

Dr. Şahin Musaoğlu

Herkes ona "bey" derdi, "beyim" derdi... Gerçekten de çevresinde sevilen ve sayılan bir insandı. Henüz 13 yaşına bile gelmemişdi, ama akıllı ve efendi tavırlarıyla, kendini daha o yaşlarında herkese sevdirebilmişti. 1897 yılında çevresindeki kişiler tarafından "Bey" olarak kabullenildiğinde, henüz 12 yaşındaydı.

Arap, Fars, Rus dili ve edebiyatını mükemmel öğrenmesinin yanısıra müzik alanında da dikkat çekecek kadar ilerleyen genç yetenek, o yaşında nota bilgisine sahip olmuş, özellikle tar, keman çalmaya başlamıştı. 1897 yılında "Mecnun Leyla'nın mezarı başında" adlı bir tiyatro yapıtında, ağabeyi ile birlikte sahneye çıktığında, ünlü bir besteci olarak giderek ilerleyeceği önündeki yolun ilk adımını atmıştı.

Ama o bütün bunlardan habersiz, kendi çocukluk yaşamını, çocukça yaşamayı sürdürüyordu.

Bir gün çocuk arkadaşlarıyla birlikte Han kızı şaire -Hurşud Banu Natavan'ın ikametgâhının bahçesine girmiş, elma çalarken yakalanmıştı.

Bahçeden gelen sesi duyan Han kızı çıktığında tüm arkadaşları kaçmış, o ise kaçamamış, hareketsiz kalmıştı. Başındaki papağın altına gizlediği elmalar, Han kızının karşısında selam vermek için başını öne eğdiğinde yere dökülmüşlerdi. Natavan hanım bunu görünce sordu:

"Sen kimsin? Ve burada ne yapıyorsun?"

"Ben sizin hayranınızım ve burada elma topluyorum."

"Beni tanıdın mı?"

"Evet. Siz Han kızı Natavan Hanım'sınız, hem de şairesiniz."

Ve hemen onun şiirlerini ezberden söylemeye başladı. Tabii ki bu, Natavan hanımın hoşuna gitmiş ve onu bağışlamıştı.

898 yılında 13 yaşında iken, öyküler yazmaya başlamış ve bunları resimledikten sonra "Kitabı-mezheke" (Gülmece kitabı) adı altında toplamış, kitap olarak yayımlamıştı. Döneminde 15 kuruşa satılan bu kitap, büyük ilgi toplamıştı.

Buraya kadar yazmadığım adımı şimdi açıklayacağım bu kişi, yaşamım

O, milletine aşık olan bir vatansenver, toplumuna hizmet eden bir beyin, milletine sahip çıkan bir sanatçıdır.

boyunca benim kahramanım olmuştur. Türkiye'de adını kimse bilmesede, inanıyorum ki, tek bir şarkısıyla onu herkes mutlulukla anımsayacak ve anacaktır.

O, milletine aşık olan bir vatansenver, toplumuna hizmet eden bir beyin, milletine sahip çıkan bir sanatçıdır. Onu tanımak her Türk oğlunun görevidir!

O, çoğumuzun anonim bildiği, ama halkın "diller ezberi" (dillere destan) olarak sevdiği ve coşkuyla söylediği "Çırpınırdın Kara Deniz" şarkısının bestecisi...

O, Yirminci Yüzyıl Azeri müziğinin büyük klasiği, Türk İslam dünyasında ve bütün Doğu aleminde ilk operanın müellifi...

O, eski milli, sonrakı Sovyet ve şimdiki çağdaş Azerbaycan Cumhuriyeti'nin milli marşlarının tek müzik sahibi...

• Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin (SSCB) halk sanatçısı (1938)

• Lenin Madalyası Ödülü sahibi (1938)

• Azerbaycan İlimler Akademisi'nin öğretim üyesi (1935)

• 1941'de Köroğlu Operası yapıtı ve 1946'da Arşın Mal Alan müzikli komedisi yapıtındaki üstün başarıları nedeniyle SSCB'nin iki "Devlet ödülü" sahibi...

• Profesör (1940)

• 1941 ve 1948 yıllarında Stalin Ödülü sahibi

• 1928-1929 ve 1939-1948 yılları arasında Azerbaycan Devlet Konservatuvarı Rektörü...

• Besteci, bilim adamı, yazar, çevirmen, orkestra şefi, kültür tarihçisi...

Bir sözle (özetle) halkın, milletin ışığı, insanlık evladı, dünya vatandaşsı... **Üzeyir Bey Hacıbeyli**'dir.

BİR HAYATIN KISA TARİHİ

• 1885: 18 eylül günü Dilber Karabağ'ın Şuşa kazasının Ağcabedi köyünde evin dördüncü çocuğu olarak

Üzeyir Bey Hacıbeyli bir koroyu yönetiyor

Üzeyir Bey Hacıbeyli

dünyaya göz açtı. Babası Ebdülhüseyn Bey, asılzade olmasına karşın bir devlet memuruydu. Annesi Şirin Hanım Aliverdibeyova da Beyler hanedanına mensuptu.

- 1892: İlk dini tahsilini Şuşa'da medresede aldı. Arap, Fars dillerini öğrendi.

- 1896: İlk müzik eğitimini ve sanatçı ruhuna göre ise halk müziğinin bilicisi olan dayısı Aliverdibeyova borçlu.

- 1897-1899: Tahsilini Şuşa Rus-Türk okulunda sürdürdü.

- 1899-1904 yıllarında Gürcüstan'ın Gori öğretmen lisesinde okurken, keman ve teori dersleri de aldı.

- 1904- Kısa bir süre Hadrut köyünde ve daha sonra,

- 1905- Bakü'de öğretmenlik yaptı.

- 1905-1907 yıllarında bir taraf-

tan çocuklar için çeviriler yaparak ders kitapları hazırladı, bir taraftan da Rusça-Türkçe ve Türkçe-Rusça sözlük kitapları yayımladı. Gazete ve dergilerde çalıştı, makaleleri, mizahi yazıları ve karikatürleriyle dikkat çekti.

- 12 Ocak 1908 tarihinde Bakü'de ünlü yardımsever ve ülkenin ilk milyoneri Hacı Zeynalabdin Tağıyev'in tiyatrosunda, sözleri üstad şairimiz M. Fizuli'ye, bestesi ise kendine ait olan ilk müzik yapıtını, Leyla ve Mecnun operasını sahneledi. Bu sanatçı, çok genç olmasına karşın büyük ün kazanmış olan olan Türk asıllı besteci ve yazar **Üzeyir Bey Hacıbeyli** idi.

Henüz 22 yaşında iken adını dev besteciler arasına katmayı başaran Üzeyir Bey'in bu operası, Doğu'da ve Türk-İslam dünyasındaki ilk opera olarak tanımlanmıştır. Aynı zamanda ilk "milli opera" olarak da kabul edilen bu yapıt, Batı operası formatında "Şabeh" adı verilen "halk-müzik oyunları" ruhunda kaleme alınmıştır.

Bu, Fuzuli lirik anlatımın zengin Doğu kaynaklarından güç alarak Üzeyir dünyası ile çağdaş Batı'nın major-minor sentezi üslubunda dünya müziğine verilen bir armağandır.

Daha sonra...

1909-1911 yılında müzik eğitimini önce Moskova'da daha sonra St. Petersburg Konservatuarı'nda sürdürdü.

Onun Rusya'daki müzik eğitimi konservatuvarın duvarları dışına da

taştı. Klasik Avrupa ve Rus bestecilerinden başka, Mozart'ın, Wagner'in Beethoven'in, Richard Strauss'un, Çaykovski'nin, Şestakoviç'in, Gliyer'in, Şaropin'in, Grennikov'un yapıtlarından çok etkilendi. Solfejde ünlü müzisyenlerden N. M. Laduhinin, armonide N. N. Sakolovski'nin öğrencisi oldu, değişik ustalardan piyano ve org dersleri alarak yoğun bir çalışma dönemine girdi.

Bu da çok geçmeden, öz mevesini verdi. Hele St. Petersburg' da iken yazmaya başladığı Arşın Mal Alan komedisi (25 Ekim 1911) ona çok büyük ün getirdi. Bu operet, 70 dile çevrildi, 50 den fazla ülkede sahneye konuldu.

Arşın Mal Alan, New-York, Şikago, Boston, Filadelfiya, Paris, Londra, Berlin, Ankara, Tahrân, Kahire, Varşova, Sofya, Pekin gibi başkentlerde sahneye konulmuş ve alkışlarla karşılanmıştır.

Bugün Viyana'nın büyük caddelerinin birinde yükselen Üzeyir Bey'in büstü, onun başarılarına yapılan alkışların bir simgesi niteliğindedir.

Arşın Mal Alan komedisi sinemaya ilk kez 1916 yılında Q. Belyakov tarafından "sessiz sinema" olarak aktarılmış, daha sonra

beş kez filme alınmış ve İngilizce, Almanca, Fransızca, Çince, Farsca, Gürcüce, İtalyanca ve İspanyolca'ya çevrilerle dünyanın birçok ülkesinde sanatseverlere ulaştırmıştır.

- 1915, Şeyh Senan, Rüstem ile Zöhrab, Şah Abbas ve Hurşud Banu, Kerem ile Aslı, Karı ile Koca, O Olmasın Bu Olsun- Meşedi İbad, Arşın Mal Alan, Harun ve Leyla, operaları ve müzikli komedilerini besteledi.

- 1915'de Üzeyir Hacıbeyli, besteci olan kardeşi Zülfükar Hacıbeyli ve gazeteci Ceyhun Hacıbeyli ile birlikte Hacıbeyli Kardeşlerin Müzik Cemiyeti'ni kurdu.

- 1918-1920 yıllarında, Büyük tarihi şahsiyet Mehmet Emin Resulzade tarafından temeli konulan Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti

Arşın Mal Alan adlı komediden sahneler

Üzeyir Bey Hacıbəyli'nin heykeli

döneminde Üzeyir Bey, Azərbaycan gazetesində çalışmaya başladı və bu dövə yazdığı vətənsəverlik, milliyyətçilik duyğularını coşturan yazılarıyla milli hislərin, milli iradənin və vətən sevgisinin aşılmasında əhəmiyyətli rol oynadı. Ömrü əsasən iki il sürdüürəbilən Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyəti, Sovyetlər tərəfindən "gəsp ediləsinə" qarşın Üzeyir Bey millətə xidmətini sürdürməkdən geri kəlmədi.

● 1920'de Həlk Maarif Komiserliğı yanında Güzel Sanətlər İşləri İdaresi'nde müzik bölümü başkanı oldu,

● 1921'de Bakü'de Azərbaycan Devlet Türk Müzik Okulu'nu kurdu, 1928-1929 və daha sonra isə 1938-1948 yıllarında Azərbaycan Devlet Konservatuari'nin rektörü oldu.

● 1938'de SSCB Həlk Sanətcisi unvanıyla ödülləndirilən "Hacıbəyli" adı, həlkın "əzbərə bildiğı" yapıtı Koroğlu adıyla özdeşleşmiştir.

Onun 1937'de bitirdiğı bu opera, Azərbaycan epik operasının şaheseri

olarak qəbul ediləməkdədir.

Koroğlu karakteri həlkın içindən çıkmış və bu həyatı yaşamış bir kahramanı simgeleməkdədir. Onun bir əlində kılıç varsa, öteki əlində isə çaldığı sazı vardır. O həm bir kahramandır, həm bir aşığıtır.

Eserdə dövüş və lirik sevgi səhnələri, klassik opera biçimindəki aryaqlarla, "kütləvi" koro səhnələri, birbirləriylə bağlantılıdır.

Eserin senfonik dili də kendine özgü bir özəllik taşımaktadır. Milli həlk sazları tar, balaban, zurna, batı müzik aygıtları keman, klarnet, kaboyla birlikdə səsləndirilmişdir.

Sovyetlər dövərinde gerçəkləri açıqdən, aydın şəkildə söylemenin və yazmanın olanaksız olduğunu anlayan büyük besteci, müziğın kod altı dilinə üstünlük vermiş, sözle söylemediklerini Koroğlu'nun əzəmeti ilə coşturucu müziğında ifadə etmişdir.

Aslında Leyla və Mecnun milli müziğimizin köküysə, Koroğlu bu ağacın gövdesi, kolları və dallarıdır.

Bu opera yapıtıyla Hacıbeyli, ikinci kez devlet ödülüne layık görülmüş, bu olay nedeniyle Sovyetler Birliği'nin o dönemdeki başkanı Jozef Stalin, Üzeyir Bey onuruna Azerbaycan heyetine sarayında özel bir ziyafet vermiştir. Ziyafette Stalin, Üzeyir Bey'i 1905-1907 yıllarında Bakü'den özel olarak tanıdığını ve o yıllardan buyana kendisini hiçbir zaman unutmadığını söylemiş, onun Köroğlu ve Arşın Mal alan operasından övgüyle söz ettikten sonra sanatçının Askerin Aryası yapıtını ezbere okumuştur.

Şu noktayı da özellikle belirtmek isterim:

Üzeyir Bey Hacıbeyli, her zaman yüksek düzeyde olan kişiliğini ve sanatını milli sınırların da ötesine taşıyarak, dünya çapında üstün bir düzeye ulaştırmıştır.

Devrinin tüm usta müzisyenleri R. Qlier, D. Şestakoviç, S. Prokofyev, D. Kabolevski, Y. Şaropin, M. Kobal, İ. Muradeli onu, "Doğu'nun en büyük bestecisi" olarak kabullenmiş, ona her zaman, layık olduğu üstün bir saygı ve hayranlık göstermişlerdir.

Bir yanda Çağdaş Azerbaycan müziğinin kurucusu usta besteci, kudretli söz adamı, yazar ve diğer yanda, parçalanmış vatanını ve bölünmüş halkını kültürel bağlarla birleştiren eşsiz devlet adamı, dev bir vatansever...

Zengin ve karmaşayla geçen mü-kemmel bir ömür, acı-tatlı günler, yoğun çalışmalar, bu değerli besteciyi giderek yormaya başladı.

Ama o yine de var gücüylü yeni

besteler, yeni yapıtlar üretmeyi sürdürüyordu.

Son operası olan Firuze üzerinde çalışırken kalbi ilk uyarısını yaptı. Üst üste geçirdiği krizler sonrasında 23 Kasım 1948 akşamı Bakü'de ömrünün 63'üncü yılında gözlerini ebedi olarak dünyaya yumdu. Son sözleri, ünlü Azerbaycan halk yazarı Samed Vurgun'a yinelediği, bir klasik şairin şu dizesi olmuştu:

*Köçmek gerek bu dari-fenadan
(fani dünyadan) yavaş yavaş...*

On binlerce kişinin katıldığı büyük bir matem töreniyle halkının omuzlarında son yolculuğuna çıkarılan bu büyük besteci, Bakü'nün Fahri Hıyaban (onur yolu) adlı ulusal onur mezarlığında, sonsuzluk uykusuna yatırılmıştır.

Yaşamında çok üstün makamlar ve bu makamların sahipleri tarafından üst düzeyde birçok ödülle onurlandırılan Üzeyir Bey Hacıbeyli, yaşamı sonrasında ödüllerin en büyüğüne ve en onurlusuna sahip olmuştur.

Azerbaycan halkı, sanatçının doğum günü olan "18 Eylül" gününü "Müziğin günü" olarak kabul ederek, insanlığın ve kültürün olduğu denli, ulusunun da bu büyük hizmetkarını her yılın 18 Eylül'ünde bir kez daha anmakta ve...

İçlerinden yükselen bu büyük sanatçıyı, ödüllerin en yüce ve en onurlu olan "Halkın sevgisi ve saygısı" ödülüyle her yıl bir kez daha, onurlandırırken, bir yandan da onun anısını bugün de yaşıyor olmanın gururunu duyumsamaktadır. •

Bir şair yaşamıştı.

“Kara Elmas
Diyarı” Zonguldak
gibi karaydı
yazgısı.

Bir şair yaşamıştı
Zonguldak'ta
Adı Rüştü Onur'du
Bilseydi
hatırlanacağını
Ölümünden sonra,
Memnun olurdu.
Behçet Necatigil

Adı
Rüştü
Onur'du

Yazan: Prof. Dr. ŞADAN GÖKOVALI

Evet, yaşamıştı...

1920 -1942 arası; yani topu topu 22 yıl!

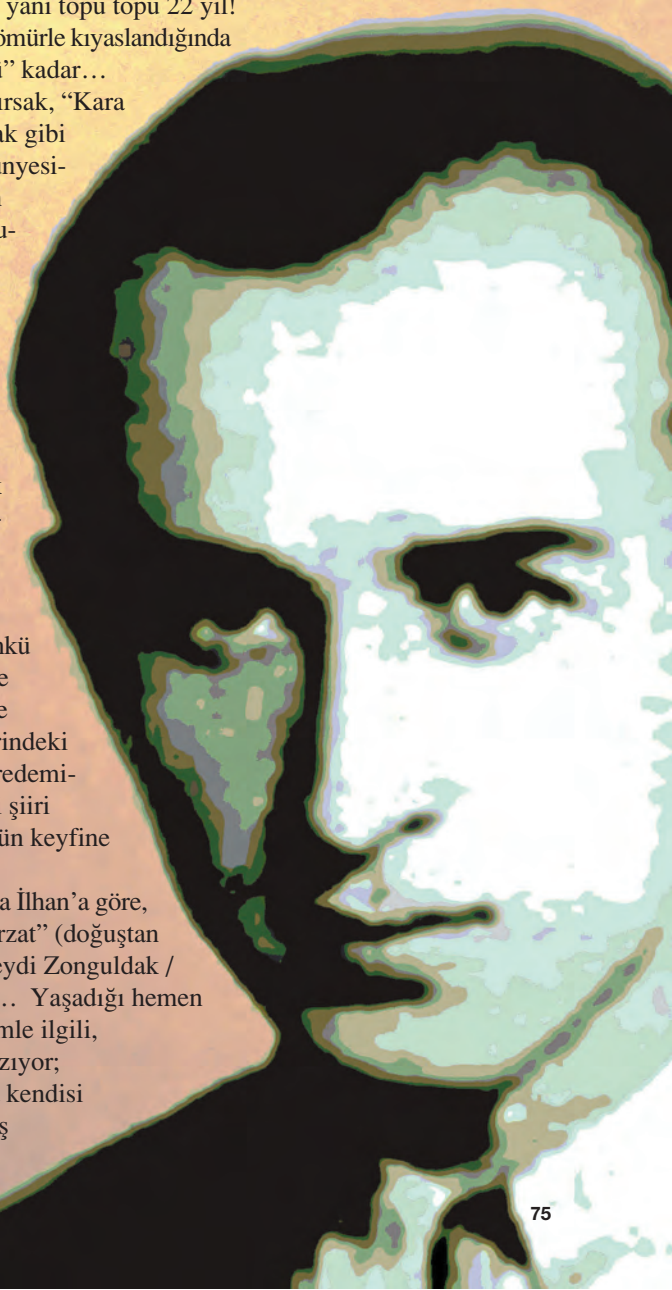
Demek; ortalama ömürle kıyaslandığında

“Kelebeğin Ömrü” kadar...

Şairliğini bir yana bırakırsak, “Kara Elmas Diyarı” Zonguldak gibi karaydı yazgısı. Zayıf bünyesine, yakasını bırakmayan “ince” hastalığa, yoksulluğa karşın, yeraltı maden işçiliği dahil, bulabildiği her işi yaptı. Ama, cılızlığına karşın hiç ihmal etmediği bir işi daha vardı;

Zonguldak limanında, İstanbul’dan gelecek vapuru beklemek! O vapurla gelen gazete-dergi paketlerini alıp, alıcı kitapçı ya da gazeteciye götürüyordu. Niçin? Çünkü o paketlerdeki dergilerde şiirleri görmek için acele ediyordu! Sanat dergilerindeki şiirleri okumak için sabredemiyordu. Hele bir de kendi şiiri yayımlanmışsa, Rüştü’nün keyfine diyecek olmazdı.

“Şairlerin hası” Atilla İlhan’a göre, kimi insan, “şair-i maderzat” (doğuştan şair) olurdu. Galiba öyleydi Zonguldak / Devrek doğumlu Rüştü... Yaşadığı hemen her olayla, özellikle ölümle ilgili, duygulandırıcı şiirler yazıyor; arkadaşlarına, en çok da kendisi gibi, anadan şair doğmuş Muzaffer Tayyip

Devrekli şair Rüştü Onur

Uslu'ya okuyor; dahası, “bakalım hangimizin şiirini beğenecek” diye, aynı kıza şiirler yazıyorlardı. Bir kezinde, Muzaffer Tayyip, Rüştü'nün şiirini kendisinin diye yollamış, sonra

da “gördün mü, benim şiirimi beğendi!” diye hava atmıştı.

Bazı kişiler, bazı sanatçıların yapıtlarını, şairlerin şiirlerini derleyip toparlamak için dünyaya getirilmiştir. Ekber Babayev'in Nazım'a, “hadi övünmüş olayım, benim Balıkçı' ya yaptığım gibi!”

ÜÇGENİN BİR KÖŞESİ

Müzikte birbirini tamamlayan ikililer, şiirde üçlü, dörtlü, beşli, altılı, yedili gruplar vardır: Türk beşleri, Yahya Kemal-Münir Nurettin, Nahit Hilmi Özeren-Rakım Elkutlu; Orhan Veli-Melih Cevdet-Oktay Rifat gibi... Salah Birsal, Muzaffer Tayyip Uslu ve Rüştü Onur da bir üçlü oluşturmuştu.

Üçgenin iki köşesi, erkenden ölüverince gayret, Salah Birsal'e düştü. Şu rahatlıkla söylenip/ yazılabilir; Salah ağabey olmasaydı, Rüştü Onur'un şiirleri, yazıları, ardından yazılanlar

Şadan Gökovalı'yı yakından tanıyalım: Halikarnas Balıkcısı

ve Azra Erhat tarafından “Manevi Oğul” seçilen yazarımız, bu iki

“kültür mirası” değerlerimizin mirasını, onların yaşamlarındaki

canlılıklarıyla koruyabilmiş ve sürdürülebilmüş olması nedeniyle de özel

bir başarının ve ünün sahibidir. 1939'da Gökova, Muğla'da doğmuş,

İzmir İktisadi, Ticari İlimler Akademisi'ni bitirdikten sonra turizm

alanında yüksek lisans çalışması ve doktora yapmış, İletişim Bilimleri alanında doçent

olduktan sonra, 1980'li yıllarda Ege Üniversitesi, Basın Yayın Yüksek Okulu (bugünkü

İletişim Fakültesi) ve Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde sürdürdüğü

akademik çalışmalarını 1994'de “Üniversite Doçenti” ve 2002'de “Üniversite Profesörü”

olarak taçlandırmıştır. Türkiye'de kültür turlarını başlatan öncüler arasında yer alan,

turist rehberi kokartlı yazarımızın, çoğu Türkiye'nin turistik yörelerini tanıtan ve bir

bölümü birkaç yabancı dile çevrilen yirmiden fazla kitabı vardır.

Şadan Gökovalı, Türk Dil Kurumu “Radyo-Tv Dil Ödülü” ve “Basın Şeref Kartı” sahibi

olmasının onuru yanısıra ayrıca, sağlığında adı verilen Akyaka'daki “Şadan Gökovalı

Sokağı”, Gökova'daki “Prof. Dr. Şadan Gökovalı Caddesi” ve Muğla'daki “Prof. Dr. Şadan

Gökovalı Açık Hava Tiyatrosu”nun varlıklarıyla, özel bir onurun da sahibidir.

yok olup, unutulup gidecekti.

"Kikirikname Şairi", olanca şiir ve deneme yoğunluğu içinde, can yoldaşı Rüştü Onur'un kalıtını derledi, topladı. Bu hakkı ödenmez çalışma "Rüştü Onur: Şiirleri-Mektupları-Ardından Yazılanlar" adlı kitapta toplandı. Bu paha biçilmez yapıt, SEL Yayınları'nca yeniden yayımlandı.

Ben yıllardır Rüştü Onur şiirlerini dost meclislerinde, özellikle Türkiye turlarında Devrek'ten, Zonguldak'tan geçerken okurum. İçtenlikle yazayım: Dinleyenler, böylesine üzgün ve özgün şairi daha önce tanımadıkları için hayıflanır...

İyi yazılmış kitabın özeti, kendisidir. İyi bir yazar, bir kitabında fazlalık olsa, gereksiz sözcük, tümce ya da bölümleri yazmaz ya da kendisi çıkarırdı. İyi bir şiir kitabından da, şiir çıkarılmaz. Elimizdeki (bu yazıya konu) kitap da öyle. Yine de, bir dergi yazısının olması gereken sınırını zorlamayacağım.

Yapacağım tek şey; kitapta ya da belleğimdeki işaretli bazı şiirleri ya da altını çizdiğim dizeleri aktarmak, haklarında görüşümü belirtmek:

RÜŞTÜ ONUR'DAN DİZELER

İlk denemelerinden itibaren türkü oturaklılığı, mani kıvraklığı görülüyor şairimizin:

*Nasibin dalda çocuk
Uzan uzan dallara
Nasibin yolda çocuk
Düş düş yollara.*

Bir tevekkül, bir inanış seziliyor:

*Ne karanfil saksıda
Ne şarkılar değişti
Mevsimler değişti*

pencerelerde

Yine ilk şiirlerinden itibaren, sona, bir veda havası var:

*Elveda ey hayat, elveda dünya
Elveda bahçesinden geçtiklerim
Elveda kahvesini içtiklerim
Elveda yarım bıraktığım rüya.*

Başına gelenleri, en yakınlarına, özellikle Muzaffer Tayyip ile Salah

Rüştü Onur'un son yayımlanan kitabı

Rüştü ve Mediha Onur

*Benden zarar gelmez
Kovanındaki arıya
Yuvasındaki kuşa;
Ben kendi halimde
yaşarım
Şapkamın altında.
Sebepsiz gülüşüm
caddelerde
Memnuniyetimden
Ve bu çılgınlık
delicesine
İçimden geliyor.
Dilsiz değilim
susamam
Öyle ölümler gibi
Bu güzel dünya
ortasında.*

Birsel'e ille de şiirle anlatır:

*Otele gitsen
Yahut vapura binsem
Kafakoçanı soruyorlar
Halbuki şair olduğumu
Kafakoçanıma yazmamışlar.*

Yine Birsel'e yazdığı bir mektup-
ta, olduğu yerde olmamak, olmadığı
yerde olmak özlemi var:

*Beni kaçır kaptan
Bu küçük şehirden
Çımacı olurum gemine,
Hatta kürek çekmek de gelir
elimden*

Akıntıya karşı.

Alın şu "isimsiz" şiirin ilk dört-
lüğünü, asın belleğinizin duvarına:

*Bir avuç toprak sana
Bir avuç toprak bana
Dünyada değilse de
Karanlıkta yan yana.*

"Anıt şiir" saydığım "Memnuni-
yet"inde, tam bir iç duruluğu, herşeye
karşın, yaşama sevinci dikkati çeker:

S izden rica ediyorum: Kitaplar,
antolojiler karıştırın, belleğinizi
yoklayın; Yoksul ve hasta bir
şairin durumunu, Rüştü
Onur'un, Cahit Sıtkı Tarancı'ya
adadığı "Hülasa" dan daha iyi anlatan
şiir bulabilir misiniz?:

*Ben ölsem be anacığım
Nem var ki sana kalacak?
Ceketimi kasap alacak
Pardesümü bakkal
Borcuma mahsuben...
Ya aşklarım
Ya şiirlerim n'olacak
Ya da sen ele güne karşı
Nasıl bakacaksın insan yüzüne?
Hülasa anacığım
Ne ambarda darım
Ne evde karım var.
Çıplak doğurdun beni
Çıplak gideceğim...*

Bundan sonrası mı? Bundan
sonrası, yaşasaydı yazacakları. •

Beyin Fırtınası

Son yıllarda -özellikle gazetelerde- Türkçemizin kullanımı çok bozuldu. Yalnız sözcüklerin değil, bazı atasözü, deyim ve kavramların da yanlış ya da yersiz kullanıldığı görülüyor.

Bu bozulmanın nedeni, haberin gazeteye hızlı ulaştırılması gereği, ya da gazetenin baskı hızı olarak gösterilse de, yeterli kültürü edinmiş, dilini özümsemiş bir habercinin / yazarın, yanlışlarından dolayı böyle ucuz savunmalara sığınması hoş karşılanmaz.

Ekim ayının son haftasında bir gazetede iri puntolarla, **AKUT'tan 'beyin fırtınası'** başlığıyla verilen haberde; *"Türkiye'nin arama-kurtarma platformundaki öncü kuruluşlardan AKUT (...) Başkent'te beyin fırtınası yaptı. Beyin fırtınası toplantısında 250 gönüllü bir araya geldi. Genel Merkez'de görev yapan 6 bölüm ve alt birimler ile ülke genelindeki 35 ekibin kendilerini tanıtmak için hazırladıkları sunumlar izlendi. Yönetim Kurulu'nun 7 üyesinin gönüllülerden gelen tüm soruları yanıtladığı toplantıda çarpıcı tespitler ortaya çıktı. Bir gönüllü, AKUT'u 2033 yılında nerede gördüklerini sordu... Başkan Nasuh Mahruki, ülke*

Dilini özümsemiş bir habercinin / yazarın, yanlışlarından dolayı ucuz savunmalara sığınması hoş karşılanmaz.

standartlarının önünde olduklarını belirterek '2033' te Türkiye nerede ise AKUT 5 adım ötesinde olacaktır' dedi."

İyi, hoş, güzel de, kısaltarak alıntıladığım yukarıdaki haberde sözü edilen **beyin fırtınası** nedir ve ne işe yarar?..

Bölümlerin, alt birimlerin ve 35 ekibin sunumlarının izlendiği toplantının neresinde estirildi bu **beyin fırtınası** ve ne sonuç alındı?..

Bu haberden yalnızca, AKUT'un bünyesindeki bölüm, alt birim ve ekipler arasında bilgi aktarımı yapıldığı anlaşılıyor.

Bölümlerin, alt birimlerin ve 35 ekibin sunumlarının izlendiği toplantının neresinde estirildi bu beyin fırtınası ve ne sonuç alındı?..

Oysa, **beyin fırtınası** (Brainstorming), gerek duyuldukça gerçekleştirilen bilimselleşmiş bir uygulamadır.

Bir sorunun çözülmesine katkı için toplanan ilgililer konu üzerinde akıllarına ne gelirse açıkça belirtir. Bu görüşler çok saçma veya olanaksız görülse de eleştirilmez. Amaç, beyinde fırtına yaratarak düşünceyi tetiklemek, çağrışımlar oluşturmaktır.

Buna şöyle bir örnek verilir:

İkinci Dünya Savaşı sırasında Kuzey Denizinde bir Alman savaş gemisinin motorları arızalanır, gemi

kontROLSÜZ kalır; sürüklenmemek için demir atarlar. Bir süre sonra gözetleme kulesinden alarm verilir: Başıboş bir mayın, dalgaların etkisiyle gemiye yaklaşmaktadır. Kaptan bütün mürettebatı toplar ve mayını uzak tutma konusunda önerilerini sorar. Çok çeşitli, mantıklı/mantıksız öneriler arasında bir tayfanın, "Gemideki bütün askeri güverteye dizelim ve mayın yaklaştığında aynı anda üfleyip bir hava akımı yaratarak onu uzaklaştıralım" demesi, kaptanda olumlu bir düşünce oluşmasına yol açar; gemide soğutma ve havalandırmada kullanılan ne kadar büyük vantilatör varsa

güverteye çıkarılıp mayına karşı aynı anda çalıştırılmasını emreder. Düşünüldüğü gibi, bu büyük vantilatörlerin yarattığı rüzgârın etkisiyle mayının yön değiştirmesi sağlanır ve tehlike atlatılır.

Beyin fırtınası'nın en yaygın ve etkili kullanımı yazılı olanıdır (Brainwriting).

Yazılı beyin fırtınası denilen bu yöntem, yaratıcı düşünce üretmede, sorun çözmeye kullanılır.

Bu yöntem ile yaratıcı düşünce canlandırılarak çok sayıda olumlu sonuç üretilmesi sağlanabilir. Özellikle büyük şirketler, daha verimli çalışma yolları aramak, daha çok kazanç elde etmek... gibi nedenlerle çalışanlarına, konuyla ilgili akıllarına ne geliyorsa yazmaları için formlar dağıtır. Verilen süre sonunda toplanan yazılı görüşler gruplandırılır ve yararlı düşünceler belirlenir; ona göre yeni yönelişler saptanır.

Yazılı Beyin Fırtınası'nın küçük

çaplı bir uyarlamasını, 1990'lı yıllarda Ankara ve İstanbul'da düzenlediğim "Etkili Konuşma ve Sosyal İletişim" seminerlerimde yaptım. Katılımcılara "anneler gününde" annelerine ne gibi hediyeler alabileceklerini sorarak bu konuda akıllarına ne gelirse yazmalarını istedim.

Hediye çeşitlerinin gruplandırılması sonunda bir anneye verilebilecek hediyelerin 100'leri aşan çeşitliliği ve ilginçlikleri katılımcıları şaşırttı.

Yukarıda sözünü ettiğim gazete haberinde **Beyin fırtınası** ya da **Beyin fırtınalaması** denilen yöntemin kullanıldığı izlenimini edinemedim.

Anlaşılan o ki, fırtınanın lafı edilmiş; ama estirilememiş...•

orhanvelidedeoglu@butundunya.com.tr

* K A D I N L A R *

Erkekler yasaları, kadınlar ise ahlâkı yaratırlar.

John Keates

Kadınların bize verdiği ilhamla şaheserler yaratıyoruz.

Aleksandre Dumas

Hayata tahammül edebilmek için onu mutlaka bir kadınla paylaşmak gerekir.

Anatole France

Kadın kitaba benzer, sevgi ve şefkatle okumak gerekir.

Emil Kraepelin

Kadınlar dünyayı yaşanılır hale getiren varlıklardır. Onlara daima saygı gösterin.

Johann Cristoph Schiller

Kadın asık yüzleri güldüren, yaşlı yüzleri gençleştiren aynaya benzer.

Herodas

Türk! Öğün, Çalış, Güven!

Bu sözleri Ankara'daki Güven Anıtı için yazdırırken yanında bulunmuş ve açıklamalarını dinlemiştim.

O diyordu ki: “Türklük esastır. Bu mevcudiyeti, tarih içinde araştırmak, müsselsel (birbirine bağlı olarak gelen) bir tarih içinde, tespit edilecek Türk medeniyeti ile övünmek, yerinde olur. Fakat bu övünmeye layık olmak için bugün çalışmak lazımdır. Her sahada, bilhassa medeniyet âlemine eser vermek için çalışkan olmayı hedef tutmalıdır.”

27 Mart 1937’de ise Atatürk, gençlere hitap ederken şöyle diyor:

“Yorulmadan beni takip edeceğinizi söylüyorsunuz. Fakat arkadaşlar, yorulmadan ne demek? Yorulmamak olur mu? Elbette yorulacaksınız. Benim sizlerden istediğim şey yorulmamak değil, yorulduğunuz zaman dahi, durmadan yürümek, yorulduğunuz dakikada da dinlenmeden beni takip etmektir.

Yorgunluk her insan, her mahlûk için tabii bir haldir. Fakat insanda yorgunluğu yenebilecek manevi bir

kuvvet vardır ki, işte bu kuvvet yorulanları dinlendirmeden yürütür.

Sizler, yani yeni Türkiye’nin genç evlatları! Yorulsanız da beni takip edeceksiniz! Dinlenmemek üzere yürümeye karar verenler, asla ve asla yorulmazlar. Türk Gençliği gayeye bizim yüksek idealimize durmadan yorulmadan yürüyecektir.”

Ankara, Güven Park Anıtı

Atatürk, çalışkan bireylerin oluşturduğu bir ulusun geleceğe güvenebileceğini düşünmüştür. Tarihiyle övünebilen, çalışmaya dayanabilen uluslar geleceğine güvenle bakmakta elbette haklı olacaklardır. •

Kaynak: Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler, Afet İnan, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları 2007

Pembe Düşler

Futbolda Dünya Şampiyonu olmuşuk. Ülke bayramlıklarını giymişti, pembeye çalan renklere bezenerek. Bir coşku seli akıyordu, kentlerden kasabalara değin.

Türkiye, Türkiye sesleri yeri göğü inletiyordu adeta. Pembe pembe balonlar uçuşuyordu semada. Ve gözlerimizin içi gülüyordu, pembe pembe. Yıllarca süregelen bilinçli bir uğraşın pembe meyvelerini tüketiyorduk, iştahla. Alt yapılarda başarıyla oluşturduğumuz sistemin, oyuncu yetiştirme programlı mükemmel yapısını harekete geçirince, ardı arkası kesilmeyen bir üretim başlamıştı, pembe renkli

fabrikaların bacalarından pembe renkli dumanlar çıkarken...

Biz bu işi sonunda başarmıştık, pembe düşünceleri pembe sayfalı gazetelere ve ekranı pembe televizyonlara taşıyarak. Artık yabancı sporculara, devşirmelere gereksinim duymuyorduk. Biz bu işi başarmıştık, siyasal güçlerin pembe renkli masalarında. Avrupa titriyordu, dünya telaş içinde, her açıdan gelişen pembeler diyarı ülkemizi izliyordu kuşkuyla gözlerle. Nice rakipleri alt etmiştik, şampiyonayı düzenleyen Patagonya Cumhuriyeti'nin Pata (!!!) kentinde. Görkemli stat Pembe'nin (!!!) tribünlerinden, pembe halı gibi oyun alanına inen muhteşem gösteri, futbol ustaları ülkeleri Almanya'yı, Arjantini, İspanya'yı ve sonunda

Brezilyayı dize getirmeye yetmişti. Bizim çocuklarımız, (Kavgasız - gürlütüsüz. Meşale yakmadan, onları oyun alanlarına fırlatmadan) pembe renkli, kramponları koyuya çalan pembe ayakkabılarla ne de güzel halletmişlerdi.

Dünya Şampiyonu olmuştuk, yıldız oyuncularımızın sihirli (!!!) oyunlarıyla. Zaten; Mustafa ile Nusret dünyanın en büyük takımlarından biri Real Madrid'te oynuyorlardı. Barcelona'da Kadir vardı, İngiltere'nin Chelsea takımında Selahattin, Liverpool'da Galip, Manchester United takımında Avrupa gol kralımız Mehmet oynuyordu. Almanya'da onlarca oyuncumuz vardı, gurubetcilerin harika çocuklarıydı bunlar.

İtalya'da "Dolce-Vita" (*Tath Hayat*) yaşıyordu bizimkiler; pembe renkli Palermo takımı forması altında. Çizme İtalya Ahmet'ten söz ediyordu, yıllardır. Tam yetmiş teknik direktörümüz dünyanın her tarafına dağılarak futbolda egemenlik kurmuşlardı pembe düşünceleri uygulamaya geçirecek. Dünya futbolunda egemen rengin adı Türkiye pembesiydi. Dünya şampiyonu olmuştuk. Çocuklarımızı pembe giysileri içinde, pembe uçaklarla ülkelerine taşıdık, pembe saraylarda oturanların huzurlarına çıkardık, alkışlar eşliğinde.

Ülkeyi yönetenlerin, bir türlü önü alınmayan, pembe hırs hayalleri, geleceğe; yeni ufuklara doğru giderken birden siyah bir toz bulutu kapladı, her yanı. Göz gözü görmüyordu sanki. Pembenin tonları kaybolmuştu,

Dünya futbolunda egemen rengin adı Türkiye pembesiydi. Dünya şampiyonu olmuştuk.

yeniden kararlar bağlamıştık, gerçekler bir tokat gibi yüzümüzde patlarken. Sporda kargaşalı günler yeniden başladı. Kanlı, bıçaklı günlere döndük birden bire. Türk Sporunun Çöküşü dizileri bu kez pembe televizyon ekranlarında değil, beyaz camlardan yansıdı yüzümüze ve ruhumuza... Düşle gerçek arasında inatla taşımacılık yapan beyinsel oluşumdan yoksunların yönetimleri bilmem kaçınıcı kez duvara vurdu.

Gerçeklerin ayırında olmanın mantığıyla matematiksel hesaplar yaparken, yağmur bulutları dağıldı, siyah tonlar spor dünyamızdan çekildi, pembe bahçeler oluştu yeniden. Yedi atletimizin dünya rekorları kırdıklarının pembe haberi geldi. Haberler pembe pembe akıyordu adeta, önü alınamadı.

Halterde dünya şampiyonu olduğumuzu müjdeledi pembe ulaklar. Basketbol Milli Takımımızın Amerika'yı yendiği ve sekizinci kez dünya şampiyonu olduğu haberiyle yerimizde zıplamaya başladık.

Olimpiyat Oyunları'nda kürsülere sporcu çıkarmaktan doğrusu bıktık, usandık.

Dünyanın en iyi futbol ligine sahip (!!!) ülkemizin derbilerine yayın talebinin zirve yaptığını gösterir pembe haberi okuyan spikerin, pembe giysiler içinde olduğunun ayırında olduk mu bilemedik.

Dünyanın en büyük organizasyonu Olimpiyat Oyunları ev sahipliğini yine bize vermek istediler, yeter dedik istemedik.

Futbolda Dünya Kupası organizasyonunu da bize ihale etmek isteyenlere de, pembe yanaklı bizim yöneticiler, "İzin verin de hiç olmazsa bu yıl

organizasyon almadan rahat bir yıl geçirelim " dediler.

Doğrusu çok haklılar. Pembe düşler ülkesi Türkiye'ye bu denli iş verilmez ki. Gerçekten bıktırdılar. (!!!)

Kolombiyalı şair Alfonso'nun bir şiirini anımsadım, pembelerin etkisinde:

*Hayal dünyasında gezinirim /
bazı bazı. Pupa yelken açarım /
ufuklara.*

Bir düş görür! uyanırım. Gemi batmadan / boğulmadan.

*Ama içimi bir heves kaplar /
yine binmek isterim o gemilere.*

Bir kez daha anladım ki; Türk Sporunda moda renk pembedir. Ve asla değişmeyecektir.

Çünkü; Pembe ile düş, yumurta ikizleri gibidir. •

metingoren@butundunya.com.tr

Kamuya açık otopsi: Anatomi tiyatrosu

Yazan: ZEYNEP ABURAS

1600'lü yılların Hollandası'nda anatomik incelemeler halka açık şekilde "anatomik tiyatro" adı altında yapılan sosyal etkinliklerdi. Belirli bir ücret ödeyerek halktan insanlar bu aktiviteye katılabiliyorlardı.

Hollandalı ressam ve baskı ustası Rembrandt van Rijn'in 31 Ocak 1632 tarihli, 'Dr. Nicolaes Tulp'un Anatomi Dersi' isimli tablosu da, böyle bir anatomik incelemeyi anlatıyordu. İncelemeyi yapan cerrah Dr. Nicolaes Tulp, beraberinde bir yakın izleyiciler grubu ile resmedilmişti.

İncelemenin yapıldığı masanın ucunda, resmin sağ köşesinde büyükçe bir anatomi kitabının açık durduğu görülür. Eserdeki katılımcıların hepsi resimde yer alabilmek için Rembrandt'a ödeme yapan halktan seçkin insanlardır. O dönemde böyle bir etkinliği bu şekilde en yakından izlemenin ne denli prestijli olduğu bilindiği için, bu eserde portrelerinin yer almasının da bu seçkin katılımcılara bir çeşit gurur sunmuş olacağı düşünülmektedir. O dönemde önemli kişilerin portresinin yapılması geleneğinin çoklu biçimde uygulanışı, portresi yapılanlar için de daha düşük bir maliyet taşıdığı için oldukça popülerdi.

Dr. Tulp'un sağ tarafında arkada yer alan figürün elindeki parşömen katılımcıların isimlerini ve olayın tarihi açıkça göstermektedir.

Eserdeki katılımcılar resimde yer alabilmek için Rembrandt'a ödeme yapan halktan seçkin insanlardır.

Midas ve Altın Dokunuş

Geçen sayımızda talihsiz Arachne'nin öyküsünü anlatırken onun işlerini görmek için Tmolus Dağı'ndan (Bozdağ) ve Pactolus Nehri'nden (Sart Çayı) dağ ve su perilerinin geldiğinden söz etmiştik. Ovidius'un Dönüşümler kitabının bir karakteri olan kral Midas'ın başından geçenler de aynı yöre'nin öyküleri arasındadır. Ovidius'un anılan kitabının XI. bölümünde yer alan 'Midas ve Altın Dokunuş' başlıklı öyküsünü Dionysos'un (Roma'da Bacchus) yöreye gelmesiyle başlatır. Doğanın insanı çoşturan yanını temsil eden bağcılık ve şarap tanrısı Dionysos Trakya'da Orpheus'un

Dionysos-Rubens ▶

Silenos yolda - Piero di Cosimo (1462-1521), **Üstte** / Sarhoş Silenos ve çevresi, Anthony van Dyck (1599-1641) ve Rubens (1577-1640), **Altta**

(Bkz: BD 2014/6) acıklı sonuna tanık olduktan sonra içini kaplayan hüznü dağıtmak için çok sevdiği Tmolus-Pactolus yöresine gelir. Bütün yolculuklarında olduğu gibi şen şakrak bir kalabalık eşlik eder ona. Doğanın esrikleştirdiği çılgın ve vahşi kadınlar alayı Bakkhalar ile belden aşağısı keçi görünümülü çirkin Satyrler. Bu eşlikçiler alayında Dionysos'a en

yakın olan yaşlı satyr Silenos'tur. Çünkü Dionysos'u küçükliğünden beri tanır ve onun eğitimi ile de meşgul olmuştur. Satyrlerin simgesidir ve bu nedenle satyrlere 'Silenler' de denir. Silenos sürekli esrik gezer ve yolculuklarını eşek üstünde yapar. Bütün satyrler gibi o da çirkin dir. (Filozof Platon (*Eflatun*) çirkinliğinden dolayı Sokrates'i Silenos'a benzetir). Böyle bir yaratığın bir tanrının akıl hocası olması doğanın garip bir cilvesi olarak görülebilir.

Dionysos'un şenlikli alayı yörede gezinip eğlenmeyi sürdürürken günlerden bir gün Silenos'un aralarında bulunmadığını fark ederler. Silenos ormanların, bağların arasında dolaşırken kaybolmuş ve gül kokularının yayıldığı bir bahçede uyuyakalmıştır. Bu bahçe

Midas'ın özenle oluşturduğu gül bahçesidir. Bakıcı köylüler tanımadıkları bu sarhoş ihtiyarları bu sarhoş ihtiyarları esir alıp Midas'a götürürler. Midas görür görmez tanır Silenos'u. Kendisi de dünyevi zevklere düşkün olduğundan Dionysos gözde tanrıdır, onun çevresini de iyi tanır. Nitekim Dionysos onuruna yapılan bağbozumu şenlikleri en sevdiği dinsel etkinliklerdendir. Silenos'u eski bir dostu gibi karşılar ve on gün on gece süren bir şölenle ağırlar onu.

Silenos da ikram edilen yiyecek ve şarapların etkisiyle çoşar ve tatlı diliyle denizaşırı yerlerden ilginç öyküler anlatarak Midas'ı ve çevresini eğlendirir. On birinci gün Midas Silenos'u eşeğine bindirerek hâlâ Lidya bağlarında eyleşen Diony-

Midas sofrada-Frans Francken (1581-1642), **Üstte** / Midas Dionysos'a yalvarıyor - Nicolas Poussin (1594-1665), **Altta**

sos'a götürür onu. Dionysos babası gibi sevdiği Silenos'u tekrar karşısında gördüğünde çok sevinmiş. Gösterdiği ilgi ve konukseverlikten dolayı Midas'ı ödüllendirmek istemiş. Bir dilekte bulunmasını istediğinde Midas "Bana

Midas Pactolus'ta arınıyor-N. Poussin, **Solda** / Midas ve kızı- Walter Crane (1845-1915) **Sağda**

öyle bir ödül ver ki,” demiş, “dokunduğum her şey sapsarı altın olsun.”

Dionysos bunun akıllıca yapılan bir dilek olmadığını sezmiş, ama ses çıkarmadan yerine getirmiş. Midas sevinçle dönmüş sarayına. Yolda tanrısal gücünü sınamadan edememiş. Geçerken yerden aldığı bir taşın, dallardan kopardığı bir yaprağın, tarladan kopardığı mısır koçanının, dokunduğu her şeyin altına dönüştüğünü gördüğünde sevincinden havalara uçmuş. Elma kopardığında elinde altına dönüşen elmayı toprak ana Gaia'nın düğün hediyesi olarak Hera'ya verdiği altın elmayla, ellerini

ırmakta yıkadığında oluşan altın damlalarını Danae'ye yağın altına yağmuru (Bkz: BD 2013/5) ile kıyaslarken tanrılara yakın duyumsamış kendini. Fakat sarayına varıp da sofraya oturduğunda sevinci boğazında düğümlenmiş. Önündeki neye el attıysa altının sert sarılığıyla sonlanmış dişlerinde. Susuzluktan boğazı kurumuş. Aç ve susuz kalmanın yanı sıra artık zengin ama mutsuz bir insana dönüştüğünü gören Midas'ın yaptığı seçimin yanlışlığını farketmesi ve bundan geri dönme çabasına girişmesi uzun sürmemiş. Dizlerinin üstüne çöküp ellerini kaldırarak “Ey, Dionysos!” diye yarmış, “günah işledim, acı bana,

bağışla, bu sarı işkenceden kurtar beni.” Tanrılar hatasını kabul edeni bağışlar. Dionysos da öyle yapmış. “Demek aptalca yaptığın seçiminden pişman oldun,” demiş, “ o zaman Pactolus’a git, kaynağını bul, suyun çağlayarak çıktığı yerde başını ve gövdeni aynı anda suya sok; günahını yıkasın sular.”

Midas teşekkürlerle ve sevinçle Pactolus’a koşmuş; tepelere tırmanıp ırmağın kaynağını bulmuş ve sulara atmış kendini. Dionysos’un bağışladığı tanrısal hediye gövdesinden sıyrılıp çağlayan sulara karışmış.

O günden beri ırmağın aşağı kıyılarında altın taneciklerine rastlanır olmuş. Midas bunlardan yararlanamamış, ama yörenin son kralı Croesus (Krezüs) zenginliğini Pactolus’un altınlarına borçluymuş.

Midas’ın ‘Altın Dokunuş’ öyküsü günümüzde hoş bir eklentiye de

anlatılıyor. Buna göre Midas sevgili kızının yanağını okşarken onu da altından bir heykele dönüştürüyor. Doğal olarak pişmanlığı daha da koyulaşiyor. Mitolojik öyküye yapılan bu eklentiye ünlü Amerikan yazarı Nathaniel Hawthorne’nun (1804-1864) çocuklar için yazdığı mitolojik öyküler kitabında görüyoruz. Orijinal öyküye kendince katkıda bulunan ünlü yazarın anısını canlı tutmak adına, kitabında yer alan ve Midas ile kızını betimleyen bir çizimi sayfalarımıza almayı uygun gördük.

Ovidius öyküsünün sonunda “Artık zenginlikten nefret eden Midas ormanlarda ve mağaralarda münzevi bir yaşam sürmeye başladı. Fakat aklını keskinleştirmeyi başaramadı. Onun kat aklı sahibinin başına bir kez daha dert açmak üzereydi,” derken yeni bir öyküye geçer.

Bu öyküyü gelecek sayımıza bırakıyoruz. •
halukerdemol@butundunya.com.tr

Akıllı Mahkûm

Bir kadın, cezaevinde yatan eşine şöyle bir mektup yazdı:
"Sevgili kocacığım, evimizin arka bahçesinde salatalık yetiştirmek istiyorum. Bahçeyi kime kazdırmamı ve bu iş için en çok kaç dolar ödemem gerektiğini bana yazabilir misin lütfen?"

Adam eşine şu yanıtı yazdı:

"Sevgili kancacığım, sakın arka bahçeye dokunma... Çünkü soygundan sonra tüm paraları oraya sakladım."

Bir hafta sonra adam, eşinden bir mektup daha aldı: "Sevgili kocacığım, ne oldu bilmiyorum ama dün buraya birkaç adam geldi ve arka bahçemizi kazarak, bahçenin altını üstüne getirdiler."

Cezaevindeki koca, eşinin bu mektubuna şu yanıtı verdi:

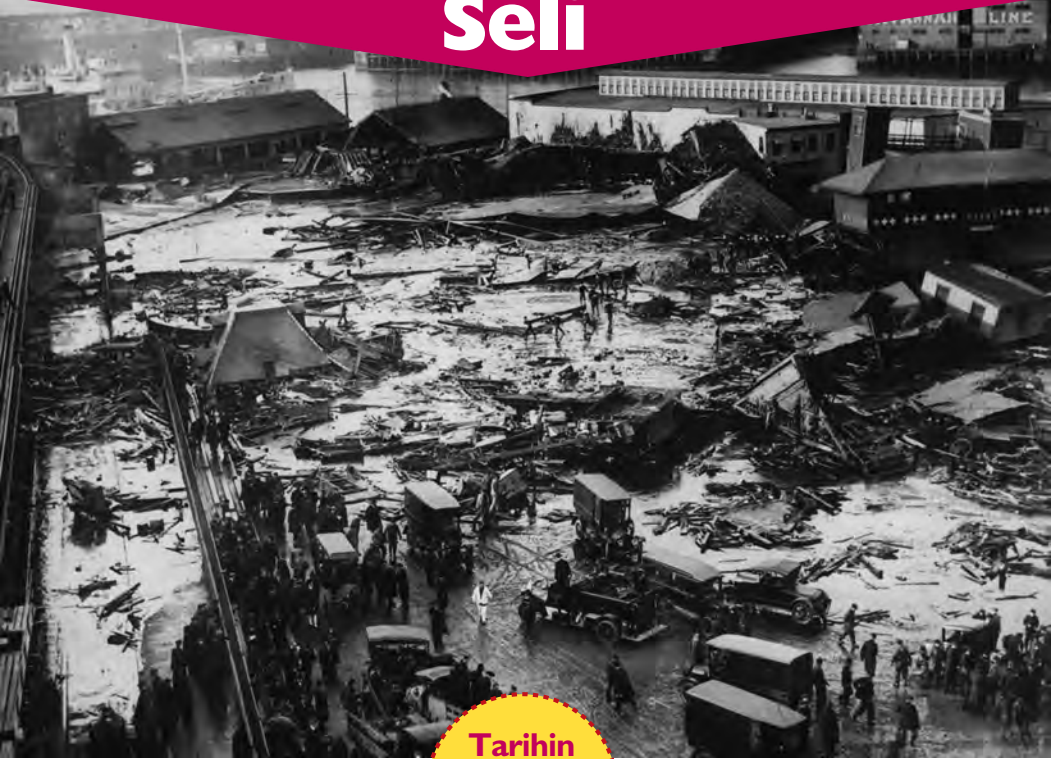
"Salatalıkları yetiştirmeye başlayabilirsiniz..."

Dünya Döndükçe
Sabriye Aşır

Boston Şeker Pekmezi Seli

**Tarihin
en yapışkan
felaketi**

15 Ocak 1919 günü Boston, Massachusetts'te, polis memuru Frank McManus, öğle saatlerinde görevi başındayken bir çağrı aldı. Birkaç dakika sonra, semt polis istasyonunun kendisinden beklediği günlük raporunu bildirmek üzereydi ki,

alşılmadık bir gürültüyle irkildi. Semt istasyonunu çarçabuk geri aradı ve anonsunu geçti: **“Hemen tüm kurtarma araç ve personelini buraya sevk edin! Commercial Sokağı'ndan bir pekmez dalgası iniyor!..”**

Dakikalar sonra, olan olmuştu. O

aniden duyulan, gök gürültüsüne benzer çatlama sesinin sokakta yankılanmasının arkasından, devasa tankın içerisindeki şeker pekmezi şehrin sokaklarına doğru akmaya başlamıştı. Patlayan tank, küçük bir tank değildi. Tankın çapı otuz metre, yüksekliği ise on beş metreyi buluyordu. Dökme demirden yapılmıştı ve kapasitesi 2.2-2.5 milyon (7,5 milyon litreden fazla) galon civarındaydı. Yarılan tanktan sokağa akan pekmez dalgası, beş metreden fazla yükseklikteydi ve tankın çevresindeki bölgede saatte elli beş kilometre hızla ilerliyordu. Bu dalgadan kaçabilmek mümkün değildi. Her şey bir anda olup bitmişti ve önüne çıkan her şey, bu şeker pekmezi selinin içine batıyordu. Yaşanan felaket sonucu 21 kişi yaşamını yitirdi, 150 kişi de yaralandı. Ölenlerin bazıları pekmezin içinde boğuldu, bazıları ise Massachusetts Körfezi'ne doğru sürüklendiler.

Yaşamını kaybedenlerin yarısı, felaketin yaşandığı gün hayatlarını yitirirlerken; diğer yarısı ise ilerleyen günlerde, ağır yaraları ve enfeksiyonları nedeniyle kurtarılmadılar. Tankın patlamasıyla oluşan

Tarihte, 'Boston Şeker Pekmezi Felaketi' ya da 'Büyük Şeker Pekmezi Seli' adıyla yer eden bu felaketin yaşandığı dönemde; şeker pekmezi Amerika'nın en çok kullanılan tatlandırıcısıydı. Her tür kurabiye, pasta, ekmek ve özellikle de içki yapımında kullanılıyordu. Bu yaygın kullanım alanlarına bağlı olarak da, Boston'un sahil şeridinde yayılmış birçok şeker pekmezi fabrika ve depoları bulunuyordu. Tankın sahibi the United States Industrial Alcohol Co.'da, patlayan tankın içerisindeki şeker pekmezini, rom yapımında kullanmaya hazırlanıyordu

Yaşanan felaket Washington Post gazetesinin ilk sayfasında yer aldı

basınç ve pekmez dalgası, çevredeki binalara, evlere ve dükkanlara da zarar verdi. Tankın bir parçasının kolonları devirmesi nedeniyle üzerinden tren geçen bir köprü de kısmen yıkıldı.

Sel durduktan sonra ise, kurtarma ve temizlik çalışması başlatıldı. Yaralılar ekipler tarafından çıkarıldı.

Şehirdeki sokakları, sinemaları, işyerleri, otomobilleri ve evleri şeker pekmezinden tamamen arındırmak altı aydan fazla sürdü.

At arabaları bile pekmeze saplanıp kalmışlardı. Onları oldukları yerden çıkarmak mümkün olmayınca, atları vurmak zorunda kaldılar. Yangın musluklarından gelen tazyikli su bile pekmezi temizlemeye yetmeyince, şehre körfezden taşınan deniz suyu püskürtüldü. Şehrin sokaklarını, sinemalarını, işyerlerini, otomobillerini ve evlerini şeker pekmezinden tamamen arındırmak altı aydan fazla sürdü. Sokaklar, caddeler bu süre boyunca hep kahve-

Felaket sonrasında üretim tankının kapağını kesmeye çalışan bir işçi

rengi kaldı. Sonraki otuz yıl boyunca da sokaklardan ve kaldırım taşlarının arasından şeker pekmezi çıktığına dair haberlerle karşılaşıldı. Felaketten sonraki her sıcak yaz gününde halk, sokakların hâlâ şeker pekmezi koktuğunu söylüyordu.

Uzmanlara göre, pekmez seline kapılan insanların kurtulma olasılığı yoktu. Su moleküllerinden 5-10 bin kat daha yapışkan olan pekmezin içerisinde, yüzde bilenlerin bile yüzebilmeleri mümkün değildi.

Felaketin arka planında iki ayrı sebep bulundu. Bunların ilki, tankın 13 Temmuz'da, tam kapasiteyle (aşırı) doldurulmasıydı. Fermantasyon sırasındaki karbondioksit artışı da, tankın içindeki basıncın artmasına ve patlamaya neden olmuştu.

İkinci nedense, hava şartlarındaki

ani değişiklikle ilgiliydi. Bir önceki gün hava yalnızca iki dereceyken, kaza günü, mevsim normallerinin üstüne çıkarak kırk dereceye yaklaşmıştı. Bir çok kişi, bu ani değişim sonucunda şeker pekmezinin genişmesiyle tankın aşırı basınca maruz kaldığını düşünüyordu. Tankın sahibi the United States Industrial Alcohol Co'nun teorisi ise bambaşka idi. Mahkemeleri uzun yıllar meşgul eden dava sürecinde, şirket, tankın patlamasının bir sabotaj sonucu gerçekleştiğini iddia ediyor ve kesinlikle sorumluluk kabul etmiyordu.

Şirketin bu iddiasını destekleyecek hiçbir kanıt bulunmadığından, mahkeme 1925 yılında kazanın sadece yapısal dayanıksızlıktan kaynaklandığına karar verdi. İçki fabrikası yaklaşık bir milyon dolar para cezası ödemeye mahkûm edildi. •

sabriyeasir@butundunya.com.tr

Şimdiki Zaman
Can Pulak

Boru ve Kavşak Sorunu

Tüm kurumlarda, tüm hizmetlerde genelde bir bozukluk ve aksaklık görülüyor. Yönetim ustaları bunu, tecrübeli ve kaliteli personelin eksikliğine bağlıyorlar.

Değişen, emekliye ayrılan, yılların bilgi ve donanımına sahip olanların yerine, deneyimsiz ve iyi yetişmemiş kişiler geçirilince, günlük yaşamımızdaki sıkıntılar giderek artıyor.

Geçmişte çok iyi çalışan, teknik personeli yurt dışında yetişen Devlet Su İşleri ve Karayolları gibi dev kuruluşlarımız, günümüzde olmayacak problemlere imza atıyorlar.

Uzaklara gitmeyelim ve Bodrum' dan örnekler verelim.

Türk turizminin bu önemli merkezine yıllar sonra su getirildi. İki barajdan gelen bu su, tüketiciye bir türlü sağlıklı bir şekilde ulaşamadı. Kilo-metrelerce döşenen borular sık sık patladı ve yol üzerindeki yerleşim yerlerinde felaketlere sebep oldu. Hani bir defa patlarsa neyse, Güvercinlik defalarca sular altında kaldı, evleri ve işyerlerini sular bastı. Vatandaşlar perişan oldu. Şimdi zararların karşılanması için herkes mahkemelerde uğraşüyor.

Niye devamlı patlar ki bu borular? Sonuçta anlaşılması ki, kaliteli boru

kullanmak yerine ucuzu döşenince, dikişi tutturamamış DSİ.

Şimdi devlet müteahhiti suçluyor, müteahhit devleti. Peki kimdir bunun sorumlusu? İhalenin şartlarını kim tespit etmiş, müteahhidi ve kullandığı malzemeyi kim kontrol etmiş?

Bodrum'a suyu getirdik diye dev ilanları yollara asanlar, kafalarını beş dakikalığına yaptıkları işe çevirselerdi, işlerini ciddiye alsalardı, böyle bir rezalete sebep olurlar mıydı hiç?

Şimdi borular değişiyor, ucuzların yerine kalitelisi konuluyor, her yer yeniden kazılıyor. Şu masrafa bakın, becereksizler yüzünden iki defa bedel ödüyor bu millet. Çok merak ediyorum, buna sebep olanlar ceza görecekm i, hesap verecek mi acaba?

Şimdi geliyorum, Bodrum'da araç kullanan tüm sürücülerin korkularına ve genel şikayetine.

Aslında bu şikayet sadece Bodrum'u değil, tüm ülkeyi zorluyor.

Kavşaklardan bahsetmek istiyorum sizlere, hani şu Karayollarının yaptığı ve devamlı kazalara sebep olan kavşaklardan...

Ortalara koskoca göbekler yapıyorlar ve karşılıklı gelen araçları adeta kazalara davet ediyorlar. Dört yolların

çoğunda sürücüyü bekleyen bu tuzaqları görmüş-sünüzdür. Mesela Bitez kavşağı, Ortakent-Yahşi arası, Torba girişi, Yalı-kavak sapağı, hangi birini sayarsam ki...

Dört bir taraftan gelen araçların sürücülerini, kafakafaya vuruşmamak için, ter döküyorlar adeta. Devamlı kazalar oluyor bu yüzden. Gidin bakın, hergün kavşağa çarpan arabaların söktükleri bordür taşlarını görürsünüz. Kim yaptı bu kavşakları, hangi mimarın elinden çıktı bu projeler, hangi mühendislerin eseridir bu münasebetsizlik? İçlerinde hiç araba kullanan yok mu? Hele bir Torba kavşağı var ki, burada kaza yapmaya ödül vermek gerekiyor...

Sordum, sorduğum, bir de akıllı kavşaklar adını vermişler bunlara. Eğer bu kavşaklar akıllıysa, sürücüler aptal ve geri zekalı olmalı. Karayollarına göre bu akıllı kavşaklar, milletin canını daha fazla yakmadan yeniden ele alınmalı ve gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Karayollarının emekli olmuş efsane ve tecrübeli genel müdürlerini aradım, buldum. Bu rezaletin sebeplerini sordum. Vardıkları ortak kanaat, deneyimli ve donanımlı teknik personel noksanı. Bu işlerin öyle yeni mezunlarla, geçmişinde başarılı projelerde yer almayan kadrolarla ve iyi yetişmemiş elemanlarla yapılması mümkün değil.

Sadece kavşaklar değil ki iyi

Kavşaklar, milletin canını daha fazla yakmadan yeniden ele alınmalı ve gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

yapılmayan. İleri ve ilçeleri birbirine bağlayan yollarda da, bir sürü aksaklık var. Bodrum-Güvercinlik arasında koca koca kayalar yollara düşüp, trafiği tehlikeye sokuyor. Milas- Yatağan arasında da aynı durum var. Yapılmış yollar tepelerden inen kayalarla tahrip oluyor. Haydi sil baştan başlıyor işler, yine yeni masraflar, yine sokağa atılan paralar.

Yahu şunu yaparken doğru dürüst yaparsanız... Hayır.

Bölmüş yollar metoduyla işler değişik ve tecrübesiz müteahhitlere verilince, sürekli kalite azalıyor, projenin bir bölümü iyi giderken, geri kalanı bozuluyor...

Türkiye’de işler giderek deve hika-yesine dönmeye başladı.

Deveye sormuşlar, “Boynun neden eğri?” diye... deve cevap vermiş: “Nerem doğru ki?..”

canpulak@butundunya.com.tr

Akşam yemek listesinde varsınız değil mi diye sordu Bush. İstifa etmek zorunda kalan Valinin müşteri listesi geldi aklıma, güldüm. Evet dedim listedeyiz, hatta ben listede 11 numaraydım, bugün bir eksilme olmuş 10 numaraya terfi ettim”...

TÜRKÜM

DOĞRUYUM

AMERİKALİYİM

3. BASKI

KAYA BOZTEPE

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Anadolu'nun Dünyası
Bekir Özgen

Eğitim ve Barış

Birey,
özgür ve üretken
değilse,
insanlaşamaz.

TANIM: Dar anlamda “barış”; devletler arasında savaş olmaması, dostluk ilişkileri kurulması durumudur. Geniş anlamda ise; toplumda çatışmasız, kavgasız, bir yaşam ortamı sağlanmasıdır. İnsanların yarınları güvenle bakabilmesi, erinç ve gönenç içinde insan gibi yaşayabilmesidir. Bu da tüm halkların ortak idealidir.

Bu anlamda **eğitim**, insanın şeytansal yanlarını törpüleyip, meleksel yanlarını güçlendirme; başka bir tanımla insanlaşması sürecidir. İnsan,

nasıl insanlaşır pekiyi? Ağırlıklı olarak akıl ve doğrularla ulaşılabilecek bu adresi bulmak kolay mı?

Birey, özgür ve üretken değilse, insanlaşamaz. Kendisi ve çevresiyle barışık olamadığı sürece, uygarlaşma yolunda atacağı adımlar yetersiz kaldığı gibi, erdem ve güzellik alanlarında da yaya kalır.

GİRİŞ: Tarihin sayfaları hep savaş ve barışı yazar. İnsanoğlunun evrensel güvenine, özgürlüğüne ve kardeşliğine

dır. Özveri gibi, yüreklilik gibi, dayanç gibi, kararlılık gibi, sevgi gibi çoğu erdemini birlik-teliğine işaret etmekte; büyük ücretler ödenerek satın alınabil-diğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle de barışın ödülünün, bütün ödüllerin üstünde olduğu söylenebilir.

BARIŞ İÇİN EĞİTİM:

Bireyin değişimini sağlama görevi eğitimden beklene gelmiştir. Çağdaş eğitim, bilimsel bilgiyi yaratıp teknolojiyi insanın hizmetine sunarken, yerküreyi bir anlamda küçültmüş bulunmaktadır. Dünyada olup bitenler ayağımıza kadar gelmiş; yemek odamıza, salo-numuza girmiştir. Yaşam büyük ölçüde kolaylaşmıştır.

yönelik yığınlarca yapıtlar yazılmıştır. İncelemeler yapılmış, filmler çevrilmiştir. Besteler, güfteler söylenmiştir. Atasözleri ve deyimler üretilmiştir.

Savaşı ve kötülükleri önlemek adına uluslar arası örgütler kurulmuştur. Ne ki, savaş durmamıştır, durdurulamamıştır. İnsan insanı, kardeş kardeşi vurmaya sürdürmüştür. Belli ki, bu iki karşıt olgu, hem bireysel hem de toplumsal birer gerçekliktir. Ve ikisini de yaratan insanın kendisidir.

Öte yandan barışın dostunun az, düşmanın çok olduğu da bir gerçektir. Bu da barışın büyük bir bedeli olduğunu ortaya koymakta-

Ne var ki, yaşamın temel ilkesi olan barış ihmal edilmiş; neredeyse unutulmuştur. Barış eğitimi, bir türlü, çağdaşlığın olmazsa olmazı yapılamamıştır. Bireyin bilişsel, duyuşsal ve becerisel davranış niteliklerinin barış içinde gelişip gerçekleşebileceği uslara yerleştirilememiştir. Demokrasi öne çıkarılmak istenmişse de, demokrasinin ön koşulu olan **barış**, göz ardı edile gelmiştir. Barış eğitimi verilemeyince de, savaşlar meydanı boş bulmuş; gittikçe azgınlaşmış; peşinde yıkımlar, ölümler, acılar ve gözyaşları bırakmıştır.

Bu olumsuz gidişin yarın da sürecini savlamak bir kehanet değildir. Zira demokrasi sancağını elinde bulunduranlar, silah endüstrisini de

tekellerine almışlardır. Ulusal gelirlerini büyük ölçüde silah satımından elde eder olmuşlar; gönençlerini başkalarının hastalığından, kıyımından, ölümlünden sağlar duruma gelmişlerdir. Bugün, dünyadaki toplam silah satışının büyük çoğunluğunun yoksul ülkelere yapılmakta olması bunun kanıtıdır. Ve ne yazık ki, savaşın neden olduğu sağlık harcamaları astronomik rakamlara ulaşmıştır.

Evrensel boyutlu bir **barış eğitimi** verilmezse, öyle görünüyor ki, daha çok savaşlar yaşanacak, dünya kıyımlar üzerine kıyımlar görecektir.

OLAYIN TÜRKİYE BOYUTU:

Bugünkü görüntüsüyle, ne yaygın ne de örgün eğitimde, kendi toplum dokumuza uygun bir barış eğitimi yürüttüğümüz söylenebilir. Böyle olduğu için de bencilliğin kaba yöntemlerle dışavurumu olan savaş, her fırsatta kendini gösterebilmektedir. Bir anarşi furyası başlamıştır. Trafik anarşisi, sığınmacı anarşisi, pompalı tüfek anarşisi, yargı anarşisi almış başını gidiyor. Kavga dersiniz, hiç bitmiyor. Evde, sokakta, parlamentoda hızını kesmiyor. Küslük-kırgınlık mı? Salgın ve çok yaygın. İktidarla muhalefet, okuyanla okumayan, Türk'le Kürt, Aleviyle Sünni birbirlerine yan bakmayı sürdürüyorlar.

Politikacılar, iktidarlarını yurttaşların ötekileştirilmesi üzerine kurabiliyorlar. Barış için savaşmazlarken, savaş için barışmayı marifet sayabiliyorlar.

Bu durumda yurttaşımız şaşkın. Sonucu kınıyor ama, barış eğitimi

kurumsallaştıracak olanın **devlet**; barış düşüncesini halka yayacak olanın da **eğitim** olduğunun ayrımında değil.

Peki, biz bir kavga, yaptırım toplumu muyuz? Öyleyse eğer, niçin? “Dayak cennetten çıkmadır,” diyen bir disiplin anlayışını benimsediğimiz için mi? Yine bu nedenle mi, bir yandan evde eşimizi, spor alanlarında rakiplerimizi dayaktan geçirirken; öte yanda sayıları az da olsa kimi öğretmenlerimiz, okulda öğrencilerini dövmekten vazgeçmiyorlar. Gelin hiç olmazsa bu noktada dürüst olalım. Ve barış eğitimi vermekle yükümlü olan eğitim ordumuzun, kendilerinin de durmadan cezalandırılmakta olduğunu itiraf edelim. Bol ceza alırlarken, neredeyse hiç ödül almadıklarını kabul edelim.

Bütün bu olumsuzluklar yetmiyormuş gibi, bir de ders kitaplarının içeriklerinden kaynaklanan savaş ağırlıklı yaklaşımlar var. Tarih dersleri, öğrencilerimize cengaverlik ve dövüş dersleri olarak okutulmakta.

Ülkemizi ve dünyamızı kavga ve savaş belasından kurtaracak en etkili yatırımın, tutarlı bir “barış eğitimi” olduğu söylenebilir.

İlkokul Sosyal Bilgiler yapıtlarında savaşımlara ayrılan yer, barışa ayrılanların on katını geçmektedir. Savaşların nedenlerine, sınıfsal kökenlerine yeterince değinilmemekte; tarih ile uygarlık bağıntısı kurulamamaktadır.

ÇÖZÜM: Ülkemizi ve dünyamızı kavga ve savaş belasından kurtaracak etkili yatırımın, tutarlı bir “barış eğitimi” olduğu söylenebilir. Araştırmalar, kişilerin, düşman imgesinden ancak ve ancak eğitim yoluyla arındırılabilceğini kanıtlamaktadır.

ÖNERİLER: Barış eğitimi için: Örgün ve yaygın eğitim aracılığıyla etkin bir demokrasi eğitimi yaşama geçirilmelidir. Bunu yaparken, gençlere özgürlük ve sorumluluk birlikte verilmeli; şiddetin nedenleri, etkileri ve sonuçları üzerinde durulmalıdır. Demokrasinin bir uzlaşma rejimi olduğu herkese, yaşanıp yaşatılarak benimsetilmelidir. Bireylerin özgün olduğu, birinin diğere benzemediği,

farklı değer ve düşünce dizgeleriyle yaşama bağlandıkları; bu olgunun da doğal olduğu algılatılabilmelidir.

Eğitimin özel ve genel amaçları arasındaki insan hakları, devletlerarası hukuk, değişik kültürlerle saygı öne çıkartılabilmelidir. Ders konuları bu doğrultuda seçilip, işlenebilmelidir.

Savaşların yengini olmadığı vurgulanmalı; utkunun cephelerde değil, ancak beyinlerde kazanılabileceği anlatılabilmelidir.

“Yurtta barış, Dünya’da barış” isteminin ancak tutarlı bir barış eğitimiyle gerçekleştirilebileceği düşüncesi, önce yönetenlere kabul ettirilebilmelidir. Yoksa ezilen, ırzına geçilen, açlığa tutsak ettirilen, kobay gibi kullanılan ve de öldürülenlerin arkalarından ağlamaktan öte yapabilecek bir şey kalmayacaktır.

Unutmamalıyız ki, barış, onurla elde edilmezse, barış olmaktan çıkar. • bekirozgen@butundunya.com.tr

Doğanın
Gizemi
Yücel Aksoy

Güzel Bir Rastlantı

Yıl 1960... Amerikalı yalan makinası uzmanı Cleo Backster, yoğun ve yorucu geçen bir iş gününün sonunda odasında otururken birden aklına esti ve yalan makinasının elektrodlarını, deve tabanı adı verilen bitkinin iri yapraklarından birine bağladı.

Backster'in amacı, bitkiye su verildiğinde, suyun emilişi ve yapraklara ulaşması sürecinde bitkinin buna herhangi bir tepki gösterip göstermeyeceğini, gösterecekse de, nasıl ve ne kadar çabuk bir tepki olacağını anlamaktı. Bitkide kayda değer bir reaksiyon saptamadı. Saptayamadı çünkü suyun bitki içindeki hareketi tamamen fizyolojik bir olaydı.

İnsanda galvanometrenin yani yalan makinasının yazıcı ucunu sıçratacak kadar güçlü bir tepki elde etmenin

Cleo Backster

Bitkilerin ilkel algılarını araştıran Cleo Backster

Acaba bitki, gerçek ve yapmacık niyetleri de ayırt edebiliyor muydu?

en etkin yolu, onun yaşamını ve mutluluğunu tehdit etmektir. Backster de bu düşünceden yola çıkarak bitkinin yapraklarından birini, o sırada elinde tuttuğu sıcak kahve fincanına sokuverdi. Aygıt yine belirgin bir tepki vermedi. Daha vahşi bir saldırı yapmaya karar verdi. Elektrodların bağlı olduğu yaprağı yakacaktı. Kafasında yakma düşüncesini canlandırmasıyla birlikte, yazıcı uçta bir hareket oldu. Backster yerinden bile kıpırdamamıştı. Peki ne olmuştu? Bitki aklından geçenleri mi okumuştur?

Kibrit almak için odadan dışarı çıkıp geri döndüğünde, grafik üzerinde yeni ve ani bir dalgalanmanın kaydedildiğini gördü. Ama daha sonra, yaprağı yakacakmış gibi

hareket ettiğinde hiçbir tepki olmadı. Acaba bitki, gerçek ve yapmacık niyetleri de ayırt edebiliyor muydu? Bitkinin olağandışı bir yanı mı vardı? Poligraf aygıtının bir kusuru olabilir miydi? Ya da kendisinin?...

Yalan makinası uzmanı Cleo Backster, dünyanın her yanından gelen polislere ve görevlilere, bu aletin, diğer adıyla poligraf aygıtının nasıl kullanıldığını öğretmektedir.

Aygıt iki kısımdan oluşur:

Galvanometre ve yazıcı....

Bir canlının, örneğin denek olarak kullanılan kişinin gövdesinden zayıf bir elektrik akımı geçirilirken,

bu kişinin en küçük duygusal dalgalanmaları, galvanometrenin grafik kâğıdı üzerindeki hareketli yazıcı ucunun titreşmesine neden olur. Yani, düşünce ve duygu uyarısıyla insan gövdesinin elektrik geriliminde oluşan değişimler ölçülüp kaydedilebilir.

Backster'in gördükleri bir rastlantı mıydı yoksa gerçek miydi? Bunu saptayabilmek için birtakım deneyler ve çalışmalar yapması gerektiğini duyumsuyordu. Backster için yeni bir ufuk açılmıştı.

Bitkilerin, ruhsal doyum sağlayan estetik titreşimlerini sezen insanoğlu, yaşamının en mutlu, en duygulu anlarını bir bitki grubu ile anlamlandırma-ya çalışır. Çiçekler, doğumdan ölüme

kadar çeşitli ortamlarda, duygularımızı ifade etmede bize yardımcı olmuşlardır. Doğan bir bebeğin getirdiği mutluluğu, gönderilen sepet sepet çiçeklerle paylaşıyoruz. Doğum günü, evlilik yıldönümü ve buna benzer kutlamalarda duygularımızı, yine gönderdiğimiz buketlerle belirtmeye çalışıyoruz. Sevgimizi ifade etmek için çiçeğin yardımını isteriz.

Ve sevdiklerimizi son yolculuğuna uğurlarken yine duygularımızı ifade edebilmek için çiçeklerden yardım isteriz. Kısaca, duygusallığımızı en iyi şekilde ifade edebilmek için bitkilerden, çiçeklerden yardım isteriz.

Bitkiler bizim yaşam kaynağımızdır. Bitkiler olmaksızın ne soluk alabilir ne de gıdalanabiliriz. Her yaprağın alt yüzündeki milyonlarca kırıp kırıp ağız, havadaki karbon dioksidi alıp oksijen verme işine adanmıştır kendisini. Hergün, toplam elli milyon kilometrekarelik yaprak yüzeyi, insanlar ve hayvanlar için gerekli oksijen ve besin üreten, fotosentez mucizesini gerçekleştirir.

İnsanoğlu, bu denli yararları olan bitkilerin yaşamlarının incelenmesine çok eski tarihlerden beri ilgi duydu ve botanik, bir bilim dalı olarak önem kazandı. Ancak, tüm çalışmalar, bitkilerin fizyolojik yaşamları ile ilgiliydi. Onların da ruhsal bir yaşamı olabileceğini,

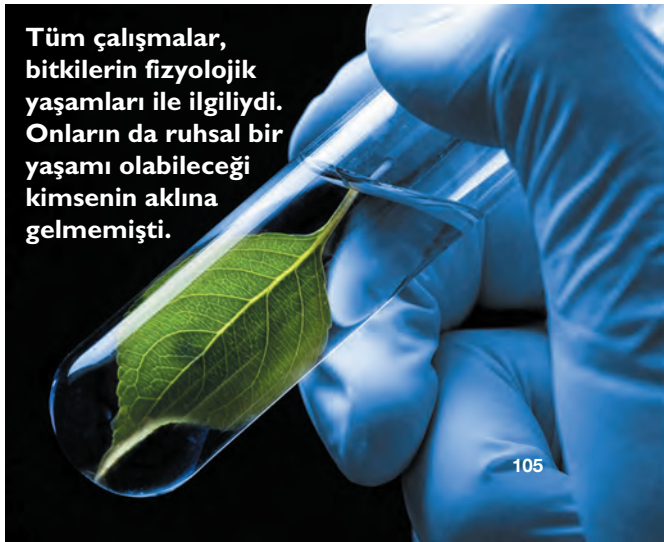
duygularını ifade edebileceğini, duygusal düşünce ve davranışlardan etkilenebileceğini incelemek, kimse-nin aklına gelmemişti.

Gören göz için insana sayısız Tanrısal mesajlar vardır doğada... Backster için de bu deneyim, yepyeni bir çalışmanın kapısını açmıştı. Önce, olayın kendi gözünden kaçmış mantıklı bir izahı olup olmadığını araştırdı. Deneyleri tekrar tekrar kendi yaptı, yardımcılarını yaptırdı. Onunla da yetinmedi, ülkenin başka yerlerindeki meslektaşlarından yardım istedi. Sadece deve tabanı ile değil, otuza yakın değişik bitki üzerinde çalışmalar yaptı, yaptırdı.

Hepsi de benzer sonuçlar gösteren bu deneyler, yaşama başka bir görüş açısından bakması gerektiğini söylüyordu.

Yaptığı çalışmalar sonrasında çok önemli sonuçlar elde etti. Örneğin, bitkilerin başkalarının düşüncelerini sezme yetenekleri vardı; yani duyu ötesi algılama yapabiliyorlardı.

**Tüm çalışmalar,
bitkilerin fizyolojik
yaşamları ile ilgiliydi.
Onların da ruhsal bir
yaşamı olabileceği
kimse-nin aklına
gelmemişti.**

Yukarıdaki deney bunun en güzel örneğiydi.

BİTKİLER DE BAYILIR

Yine bir rastlantı sonucu Backster, bitkilerin de korkudan baygınlık geçirebileceğini saptadı.

Büyük bir tehlike karşısında kaldıklarında ya da kendilerine zarar verilebileceğini duyumsadıklarında, insandakine çok benzer şekilde baygınlık geçiriyorlardı. Olay şöyle gelişti:

**Backster,
bitkilerin de
korkudan baygınlık
geçirebileceğini
saptadı**

Kanadalı bir bayan fizyolog, çalışmalarından çok etkilendiği Backster'i bir gün ziyarete geldi. Backster misafirine, daha önce yaptığı sayısız deneylerinden bir örnek verme düşüncesiyle hemen bir poligraf aygıtının elektrodlarını, bitkinin yaprağına yerleştirdi. Aleti çalıştırdı.... Bitkiden hiç yanıt gelmedi. İkinci bir bitkiyi denedi, yine yanıt

yok. Bir üçüncü, bir dördüncü... Backster yine başarılı olamadı. Poligrafıta bir bozukluk olabileceği düşüncesiyle aygıtı gözden geçirdi; gayet güzel çalışıyordu. Peki aksayan neydi? Bütün bitkiler sanki kendinden geçmiş gibiydi.

O anda Backster'in aklına bir soru geldi.

"Çalışmalarınız herhangi bir yönü ile bitkilere zarar veriyor mu?"

"Evet" diye yanıtladı bayan fizyolog "Üzerinde çalıştığım bitkilerin kuru ağırlıklarını ölçmek için bir fırında yakarım onları."

Bitkilerin bayılma nedeni belli olmuştu. Konuğun salonu terketmesinden ancak 45 dakika sonra bitkiler kendilerine gelebildiler.

Bu deneyim Backster'e, bitkilerin de insanlar gibi bayılabileceklerini göstermiş oldu. •

yucelaksoy@butundunya.com.tr

Gelecek ay: Bitkilerin bellekleri var mı?

Atatürk'ün ağaç sevgisi

Yıl 1930. Atatürk Yalova köşkünün giderken bir bahçevanın koca bir çınar ağacını kesmek üzere olduğunu görür. "Yahu" der; "Sen hayatında hiç böyle bir ağaç yetiştirdin mi ki?

Kesmeye muktedir görüyorsun kendini ve niye?" Bahçevan "Paşam ağacı kökleri köşkün temelini kaldırdı, yaprakları da köşkün pencerelerine müdahale ediyor. Ya köşkü kaybedeceğiz ya ağacı keseceğiz. Onun için de biz ağacı kesiyoruz." der.

Atatürk bir an düşünür; "Hayır, gerekirse köşkü ağaçtan uzaklaştırırız." der.

İstanbul'daki köprü altındaki tramvay raylarını Yalova'ya taşıtır. Kendisi de kazma kürek temelini kazar ve köşkün altına tramvay raylarını döşeyerek köşkü ağaçtan 4 metre 80 santim kenara çekerek ve hâlâ "Cumhuriyetimiz gibi ayakta duran çınar ağacının kurtuluşunu sağlar.

Ünlü Dahilerin Bilinmeyen Yönleri

Yazan: GİZAY TEMİZSOYLU

Onlar yaptıklarıyla, başarılarıyla hayranlık uyandıran dehalər. Ama herkes gibi sıradanlıkları, takıntılarını, değişik alışkanlıkları var. Kimi uyumanın gereksizliğine inanıyor, kimi uğurlu nesnelere olmadan çalışmıyor, kimi bazı rakamların uğursuzluğuna inanıyor. İşte başarılı insanlarla ilgili ilginç bilgiler ve onların sıradışı özellikleri.

Lewis Carroll

Alice Harikalar Diyarında adlı romanın yazarı Lewis Carroll, bir matematik dehası idi. Kelime üretmekte de üstüne yoktu. İngilizce’de onun türettiği onlarca kelime hâlâ kullanılmaktadır.

Kütüphanelerde daha kolay bulunabilmesi için kitap adını cildin sırtına yazma fikri onundur. Scrabble kelime oyununun ilk örneğini yaptı. En sevdiği ulaşım aracı kendi icadı olan üç tekerlekli bisikletti.

Jack London

Başarılı

yazar tam bir kitap kurduydu. Şahsi kütüphanesinde 15 bin kitap vardı. 'John Baryelcorn' isimli eseri adsız alkolikler

birliğinin okuma listesinde yer alır. London beş yaşında içkiye başladı, 40 yaşında öldü. O kadar çok içiyordu ki, bu yüzden başına sayısız kaza geldi. Bir seferinde Oakland Rıhtımı'nda tökezleyerek denize düştü ve kendini San Francisco Körfezi'nde buldu.

Nikola Tesla bir dahiydi ama değişik fobileri vardı. 3'lü sayılar konusunda saplantılıydı.

Nikola Tesla

Kalacağı bir otel odasının numarasının mutlaka 3'e bölünebiliyor olması gerekiyordu. Mücevherden nefret ederdi, özellikle de inci küpelerden. Resmi yemekler dışında, her zaman tek başına yemek yiyen Tesla, asla bir kadınla başbaşa yemek yemedi. Asla evlenmedi ama bekar olmasının ve hatta aseksüel olmasının onun bilimsel yeteneklerine yardımcı olduğunu düşünüyordu.

Cengiz Han

Moğol kabilelerini birleştirerek dünya tarihinin bitişik sınırlara sahip en büyük imparatorluğunu kuran

Cengiz Han küçükken klan reisi olan babasının zehirlenmesiyle reisliği üstlenmiş ancak alaya alınmıştı. 12 yaşındayken üvey kardeşlerinden birini öldürdü. Çok genç yaşta evlendiği karısı Börte kaçırılıp tecavüze uğradı. İmparatorluğu Çin'den Macaristan'a kadar uzanan bu hükümdarın gazabı ancak o öldüğünde bitti. Adet olduğu üzere işaretimsiz bir mezara gömüldü. Cenaze alayının geçtiği yerlerde tek bir kişi bile sağ bırakılmadı. Oğulları, ileride yerini bulabilmek için küçük bir deveyi annesinin gözü önünde kurban ederek babalarının mezarına koydu. Dişi deve yavrusunu görmek için sürekli mezara döndüğünden kabrin yerini sadece o biliyordu.

Ancak yaşanan devinin de ölmesiyle mezarla ilgili tüm bilgiler yok oldu.

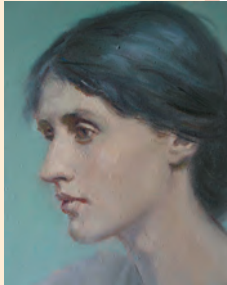
Kafka, et yemeyi cinayetle bir tutacak kadar katı bir vejetaryendi. Vasiyetinde yakın arkadaşı Brod'dan Yargı, Ocakçı, Dönüşüm, Ceza Sömürgesi ve Köy Doktoru hariç bütün eserlerini yakmasını istedi. Arkadaşı Max Brod onun vasiyetini yerine getirmeyerek Kafka'nın yazarlık kariyerine büyük katkı sağladı.

Franz Kafka

Virginia Woolf

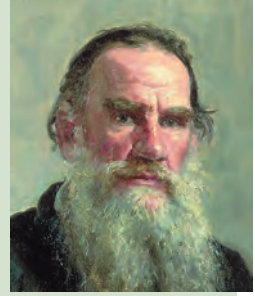
Londra'da dünyaya gelen Woolf, Victoria devri yazarlarından Sir Leslie Stephen'in kızıydı. Eşcinsel olan Woolf'un eserlerinde eşcinsel yakınlıklarına bol bol rastlanırdı. Konuşmayı çok sevdi. Bir seferinde 48 saat aralıksız konuşmuştu. Bütün eserlerini ressam olan kız kardeşinin çalışma biçiminden ilham alarak, ayakta yazmıştır. Ceplerine taşlar doldurup Ouse nehrine atlayarak intihar etmiştir.

Tolstoy'un 16 yaşındaki karısıyla yaptığı evlilikten 5'i hayatını kaybeden 12 çocuğu oldu. Rus köylüsünün yoksul, perişan durumu onu çok üzüyordu. Bütün servetini köylü-

Lev Tolstoy

lere dağıttı, her haliyle onlar gibi yaşamaya başladı. Kaba saba giyiyor, giydiği her elbiseyi kendisi dikiyordu. 48 yıllık evliliğinin ardından karısına "Benim yaşım-daki insanların sıkça yaptıkları bir şeyi yapıyorum. Son günlerimi tek başıma ve sükunet içinde geçirebilmek için dünyadan vazgeçiyorum" yazan bir not bırakarak evini terk ettiğinde 82 yaşındaydı. Birkaç gün sonra bir tren istasyonunda donarak öldü.

Dr. Kellogg, ağabeyi ile pişirdikleri mısırın yanlışlıkla preslenmesi sonucu değişik bir şekil elde ettiler. Bu hamuru silindirden geçirip kurutarak gevrek haline getirmeye karar verdiler ve ilk ürünlerini hastalarına verdiler. Şeker ve süt ile karıştırılan bu gevrek çok popüler oldu ve kahvaltı gevreğine dönüşecek olan ilk ürün böyle üretilmiş oldu.

John H. Kellogg

Yaşamdan Yansımalar
Nuray Bartoschek

Herkes başkalarının hatalarını bütün çıplaklığıyla görür de, kendi hatalarına kör yaşar çoğu kez.

Gözün Üstünde Olsun

Yeni yıla çeyrek kala gözlerim üstümde. Aynada gözlerimin içine bakarak "İşte böyle bak bana her zaman, duru, dürüst, ruhunu ortaya çıkarırcasına.

Asla gözlerini kaçırarak, egonun tüm yaşamını yönetmesine izin verecek denli zayıf düşme, unutma, gözüm hep üstünde" diyorum. Sevdiğim dostlarıma da sıkça "Gözün üstünde olsun." diyorum. Eğer bu sözü ilk kez duyuyorlarsa benden "Nasıl yani?" dercesine bakıyorlar yüzüme. Açıklayayım:

Gözlerimiz çoğunlukla başkalarına odaklı. Başkalarının ne yaptığı, nereye gittiği, kiminle birlikte olduğu, ne yediği, ne içtiği,

hayatın içinde nasıl durduğunu gözlemleriz ama aynı merak ve duyarlılıkla gözlerimizi kendi yaşantımıza çevirmek aklımıza bile gelmez. Bu nedenle herkes başkalarının hatalarını bütün çıplaklığıyla görür de, kendi hatalarına kör yaşar çoğu kez. Geçici anlık zevkleri, mutluluk sandığı için, özlemini duyduğu iç huzurunu yakalayamaz bir türlü. Bir hatadan diğerine koşarken kendi yaşamını mercek altına almayı hiç düşünmez.

Oysa yaşam hayatla dans etmektir. Baştan çıkarıcı bir sevgili gibidir hayat. Bu dansı uyum içinde yapmaya gereken özeni göstermez, kollarında başımız dönerek dans ederken birden ayağımıza basabilir. Bazen üstümüze düşer, egomuzu okşar, şımartır bizi hayat; bazen de ani bir dönüşü yaparak yönünü değiştirir, neye uğradığımızı şaşırırız. Bazen sevgiyle sarıp sarmalar, bazen tanımazlıktan gelip sırtını döner. Kimi zaman bir tüy hafifliğinde ayaklarımızı yerden keser, kimi zaman ayaklarımızdan zincire vurulmuş gibi kıpırdayamayız hiçbir yere. Satır başlarını okumak yetmez hayatın sınavları geçmek için, kimse-nin göremediği satır aralarını okuyabilmek gerek.

“Ben artık büyüdüm, her şeyi biliyorum” demek yetmez. Büyümek ve öğrenmenin sınırları olmadığını öğrenmek, öğrendiklerimizi uygulamak gerek. Yaşamak, bazen bir güne bir ömrü sığdırabilmektir. Yaşadıklarımızla büyüme, yaşayamadıklarımızla hâlâ küçük bir çocuk olup topladı-

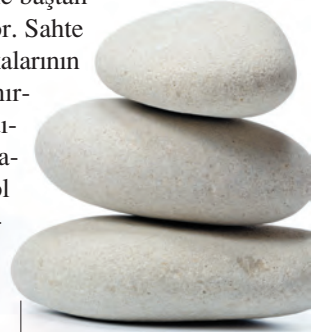
ğımız çakıl taşlarında mutluluğu yakalayabilmektir. Herkesi bir şeye ikna etmek zorunda olmak değildir yaşamak. Kendimize karşı dürüst olabilmek ve kendi ruhumuza ihanet etmemektir. Ne yazık ki pek çoğumuz bedenimize gösterdiğimiz özeni ruhumuza göstermiyoruz. Şık, tertemiz, göz alıcı giysilerle dolaşan ruhu kirlenmiş insanlarla dolu dört bir yanımız. Egomuz "Sakin ha, bağışlama kimseyi" diyor. Ruhumuzu "Sen her şeyin en iyisini bilirsin, sen en güzelsin" sözleriyle baştan çıkarmaya çalışıyor. Sahte mutluluklarla, başkalarının hayatlarıyla oyalanırken, hayatı ıskaladığımızın, kendi yaşamımızı ne denli bol keseden harcadığımızın ayırına bile varamıyoruz ne yazık ki.

İşte bu nedenlerle "Gözün üstünde olsun." diyorum dostlarıma. Unutmayalım hayat kısa, bazen kuralları yıkılım, kolay affedelim, yürekte

sevelim. Umutlarımız sadece sayılarda kalmasın, daha iyi bir yıl olması için biz de çabalayalım. Barış ve adaletin egemen olduğu, mutlu, sağlıklı, huzurlu, başarılı, sevgi dolu ve hayatı "farkında" olarak yaşayabileceğimiz bir yıl olmasını diliyorum.

Gözünüz üstünüzde olsun!•

nuraybartoschek@butundunya.com.tr

Yaşamak, yaşadıklarımızla büyüme, yaşayamadıklarımızla hâlâ küçük bir çocuk olup topladığımız çakıl taşlarında mutluluğu yakalayabilmektir.

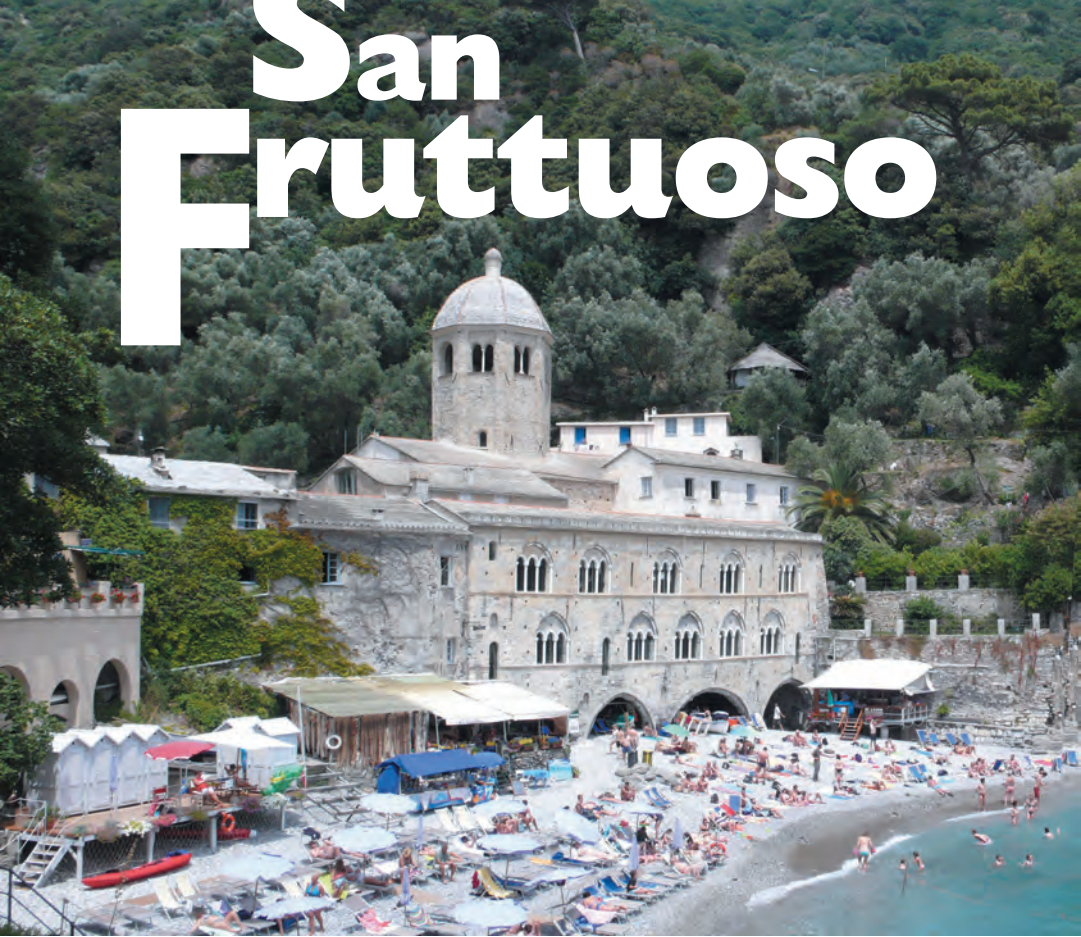

Gezdikçe
Gördükçe
İzlen Şen Toker

Sahildeki çakıllara uzanıp duran dalgaların ucundaki köpükler dantel gibi, bembeyaz. Yeşilin farklı tonlarındaki çam, meşe ve zeytin ağaçları, onu korumak istercesine deniz kenarındaki manastırın etrafını sarmış. Masmavi cam göbeği rengindeki deniz, dalgalarla manastıra ulaşmaya çalışıyor sanki. Güneşin sarı ışıkları küçük koyu ısıtırken tüm renkler büyük bir uyumla bütünleşiyor. Portofino'dan bindiğim tekne yaklaşık 20 dakika sonra bu koydaki San Fruttuoso köyüne yaklaşıyor. Manastır ve koyun denizden görünüşü-

Renkleri,
insanı ve doğayı
muhteşem bir uyumla
bütünleştiren köy

San Fruttuoso

müne bakarken, burada yalnızca renklerin değil, insan ve doğanın da muhteşem bir uyum içinde olduğunu düşünüyorum. İtalya'nın Liguria bölgesindeki Camogli kasabası yakınındaki köy, Portofino Ulusal Parkı içinde yer alıyor. San Fruttuoso Manastırı, Doria Kulesi ve bir kaç binadan ibaret olan bu minicik köye parkın içindeki patika yoldan yaklaşık 2 saatlik bir yürüyüşle ya da denizden teknelerle ulaşılabilir. Camogli, Santa Margherita Ligure, Rapallo ve Portofino'dan kalkan teknelerle koya gelenebilir.

San Fruttuoso Manastırı yıllar içinde çeşitli değişimler geçirmiş, Benediktin manastırı olmuş, korsanların mekanı, balıkçıların mütevazı evi, sonra yüzyıllar boyunca Doria Prensiği'nin mülkü olmuş. 1983 yılında Frank ve Orietta Pogson Doria Pamphilj tarafından FAI'ye bağışlanmış. İtalya'nın sanatsal ve doğal mirasını kurtarmayı, korumayı ve halka açmayı amaçlayan bir sivil toplum kuruluşu olan FAI'nin yönetimindeki manastır şimdi tarihi bir mekan olarak ziyaret edilmesinin yanısıra zaman zaman sergi ve etkinliklere de ev sahipliği yapıyor.

Tekneden iner inmez, geçmiş 10.-13.yüzyıla dayanan manastırın Akdeniz'e bakan cephesine doğru yürüyorum. Üçlü Gotik pencerelerin olduğu iki katlı bölüm burada bulunan eski bir

Doğa manastırın önüne bir sahil yapmadan önce, denizden gelen tekneler binanın bu taşıyıcı kemerleri altına girerek yüklerini doğrudan buradaki kilerlere boşaltıyormuş.

Romanesk yapının üzerine 13. yüzyılda Doria ailesi tarafından yaptırılmış. Taş binayı sahildeki çakıllara bağlayan kemerlerin altına giriyorum. Doğa manastırın önüne bir sahil yapmadan önce, denizden gelen tekneler binanın bu taşıyıcı kemerleri altına girerek yüklerini doğrudan buradaki kilerlere boşaltıyormuş. Artık kemerlerin altında su yerine çakıl taşları olsa da bu bölümde hâlâ kayıklar var.

Buradan manastırın arkasına geçip giriş kapısına çıkıyorum. Bilet gişesinde kitaplar, kartpostallar, zeytinyağı ve anahtarlık gibi hediyelik eşyalar da satılıyor. Manastır ve yakınındaki Doria Kulesi'ne giriş sağlayan biletlerden elde edilen gelir, bakım-onarım çalışmalarında kullanıyor. Yapının restorasyonu sırasında bulunan, manastırın tarihine ve keşişlerin yaşamına ışık tutan; Liguria, Güney İtalya ve İslam dünyasından izler taşıyan eserler ana binadaki müzede sergileniyor. Alt kattaki mezar odası bölümünde de Cenova'lı soylu Doria ailesinin bazı üyelerinin mezarları bulunuyor.

Manastırdan sonra yanındaki kiliseye giriyorum. Buradaki Hz. İsa heykeli San Fruttuoso açıklarında, denizin içinde bulunan The Christ of the Abyss (Cristo degli Abissi)'in bir kopyası. Guido Galletti tarafından yapılan 2,5 metrelik bronz heykel, 1954'de denizcileri ve dalgıçları korumak için denize, yaklaşık 17 metrelik derinliğe bırakılmış.

Bölgedeki kırmızı mercan, ahtapot, orfoz, müren ve diğer balıkları

görmek için dalış yapanlar heykeli yakından, dalış yapamayanlar da altı cam gezi teknelerinden görebiliyor.

Denizin derin, loş sularında yüzünü ve kollarını gökyüzüne, ışığın kaynağına doğru uzatmış halde duran heykel, 10 yıl önce yerinden çıkarılıp yenilenecek tekrar denizin altına indirilmiş.

Kiliseden çıkıp, zeytin ağaçlarının olduğu terasların yanından geçerek Doria Gözetleme Kulesi'ne doğru yürüyorum. Doria ailesinin imparatorluk kartalı simgesini taşıyan kule koyun iki cephesine hakim konumuyla manastırı ve temiz su kaynaklarını korsanlardan korumak için yaptırılmış.

1562'de Amiral Andrea Doria tarafından yapılan kuleye dik merdivenlerle çıkılıyor. Kuleden devam eden patika köyün daha dar olan ikinci plajının yanından geçerek Portofino'ya ulaşan yürüyüş yolunun başlangı-

Dalış yapanlar 2,5 metrelik bronz heykeli yakından, dalış yapamayanlar da altı cam gezi teknelerinden görebiliyor.

cını oluşturuyor. Kulenin önündeki merdivenlerden deniz kenarına inerek, yalnızca yaz aylarında açık olan üç lokantadan iskeleye yakın olanına giriyorum. Merdivenlerden yukarı çıkınca sağımda önünde iri bir saksı fesleğenin olduğu mutfağı, solumda yemek salonunu görüyorum. Yemek salonundaki küçük şöminenin etrafına denizden çıkarılan amforalar dizilmiş. Duvarda Cristo degli Abissi'nin etrafında balıkların yüzdüğü bir fotoğrafı asılı, hemen yanında da lokanta sahibinin ailesiyle ve büyük bir balıkla

çekilmiş fotoğrafları var.

Salonun önündeki balkondaki masalardan birine oturuyorum. Kenara dizilmiş sardunya saksılarının arkasındaki manzara büyüleyici; manastır, kule, plaj ve masmavi deniz çok güzel görünüyor.

Masalara çeşit çeşit yemekler servis ediliyor; pizza, makarna, mozzarella-domates, ahtapot salatası, sarımsaklı-fesleğenli sosla hazırlanmış midyeler, yanında roka ile servis edilen incecik kesilmiş ton balığı filetosu... Misket limonlu dondurma da mis gibi süt ve limon kokuyor.

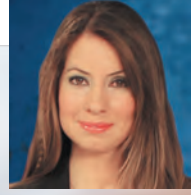
San Fruttuoso günübirlik gelen ziyaretçilere tarihi manastır/kule gezisi, çevre yürüyüşleri, dalış, yüzme

ve güneşlenme gibi farklı seçenekler sunuyor. Manastır ve kule geçmişî düşletiyor. Sahildeki taşların üzerinde güneşlenirken, bir taş atımı uzağımızdaki küçük lokantalardan gelen güzel kokular size yemek saati geldiğini hatırlatıyor. Pırıl, pırıl, berrak sularda yüzerken balıklara; yürüyüş yaparken farklı bitkilere, çiçeklere rastlayabiliyorsunuz.

Dönüş için tekneye biniş saati geldiğinde benim gibi gözünüz ve gönlünüz koyda kalarak San Fruttuoso'dan ayrılıyorsunuz. Denize açılırken; sessizliğin rengi beyaz, doğanın rengi yeşil, huzurun rengi mavi ve sıcaklığın rengi sarı da sizi teselli etmek istercesine teknenin etrafını sarıyor. •

izlensen@butundunya.com.tr

Neler Olmuyor ki Dünyada Sezin San Sungunay

Kadınlara Direksiyon Yasak

Kadınların araba sürmesini yasaklayan tek ülke olan Suudi Arabistan'da yasaları protesto eylemine yine izin verilmedi. Kadınların toplum içindeki konumu, Kral Abdullah başa geçtiğinden beri az da olsa iyileşme göstermesine rağmen, 2011'deki Arap Baharı sonrası Suudi Arabistan krallığı ipleri daha sıkı tutuyor ve kurallara uymayanlara karşı hoşgörü göstermiyor. Kasım 2013'te hasta babasını hastaneye gö-

türmek için araba sürmek zorunda kalan Kuveytli bir kadın gözüaltına alınmıştı.

2 Sigara İçilmeyen Sigara Firması

Ünlü sigara markası Camel'in üreticisi Reynolds American, çalışanlarının sigara içmesini yasakladı. Firmanın aldığı karara göre, büro, konferans salonları, koridor ve asansörlerde

Ocak 2015’den itibaren sigara, puro ve pipo içilemeyecek. Elektronik sigara gibi dışarıya duman vermeyen ürünler ise serbest olacak. Firmanın sözcüsüne göre bu yasağın gerekçesi, sigara içmeyenlere saygı göstermek.

3 Rahibenin İlginç Şarkısı

İtalya’da “The Voice” şarkı yarışmasını kazanan Rahibe Cristina Scuccia ilk albümünü çıkarmaya hazırlanıyor. Rahibenin çıkış parçası olarak seçtiği şarkı, Madonna’nın 80’li yıllarda dillerden düşmeyen şarkısı “Like a virgin” (Bir bakire gibi). 26 yaşındaki Scuccia “Şarkıyı kendim seçtim. Skandal yaratmak gibi bir amacım

yok. Cinsellikle ilgili kısımları bir kenara bırakıp sözlerini okursanız, aşkın insanları yenileyecek ve geçmişlerinden kurtaracak kadar güçlü olduğu anlatılıyor. Zaten bu yüzden şarkıyı pop değil daha yumuşak bir tarzda söyledim” dedi.

4 Çiftçi Güzeller

Uganda’nın bu yılki güzellik yarışmasına katılan güzeller podyumda değil çiftlikteki hünelerini sergiledi. Yarışmaya bir anlam katmak isteyen organizatörler, açlık sorununun çözü-

mü için çiftçiliğin geliştirilmesine uğraşan Silahlı Kuvvetler ile işbirliği yaptı ve yarışmanın temasını “gençleri çiftçilik alanında daha girişimci olmaya teşvik” olarak belirledi. İnek sağmaktan keçilerle ilgilenmeye kadar türlü işlerle sınıyan yarışmacılardan finale kalmayı başaran 19 güzele, bilgilerini sınavan sorular soruldu. Kazanan ise 23 yaşındaki mühendis Leah Kalanguka oldu.

5 Beyin Tümör ile Mücadele

Harvard Üniversitesi bilim insanları, beyin tümörüne savaş açan kök hücreler geliştirdi. Fareler üzerinde yapılan deneyde, beyinlere jelle yerleştirilen kök hücrelerin salgıladığı toksinler tümörü yok etmeyi başarırken sağlıklı hücrelere hiçbir zarar

vermedi. Bir kök hücre uzmanı bu gelişmeyi “kanser tedavisinin geleceği” olarak niteledi. Deney 5 yıl içinde insanlar üzerinde denenecek. Kök hücreler kan kanserine iyi gelse de tümörlerde işe yarayıyordu.

6 Kutuplar Yer Değiştirecek

Kuzey ve Güney kutuplarının 100 yıldan kısa bir süre içinde “yer değiştirebileceği” açıklandı. Dünya’nın manyetik alanlarıyla ilgili yürütülen yeni bir çalışma, pusulaların kuzeyi güney, güneyi de kuzey olarak göstermesinin uzak bir senaryo olmadığını ortaya koydu. ABD’deki Kaliforniya Üniversitesi’nden bir ekip,

ortalama 2 bin yıl sürdüğü sanılan kutup değişiminin aslında 100 yıldan kısa bir süre içinde gerçekleşebileceğini belirtti. Milyonlarca yıl boyunca aynı yoğunlukta kalan manyetik alanlar bazı dönemlerde gizemli bir şekilde zayıflıyor ve 180 derece yer değiştirmeye başlıyor.

7 Duyguları Yansıtan Telefon

Akıllı telefon üreticisi bir firma, arkasında göz hareketi yapma fonksiyonu bulunan yeni bir telefon geliştirdi. World IT Show’da sergilenen tele-

fon, sahibinin duygularını arkasındaki ekranda bulunan gözler sayesinde yansıtmaya özelliğine sahip. Bu gözler, akıllı telefon sahibinin kullandığı programlara ve yazdığı mesajlara göre; kızgınlık, mutluluk, kırgınlık gibi duyguları ifade eden şekillere girebiliyor.

8 Bitkisel Hayatta Bilinç Açıkmiş!

Araba kazası veya kalp krizi sonrası beyinlerinde ciddi hasar oluşan ve

bitkisel hayata giren hastalardan bazı-
larının, sanıldığı gibi aksine bilinç-
lerinin tamamen kapalı olmadığı, yal-
nızca iletişim kuramadıkları için bunu
belli edemedikleri ortaya çıktı. Bu
hastalar bazen uyanık gibi dursalar da
etraflarında olan bitenden haberdar
olmadıkları düşünülüyordu. Camb-

ridge Üniversitesi bilim insanları, bu
durumdaki hastaların bazılarının beyin
sinyallerinde gizli emarelere rastladı.
Bulgular, komadaki veya bitkisel
hayattaki bazı kişilerin zihinlerinin
açık olabileceğini gösterdi.

9 | **Biyonik Göz ile Görebiliyor**

ABD'nin Kuzey Karolina eyaletinde
yaşayan 66 yaşındaki Larry Hester,
ışığı görüntüye dönüştürebilen "biyo-
nik göz" sayesinde yeniden görmeye
başladı. Ömrünün yarısını kör olarak
geçiren Hester, biyonik gözün düğ-
mesine ilk basıldığında yerinden
sıçradı ve suratına kocaman bir gülüm-
seme yayıldı. Hester, ABD'de biyo-
nik göz takma şansına erişen 7'nci
kişi. Ancak Hester'in ilerleme kayde-

debilmesi için bir süre daha alıştırma
yapması gerekiyor.

Göze yerleştirilen sensör, özel
geliştirilen gözlükteki kameradan
gelen sinyalleri topluyor.

10 | **Dünyanın En Yoksul Lideri**

Basit bir çiftlik evinde yaşayan, maa-
şının yüzde 90'ını bağışlayan ve
makam aracı yerine kendine ait 1987
model bir araba kullanan Uruguay
Devlet Başkanı Jose Mujica, maaşının
bağışlamadığı yüzde 10'luk kısmıyla
mütevazı bir hayat sürdürüyor. Mu-
jica, 12 bin dolarlık maaşının yüzde
90'ını bağışlamış; kalan 1200 doların da
evinin karşısındaki ahırın okul yapıl-
ması için harcanması emrini vermiş. •

sezinsan@butundunya.com.tr

Bir Hırsızın Portresi

Not Defterimden
Nergis Öztürk

Genç Macar sanatçı Arpad Sebesy, milyoner Elmer Kelen ile portresini yapmak için anlaşmıştı.

Portrenin kolay bir çalışma ile gerçekleşmeyeceği en baştan belli oldu. Çünkü Elmer Kelen sadece üç kez yarımşar saatlik pozlar verebileceğini belirtti. Arpad Sebesy portrenin önemli bir kısmını akıldan ve Kelen'in fotoğraflarına bakarak yapmak zorunda kalsa da ortaya çıkan tabloyu beğendi.

Kelen aynı fikirde değildi ve portrenin kendisine yeterince benzemediğini ileri sürerek para ödemeyi reddetti. Mesleğinin henüz çok başlarında olan genç ressam, saatlerce titizlikle çalışarak ortaya çıkardığı eserin kibirli milyoner tarafından beğenilmemesi nedeni ile çok üzülmüştü. Onca emeği heba olmuştu. Ancak Sebesy, ofisinden ayrılmadan önce milyonerden portrenin kendisine benzemediği için kabul edilmediğini belirten bir yazı vermesi talebinde bulundu.

Bu isteği masumane ve mantıklı bulan Elmer Kelen bu kadar basit bir şekilde kurtulduğuna sevinerek yazıyı anında hazırlayıp ressamına uzattı.

A radan birkaç ay geçmişti ki, Macar Ressamlar Derneği Budapeşte Güzel Sanatlar Galerisi'nde bir sergi organize etti. Sergiyi gezen bir kişi Elmer Kelen'i arayarak sergide portresinin bulunduğunu ve altında "Bir Hırsızın Portresi" yazdığını söyledi. Sergiyi gezen herkesin tablonun önüne geldiğinde de Kelen'in adını telaffuz ettiğini de ekledi. Apar topar galeriye gelen Elmer Kelen, hemen müdüre çıkarak itibarını yerle bir ettiği gerekçesiyle resmin derhal kaldırılmasını istedi.

Bir yandan portreye diğer yandan Kelen'e bakan ve benzerliğin verdiği şaşkınlığı üzerinden atamayan müdür kem küm ederken, cüretini daha da artıran Kelen, bu kez de müdürü, galeriyi ve derneği tazminat talebi ile mahkemeye vermekle tehdit etti. İyice tedirgin olan müdür çareyi Arpad Sebesy'yi çağırmakta buldu.

Müdür ve Kelen ile buluşan ressam çantasından Kelen'in resmin kendisine benzemediği için almayı reddettiğini belirten imzalı mektubu çıkarıp, daha birkaç ay önce yazdığı yazıyı milyonere uzattı.

Sus pus olan milyoner için artık

Sergiyi gezen bir kişi Elmer Kelen'i arayarak sergide portresinin bulunduğunu ve altında "Bir Hırsızın Portresi" yazdığını söyledi.

parasını ödeyip portreyi almaktan başka çare kalmamıştı. Ancak emeğin yanı sıra, hatasının da bedelini ödeyerek... Portrenin fiyatı beş katına çıkmıştı!

Sebesy, güçlülere teslim olmayı kabul etmemişti. Öfke ve acıya teslim olmaktansa, bunun yerine yaratıcı ve yararlı bir kapı açacak bir yol düşünmüşüti. Yani genç ressam, değerli bir tecrübe edinmişüti: Yeni fırsatlar, bizi çoğunlukla en sıkıntılı anlarımızda ziyaret eder... •

nergisozturk@butundunya.com.tr

Gözle Gönül Arası
Mehmet Uhri

Midye ve Kum Tanesi

“Bırak beni gideyim, göreceğimi gördüm” dedi kum tanesi.
Midye ise içine giren kum tanesine cevap vermedi.
Kum tanesi inatla konuşmayı sürdürdü.

"Tamam denizin derinliklerini görmeyi ben istedim ama bu karanlık kabuğun içinde olmak değildi aradığım, ne olur bırak gideyim. Sahildeki bir kum tanesi olarak denizin içindeki dünyayı, derinlikleri hep merak etmiştim. Rüzgar savurdukça kıyıya yaklaşıp ve hatta arada dalgalara bulanıp ıslansam da bir türlü denizin içini göremedim. Sahile gelip ayaklarını ıslatan insanlar gibi denize hep kenardan bakıp içindeki dünyayı hayal etmeye çalıştım. Dalgaların yuvarlayıp sahile attığı çakıl taşlarından denizin bambaşka renkli bir dünya olduğunu işittikçe merakım

arttı. Ama burası çok karanlık ve korkuyorum bırak beni gideyim."

"Zamanı gelince gidersin, sabırlı ol bakalım. Hem seni ben çağırmadım o kadar uzaktan nasıl geldin sen buralara anlat bakalım." dedi midye.

Kum tanesi midyeden gelen yanıtla sevindi. Karanlığın verdiği korku biraz olsun yatıştı. Yalnız değildi.

"Gökyüzünün o görkemli ama durgun mavisinin suyun içinde renkten renge gireceğini ve bu kadar güzel görüneceğini hiç düşünmemiştim."

"Rüzgarın sakin estiği bir gündü. Sahilde insanlar vardı. Kuruyan deniz tuzuyla üzerine tutduğum küçük taşa uzanan el, taşla birlikte beni de denize fırlattı. Kaç kez denizin yüzeyinde sıçradığımızı hatırlamıyorum ama sanki deniz bizi içine almamaya çalıştı. Sonra yavaşladık, ıslanıp derinlere yuvarlandık. Bu arada tutduğum taştan ayrıldım ve bir süre suyun içinde salındım. Gerçekten bambaşka bir dünyadaydım. Suyun içinde ne gökyüzü ne de güneş olduğu gibi kalabiliyordu. Gökyüzünün o görkemli ama durgun mavisinin suyun içinde renkten renge gireceğini ve bu kadar güzel görüneceğini hiç düşünmemiştim. Güneş ise suyun içinde parçalanıyor, birden fazla güneşe ayrışıyor, üstelik yakıp kavurmuyordu. Başka şeyler de gördüm. Ne olduğunu anlamadığım başka şeyler de vardı. Rüya gibiydi. Ama çok kısa sürdü. İki beyaz kabuğun arasından geçip kendimi burada buldum. Burası çok karanlık, korkuyorum. Bırak gideyim."

"Kabuklarımın arası güvenlidir.

Zamanı gelince gidersin. Sen bana dışarıyı anlat biraz. Orada ne var, nasıl bir yer?"

"Dışarısı burada hiç

benzemiyor. Buradaki renklilik, canlılık dışarıda yok. Burada her şey yumuşak halbuki dışarıda güneş ve rüzgar her şeyi kurutup sertleştiriyor. Buradan bakınca alacalı bulacalı görünen o mavi gökyüzü dışarıda hiç de öyle. Bir de içini ısıtan bazen yakıp kavuran güneş var. Burada çok sayıda varmış gibi görüldüğüne bakma, inanmayacaksın ama aslında tek. Sahilden gelip suyun içine bakınca iç içe iki dünya var sanki. Üstelik ikisi de gerçek. Hangisi daha iyi diye sorsan cevap vermesi zor. En iyisi hep bir tarafta kalıp öteki tarafı hiç tanıtmamak. Birindeyken ötekinde aklın kalıyor. Ha bir de rüzgar var dışarıda."

"Rüzgar de neymiş?"

"Nasıl desem, burada su nasıl hareket edip dalga yapıyorsa orada da rüzgar esip seni oradan oraya savurabiliyor. Bir de su buradakilerin nasıl

hep yumuşak kalmasını sağlıyorsa rüzgar dışarıdakileri kurutup sertleştiriyor. Tanısan sevmezsin. Gecenin karanlığı ise sanırım her iki tarafta da aynı."

Midye dışarıyı kolağan etmek için kabuklarını hafif aralayınca içerisi aydınlandı. Kısa süreli de olsa bir yengecin saldırısına uğradılar ama yengecin gücü kabukları aşmaya yetmedi. Midye, kum tanesine sahile bırakmak için zeminde ilerleyip sahile yönelirken kum tanesinden çok zamandır merak ettiği suyun ötesini, ötedeki dünyayı anlatmayı sürdürmesini istedi.

Zamanın durduğu bir yolculuğa koyuldular. Gökyüzünü yıldızları anlatarak başladı kum tanesi. Sonra ağaçları kuşları anlattı. Sıra insanlara gelince zorlandığını hissetti. Suda yaşayamayan ama yine de su kenarından ayrılmayan canlılar olduklarını hiç birinin diğerine benzemediğini, hatta aynı insanların

zaman içinde farklılık gösterdiklerini anlattı. Midye kendine benzer canlı olup olmadığını sordu. Az önceki yengeç gibi kalın kabuklu böcekler ve yine kabuklu salyangozlar gördüğünü ama midyeye benzer bir şey görmediğini söylemesi hafiften gururunu okşadı. Kum tanesi en büyük şaşkınlığını denizin içindeki dünyada mevsimlerin olmadığını öğrenince yaşadı.

"Nasıl yani hep böyle yeşil, hep böyle canlı mı kalıyor ortalık? Sıcaklık da mı değişmiyor?"

Sıcaklık değişiyor ama başka değişiklik olmuyor."

"Yani hep baharı yaşıyorsunuz. O zaman nasıl yeniliyorsunuz kendinizi?"

"Burası su altı. Ne güneş yakabilir, ne de rüzgar kurutabilir. Hep taze kalır, her sene kabuğumuzu kalınlaştırıp biraz daha büyürüz. Büyüdükçe daha görünür hale geliriz. Korunabilmek için kabuğumuz kalınlaşır ve sertleşir. Dışımız içimizden daha fazla

"İnsanlar belki bir kabahat işlemiş ve denizlerden kovulmuşlardır. Su kenarlarından uzaklaşmamaları da bu yüzdendir, belki de."

büyür ama içimiz hep yumuşaktır. Ara sıra senin gibi küçük kum tanelerini alır bir süre taşır gevezelik eder bırakırız. Burası senin geldiğin dünyaya benzemez. Sen yine o beğenmediğin kuru bulduğun dünyana dön, buralar sana göre değil."

"Biliyor musun? Aslında insanlar yanlış dünyada yaşıyorlar.

Onlar da sizin gibi mevsimleri hiç yaşamadan öylece hep büyüyor ve büyüdükçe kabukları kalınlaşıyor. Küçükken kumda oynayıp şen şakrak gülen o sevecen insanların büyüdükçe nasıl asık suratlı sert, duygusuz görünüşlü olabildiklerine bir türlü akıl erdiremiyordum. Az önce dışarıda midyeye benzer canlı var mı diye sormuştun değil mi? Sanırım insanlar sana benziyor. İçleri yumuşak olsa da büyüdükçe kabukları sertleşiyor ve kendilerini koruyabilmek için hep kabuğu kapalı yaşıyorlar. Belki bir kabahat işlemiş ve denizlerden kovulmuşlardır. Su kenarlarından uzaklaşmamaları da bu yüzdendir, belki de."

Sahile vuran dalgaların sesi artıkça kum tanesi heyecanlandı. Sahile yaklaşmışlardı. Ancak kötü bir sürpriz onları bekliyordu. Önce irice bir yengeç midyeyi aralamaya uğraştı. Yengeci hedef alan bir ahtapot her ikisini de sarmaladı. Yengeç ahtapotun kollarından kurtulmayı başarsa da midye kurtulamadı. Ahtapot midyeyi birkaç kez kayaya vurunca midyenin bir kenarı kırıldı. Midye fazla direnemedi. Teslim olmadan önce kum tanesine "Beni de götür, bırakma" dedi.

Olanları üzüntü içinde izleyen kum tanesi cansız kabukla birlikte sürüklenerek sabaha doğru sahile vurdu. Her şey birdenbire olmuş, bir veda bile edememişti. Kum tanesi üzgündü ama kabuğu bırakmamıştı. Güneş yükselip ortalık kurudu.

Şiddetlenen rüzgar kum tanesini kabuktan dışarı savurur gibi olunca midyenin onun için kabuğunda bıraktığı küçük yuvacığı fark etti. Yuvarlanıp o küçük yuvaya girdi. Bir daha ayrılmadılar.

O günden sonra kum tanesi, kalın beyaz bir midye kabuğunun içinde koyu renkli bir nokta olarak kaldı. Kum tanesi sözünde durmuş midyeyi bırakmamıştı. Zamanla deniz, güneş ve rüzgar ile aşınıp ufalanan kabuk, kum tanesine dönüşüp kumsala karışana kadar birbirlerinden ayrılmadılar. Midye ve kum tanesinin öyküsü söyleneceye dönüştü.

Dünyaları uzak ve farklı olsa da hayatlarında birbirlerine yer açıp paylaşmayı bilenler için midye kabuklarının iç yüzündeki o siyah noktalar okuyabilenler için dile gelip midye ile kum tanesinin öyküsünü anlatır. •

mehmetuhri@butundunya.com.tr

İnsanlar Yaşadıkça
Mehmet Ünver

Unutulmaz

Stadyum Konserleri

Bu dünyada barış, huzur ve özgürlük içinde yaşamak gibi özlemler hemen her kuşağın ortak düşüdür. Bunun dışında her kuşağın ayrıca kendi döneminde gerçekleşmesini beklediği düşleri vardır.

Annem ve babam savaşı yaşamış ve savaşın getirdiği yoklukların çilesini çekmişlerdi. En büyük dilekleri: Kavgasız, dövüşsüz ve bereket içinde yaşanan bir dünyaya

kavuşmaktı. Bunu özlüyorlardı. Yetmişli yıllarda gençlik dönemini yaşayan bizim kuşak ise çok şanslıydı. Çok farklı bir zamandaydık. “Çiçek Çocukları”, San Francisco’dan tüm

dünyaya yayılmışlar, gittikleri her yere barışın ve özgürlüğün söylemini götürüyorlardı. O dönemin en geçerdi diliyse müzikti. Aşk ve barışı müzik anlatıyordu bizlere. Amerika ve İngiltere’den başlayıp tüm dünyaya ve ülkemize yayılan bu müzik hemen herkese hükmediyordu adeta. Devir büyük müzik topluluklarının ve milyonlarca hayrana sahip olağanüstü müzisyenlerin dünyayı ele geçirme devriydi. Her gün gazetelerde dünyanın büyük kentlerinde verdikleri muhteşem stadyum konserleriyle ilgili haberleri gıptayla okuyorduk. Deep Purple, Led Zeppelin, Rolling Stones, The Who ve diğer dev topluluklar ne yazık ki, o sıralar bu tür organizasyonları yapamayan ülkemizden çok uzaktılar.

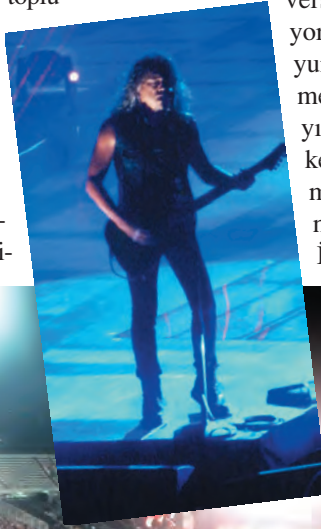
Doksanlı yıllara kadar dev toplulukların stadyum konserleri-

Onları büyük stadyum konserlerinde görebilme şansına ancak doksanlı yıllarda kavuşabildik.

ne sahne olan ülkelerdeki müzikseverleri kıskanarak geldik. Keşke bizde de böyle büyük organizasyonlar yapılsa ve o muhteşem rock toplulukları bizim kentlerimizde de konserler

verseydiler. Hep bunu özleyorduk. Onları büyük stadyum konserlerinde görebilme şansına ancak doksanlı yıllarda kavuşabildik. İlk kez o tarihlerde ülkemiz bu muhteşem müzik olaylarına sahne oldu.

İzlediğim ilk muhteşem

Metallica'nın konserinde İnönü stadındaki kırk bin izleyici ayaktaydı.

stadyum konseri büyük heavy metal topluluğu Metallica'nın İstanbul İnönü stadındaki konseriydi. Hiç unutmuyorum, aylar önce bilet almış ve pek çok müzikseverle birlikte büyük bir heyecanla beklemeye başlamıştım. İlk kez bir düş gerçekleşecek ve bir dünya devini İstanbul'da, binlerce hayranının önünde izleyecektik. O gün,

konserin başlamasından saatler önce tribünde yerimi almıştım. İlk kez bu denli büyük bir heavy metal sever topluluğu bir arada görüyordum. Stadın içi çok erken saatlerden itibaren dolmaya başlamış, çimenlik alanda ayakta duracak bir karışık yer kalmamıştı. Öyle ki yaşanan büyük izdihmandan dolayı ambulanslar sahaya girip saatlerce sıcakta beklemekten ve kalabalıktan fenalaşanları hastaneye götürüyorlardı. Çoğu Metallica'nın amblemini taşıyan tişörtler giymiş, heavy metal felsefesine uygun aksesuarlar takmış onca insanı bir arada gördüğümde kendi kendime: "Bu insanlar bugüne kadar neredelermiş" dediğimi anımsıyorum. Kolay değil, bir kuşağın düşü o gece gerçekleşecek ve ilk kez büyük bir dünya devini karşımızda görecektik. Öte yandan dakikalar geçmek bilmiyordu.

Metallica'nın sahne alma zamanı geldiğinde İnönü stadındaki kırk bin izleyici ayaktaydı.

Kıyamet kopuyordu desem yalan olmaz. Işıkların kararmasıyla bu coşku akıl almaz bir boyuta ulaştı ve topluluk "Enter Sandman" isimli parçalarıyla konserlerine başladı. Senelerdir beklediğimiz bir düş gerçekleşmiş, Metallica'nın beş elemanı karşımızda yerlerini alıp muhteşem konserlerine başlamışlardı. Böylesine tarihi bir anı yaşadığım için kendimi şanslı sayarak ben de bu coşkuya katıldım. Üç saate yakın süren konser kelimenin tam anlamıyla muhteşemdi ve günlerce kulaklarımızdan gitmeyecek bir müzik ziyafeti yaşamıştık.

Stadyum konserlerinin zevkini bir kez alan bir daha bırakamaz. Nitekim doksanlı yıllarda, ülkemiz müzikseverlerinin uzun zamandır gerçekleşmesini beklediği özlemleri gerçekleştirmek için peş peşe stadyum konserleri düzenlenmeye başladı. Büyük organizatörler izleyicinin ilgisini değerlendirmek için dünya müziğinin devlerini İstanbul'a getir-

meye başlamışlardı.

Metallica'nın konserinden sonra ülkemize ilk kez gelecek olan büyük rock topluluğu Scorpions'u beklemeye başladık. Yine bir yaz gecesi, yine İnönü stadında ağırladığımız topluluk, tribünlerde yanan meşalelerin ışıkları altında muhteşem bir konser verdi. "Wings Of Change" ve Rock You Like A Hurricane" isimli parçalarını seslendirirken stat adeta yıkılıyordu.

Scorpions

Scorpions'un ardından sıra pop müziğinin devi Michael Jackson'ı İstanbul'da ağırlamaya gelmişti. Konserden günler öncesinden başlayarak Michael Jackson hakkında gazetelerde haberler yayınlanıyor, Türk izleyicisi heyecanla onu bekliyordu. Konser günü yine saatler öncesinden

Michael Jackson hakkında gazetelerde haberler yayınlanıyor, Türk izleyicisi heyecanla onu bekliyordu.

tribünde yerimizi almıştık. Alt toplulukların performansları ardından büyük ışık ve ses gösterileriyle adeta sahneye ışınlanan sanatçı, televizyon kliplerindeki kadar muhteşem dans gösterileriyle konserine başladığında ortalık yıkılıyordu. Seyirci senelerce TV kanallarında izlediği bu efsane sanatçıyı karşısında bulduğu için adeta coşmuştu. Konser başladığı gibi muhteşem bir şekilde sürdü ve bir rüya gibi belleklerimizde kazındı.

Michael Jackson'un ardından sıra

Madonna

Michael Jackson

Madonna'yı ilk kez İstanbul'da izlemeye gelmişti. Pop'un kraliçesi İnönü stadında unutulmaz bir konser verdiğinde stadyum konserleri artık rayına oturmuş, her konseri izleyecek sayıca bir seyirci varlığı olduğu anlaşılmıştı. O dönemin en büyük sürpriziye; neredeyse ergenlik çağlarımızdan bu yana hemen her gün haklarında haberler okuduğumuz efsane topluluk Rolling Stones'u, Ali Sami Yen stadında izleyebilmektir. Mick Jagger ve arkadaşlarını karşımızda bulduğumuzda bir düş daha gerçekleşmiş yine unutulmaz bir konser izlemiştik. Konser bitip stadyumdan

ayrılırken kendi kendime, bu yaşadıklarım gerçek mi, dünya gözüyle onları da gördüm sonunda diyordum.

O dönem keza büyük sanatçı Elton John, asi topluluk Guns And Roses ve Brian Adams da stadyum konserleri için İstanbul'a geldiler ve seyircimizle buluştular. Hatta bazıları son-

Jon Bon Jovi

Yakın zamandaysa Jon Bon Jovi, İstanbul'a gelip, muhteşem bir stadyum konseri verdi.

yerlerin sayısının artması ülkemize gelen dünyaca ünlü büyük toplulukların trafiğini

de arttırdı. Bu durum elbette ki müzik-severlerin yanı sıra hayranlarıyla buluşan toplulukları da memnun etmişti. Yetmişli yıllarda Avrupa ve Amerika'daki müzikseverleri kıskanan bizim kuşak, doksanlı yıllardan başlayarak ülkemizde büyük stadyum konserlerine ve ayağımıza kadar gelen dünya çapında büyük topluluk ve sanatçılara doydular.

En büyük dileğim; bu konserlerin hiç durmadan önümüzdeki yıllarda da organize edilmesi. Müzik özgürlüğün, barışın ve dostluğun evrensel dilidir çünkü.

mehmetunver@butundunya.com.tr

Mick Jagger ve grubu

raki yıllarda tekrar geldiler. İki binli yıllarda Madonna'yı yeniden İstanbul'da izledik.

Metallica, İnönü Stadındaki ilk konserleri ardından defalarca İstanbul'a gelip, seyircileri ile buluştu. Keza bir diğer efsane topluluk olan "U2"yu da, İstanbul'da izleyebildik. Stadyum konserlerinin yanı sıra büyük açık alanlarda da dünya çapında toplulukları ağırladık. Milyonlarca hayranı olan Judas Priest bunlardan biriydi. Yakın zamandaysa Jon Bon Jovi, İstanbul'a gelip, grubuyla birlikte muhteşem bir stadyum konseri verdi. Bu tür konserlere ayrılan uygun

Yazar Dede ve Torunları
Muzaffer İzgü

Kırma Zeytin

Biz o zeytini çok seviyoruz. İkimiz de ben de, sabah kahvaltısında tabağımıza kaç tane zeytin koyarız!

Yo, yo öyle saymayız, artık kaç tane olursa. Çatalımızı bir batırırız, uf uf, şu yeşil zeytinin güzelliğine bak. At ağzına, yum gözünü, çiğnemeye başla.

Neden mi bu denli lezzetli zeytinimiz? Çünkü onu bak-kaldan almadık. Mar-ketten de almadık. Ağaç-tan toplanmış zeytinleri pazardan babam alır getirir. Daha kapıdan bağırır: “Çocuklar zeytinimiz geldi!..”

Babam Cuma pazarından alır. Yarın günlerden ne? Cumartesi... Tamam ikizlerin zeytin hazırlama günü. Tam da her yıl aynı aylarda yaparız. O ağaçtan silkelenip toplanmış yeşil zeytinleri, sofralık yapmak benle ikizimizin görevi. Bunu seve seve yaparız. Babam bize zeytini nasıl

kıracağımızı öğretti.

Annem de, kırılmış zeytini nasıl sofralık yapacağımızı öğretti. Haydi bakalım Fırat, haydi bakalım Ferhat... Kolları sıvayın...

Babam bize zeytini nasıl kıracağımızı annem de, kırılmış zeytini nasıl sofralık yapacağımızı öğretti.

Şimdi zaman oyun zamanı değil, eve sofralık zeytin hazırlama zamanı. Ferhat'la gazete arıyoruz. Ben de kırma taşını arıyorum.

Annem de, babam da güldüler. Annem, “Durun çocuğum, bir yarın olsun” dedi. Sonra babam sordu:

“Kaç kilo zeytin aldın Hakan?”

“Her yıl olduğu gibi, yine on kilo...”

Onun beş kilosunu ben kıracağım, beş kilosunu da Ferhat. Yarın başlayacağız. Küt de... Küt... Küt de... Küt. Yine altımızda oturan Nilüfer Teyze çıkar gelir, Buyursun gelsin. Zaten komşu hakkını gözeteceğiz. Kocaman bir tabak dolusu Nilüfer Teyzelere...

Biz zeytini taşla kırarız. Babacığım taşı vururken elimize çarpmayalım diye taş hazırladı. Kocaman yassı bir taşın ortasını oydu, zeytin çekirdeği büyüklüğünde bir çukur açtı. İşte zeytini o çukurluğun içine koyacağız. Sonra da elimizdeki taşla, üzerine, küt!..

Bir kezinde Ferhat kaç tane zeytin

kırdığını saymıştı da şimdi sayısını unuttum. Ben de, “Bir iki üç” diye başlıyorum ama sonra saymaktan vazgeçiyorum. Kırdığımı önümdeki kavanozun içine atıyorum.

Sabahleyin kahvaltımızı marketten aldığımız zeytinle yaptık. Zeytinler kocamandı ama, hem ekşiydi, hem de tuzluydu. Böyle yumuşamış gibi, ağzına aldın mıydı eziliveriyordu. Ama bizim yapacağımız zeytin, sert olacaktı, zeytin zeytin kokacaktı. Ağzına attığın her zeytinden sonra çatalın yine zeytin tabağına uzanacak, ikinci zeytine saplanacaktı. Sonra, yaptığımız zeytinde bir de emeğimizin tadı vardı. Annemin yaptığı sarmanın içindeki annemin emeğinin tadı gibi, güvercin içinde babamın emeğinin tadı olduğu gibi.

Annem babam işe gittiler. Onlar

Cumartesi günleri de çalışıyorlar. Haydi bakalım, ilk iş zeytinlerin kırılması. Eh, bugün artık işimiz gücümüz bu, belki öğleden sonra zaman kalırsa kardeşimle çıkar, parka gideriz, oyun oynarız. Bakalım...

Yerlere gazete serdik. Sonra onun üzerine annemin oturma odasına bıraktığı naylon örtüleri koyduk. Çünkü zeytin kırılırken yağ sıçratıyordu. Ben de Ferhat da mutfak dolabındaki oyuk taşlarımızı ve vurma taşlarımızı aldık, geldik. Onun önünde bir yığın annemin sabah yıkayıp gittiği kocaman kocaman yeşil zeytinler, benim önümde yeşil

zeytinler. Birer tane de boş kavanoz, ama kocaman kavanoz...

“Haydi bakalım Ferhat, yarış başlıyor. Kim kavanozu önce dolduracak?”

“Ben...”

“Hayır ben...”

“Görürsün...”

“Sen görürsün...”

Küt de küüt... Küt de küüt... Tıp, kırılmış zeytin kavanozun içinde.

“Şarkı söyleyelim mi Murat?”

“Söyleyelim Ferhat...”

Eh artık okul şarkısı da olur, başka şarkılar da olur. Onlar bitince zeytin şarkıları da olur.

“Zeytin tatlandı mı Ferhat?”

“Birkaç günü var Serhat. Tatlansa da bir yesek. Yedikten sonra umh umh desek...”

Ve iki kardeşin kahkahaları... Her kardeş üç kavanoz dolduracağız... Ha gayret kardeşler, kaldır taşı vur zeytine, kaldır taşı vur zeytine.

Aaa, yarış başladı bile. İkimiz de arada bir başımızı kaldırıp karşısındakinin kavanozuna bakıyoruz.

“Yarısını geçtii!..”

“Kavanozun üstüne yaklaşıyor!..”

Acaba annemiz bize öğle yemeği için ne yaptı?

Ama önce bu kavanozlar dolunca meyvelerimizi yiyelim, güç toplayalım, tekrar taşın başına oturalım. Öğleye dek birer buçuk kavanoz zeytini kırdık. Annem çok sevdiğimiz kıymalı makarna yapmış, içinde kocaman

kocaman kavrulmuş soğan parçacıkları... Oh yemekten sonra üzüm hoşafı da var... Eee kolay mı, bugün ben de, kardeşim de ağır işçiyiz. Yemekten sonra biraz dinlenme, biraz balkondan sokağı izleme. Sonra yine marş marş taşların başına. Unutmuşuz artık kardeşimle yarışmayı. Başımızı taştan ve zeytinden kaldırdığımız yok...

Ay galiba Nilüfer Teyze evde yok. Son kavanozun yarısını da geçtik. Şimdi fıkrayı mı anlatalım, yoksa birbirimize bilmece mi soralım. Ay bilmece-lerin hepsini biliyoruz, fıkraları da öyle... Haydi zeytin haydi, bit artık kollarımız yoruldu. Puflamak yok, aflamak yok, bu zeytinler bugün kırılacak. Kırıldı... Bir alkış iki kardeş. Birbirimizi alkışlıyoruz.

Kucakladık kavanozlarımızı, bir bir mutfağın beş yanına dizdik. Ben banyodan küçük hortumu kaptım geldim. Altı kavanozu da suyla doldurdum. Çünkü onu ancak su tatlandırılacak. Ama kavanozların suyu hergün değişecek. Kolay kolay... Bundan sonrası çok kolay... Gazeteleri ben topladım, naylon örtüyü Ferhat topladı. Örtüleri yıkadık, balkona astık. Bu iş için giydiğimiz şortları ve tişörtleri çıkarıp banyoya koyduk, ellerimizi, yüzlerimizi yıkadık... İşte o zaman ben, “Uf!..” dedim. Kardeşim de bana yanıt verdi:

“Uf ki ne uf!..”

Sonra ikimiz birden bağırдық:

“Ama yemesi çok güzel...”

Hayır hayır iş bitmedi. Her gün okuldan geldikten sonra kavanozların suyunu değiştiriyorduk. Bir hafta

sonra da kavanozdan zeytin alıp ağzımıza attık, “Tatlanmış mı?”

“I-ıh tatlanmamış...”

Haydi bir hafta daha geçsin...

Geçti. O akşam annemi de babamı da kapıda bekledik. Hemen, çatalın ucundaki zeytini uzattık...

“Umh çok güzel tatlanmış” dedi annem. Babam da aynı şeyi söyledi.

Yooo anneçğim, babacığım, bundan sonrası da bizim görevimiz... “Siz limonları doğrayın, parçalayın, babacığım, anneçğim...” Limonlar dilimlendi, parçalandı... O limon parçalarını üç kavanozun içine ben yerleştirdim, karıştırma karıştırma, üç kavanozun içine de Ferhat yerleştirdi.

Şimdi ne kaldı geriye? En kolay kaldı. Tatlanmış, limonlanmış zeytinleri zeytin yağıyla yağlamak... Bundan kolay ne var, dök yağı, kavanozu o yana bu yana çevir... Ve bağır, “Ey ev halkı, zeytin hazır, buyrun yiyelim!..” Ve Pazar, sabah kahvaltısında bizim evde yeni zeytinin bayramı vardır, zeytin bayramı...•

muzafferizgu@butundunya.com.tr

“Bu müzikle olmaz”

The Beatles grubu müziğe ilk başladığı yıllarda dönemin ünlü müzik şirketi “bu müzikle kesinlikle olmaz” diyerek albüm yapmayı reddetmiştir.

Ahtapotların farklı özelliklerinden biri, kalplerinin 3 tane olmasıdır.

Bir Kalp Yetmez

En sessiz oda

Dünyanın “en sessiz odası” olarak Guinness Rekorlar Kitabı’na geçen “Yankısız oda”nın sessizliğine en çok dayanabilen kişi, odada sadece 45 dakika durabilmiştir

Makas, Antik Çağ’da Mısırlılar tarafından bulunmuş ve kullanılmaya başlanmıştır.

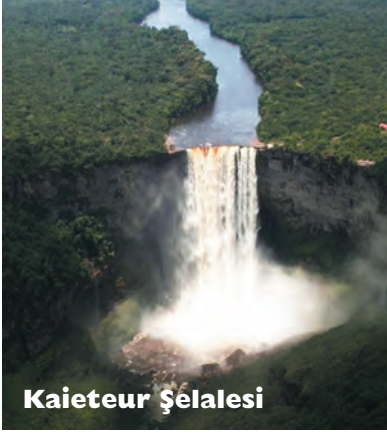
Botswana Cumhuriyeti, okul zorunluluğunun olmadığı çok az sayıda ülkeden biridir.

Egzersizden önce içilen bir fincan yeşil çay fiziksel dayanıklılığı artırır.

İnsanlar en dürüst ilişkiyi yüz yüze olduklarında kuruyorlar. En fazla yalan ise telefonda konuşulduğunda söyleniyor.

Kaieteur Şelalesi

Potaro Nehri üzerinde yer alan Kaieteur Şelalesi, Niagara Şelaleleri'nden 5, Victoria Şelalelerinden ise 2 kat yüksektir.

Pirinç Ülkesi

Dünyada en çok pirinç üretimi Tayland 'da gerçekleşmektedir.

Şaşırtıcı Gerçek

Her yıl maymunlar tarafından öldürülen insan sayısı, uçak kazalarında ölen insan sayısından daha fazladır.

Fuzuli

(1480-1556) 16. yüzyılda yaşamış, Divan edebiyatının en büyük şairidir. Asıl adı, Mehmet olup 1480'

de Irak'ta doğmuş ve hep burada yaşamıştır. İyi bir öğrenim görmüştür. Doğduğu çevreden hiç çıkmamış olduğu halde diğer şairleri de takip etmiş ancak üsluplarından etkilenmemiştir. Kanuni Sultan Süleyman 1534'te Bağdat'ı fethettiği zaman padişaha kaside yazıp sunduğu gibi, veziriazam Damat İbrahim Paşa, vezir Rüstem Paşa, nişancı Celalzade Mustafa Çelebi gibi devlet ileri gelenlerine de kasideler yazmıştır. Kanuni, şaire günde 9 akçe aylık bağlatmış ancak Fuzuli'nin bu aylığı alamaması üzerine nişancı Celalzade Çelebi'ye yazdığı mektup Şikayetname adıyla ün kazanmıştır. Günümüz Türkçesiyle "Selam verdim, rüşvet değildir diye almadılar" sözleri Fuzuli'ye aittir. Fuzuli'nin divan edebiyatına etkisi çok büyüktür. Yaşadığı dönemde sanat ve bilim dilinin Arapça ve Farsça olması onu etkilememiş, dünyaya Türkçe ile de sesini duyurmuştur. Şairliğinden başka diğer eserleriyle de çok ünlüdür. Mesnevi tarzında yazdığı ve bugüne değin çok sayıda baskısı olan ve dünya dillerine de çevrilmiş olan eseri Leyla ve Mecnun Rusya'da opera olarak da bestelenmiştir. 1556'da Bağdat'ta vefat etmiştir. Eserlerinden bazıları; Beng-ü Bade, Kırk Hadis, Su kasidesi'dir.

Yaşamdan Kesitler
Sema Erdoğan

40 Yıllık Tutaç Hobisi

Necla Pişmanlık 40 yıldır hobi amaçlı tutaç yapıyor ve bu tutaçları sevdiğilerine armağan ediyor. Bugüne kadar ürettiği tutaç sayısı 100 bini aşmış. Tutaç üretmek 76 yaşındaki Necla Pişmanlık için bir terapi aynı zamanda. Bir sabahlıktan artan parçalarla başlayan bir hobisi onunkisi. Necla Pişmanlık, 20 Ocak 1938 Tarsus doğumlu. İlkokulu bitirdikten sonra dikiş öğrenmek için Akşam Sanat Okulu'na devam eder. Mahalleliye diktikleriyle geliştirir kendini.

Diktiği her tutacı özenle kesip biçiyor

Artık herkesin adını bildiği güzel dikiş diken genç bir terzidir o. Ardından kendi çizizlerini hatta gelinliğini diker.

“ Gelinliğimi de kendim diktim. Güzel bir gelinlikti. Daha sonra parası olmayıp alamayanlara da verdim. O kadar çok genç kız benim gelinliğimle evlendi ki... Saklamayı çok isterdim ama özelliğini kaybetmeye başlayınca kesmek zorunda kaldım.”

Tutaç hobisi nasıl oluştu?

Evlenmeden önce kendisine kadife kumaştan daire kloş, İspanyol kol, kruvaze yaka, bir sabahlık diker. Bir kaç kez giyer ama kullanamaz. Kumaşına verdiği para bir yana emeği bir yana. Atmaya kıyamaz, çünkü bir kez dahi yıkanmamıştır. Günlerce nasıl değerlendiririm diye düşünür ve

sonunda mutfak önlüğü yapmaya karar verir. İki önlük çıkarır. Birini siyah dantellerle, diğerini beyaz bir biyeyle çevirir. Kumaşın geri kalanı ile bir kızartma eldiveni ve bone yapar. Koca sabahlık. Bakar ki az da olsa hâlâ kumaş var, birkaç tane de tutaç çıkarır.

“Dikişlerimi tamamladığım gün misafirlerim geldi. O kadar çok beğendiler ki. Aaa Necla Hanım nereden aldın, biz de alalım diye sordular.”

Kendi yaptığını söyleyince soranlar çok şaşırırlar. O gün soranlar da dahil her gören tutaç istemeye başlar. Necla hanımın tutaç yapma ve hediye etme süreci de böyle başlar. Yıldan yıla yaptığı tutaç sayısı artarken kendi yaratıcılığını da ortaya koyar, tutaçlar şekillenir.

Diktiği tutaçları sevdiklerine armağan etmenin mutluluğunu yaşıyor.

Bir tutaç nasıl hazırlanır?

Necla Pişmanlık'ın bu hobisi aslında bir geri kazanım. Artık, atıl, hatta atılmak üzere olan hemen her kumaşı değerlendiriyor. Eline bir kumaş geçmeye görsün. Saatlerce bu kumaşın bir santimetresi boşa gitmeden neler yapabilirimin hesabını yapıyor. Ölçüyor, biçiyor, kalıplar çıkartıyor ve kumaşı büyük bir titizlikle kalıplara uyarlıyor. Kumaşın araya verilmesi diye bir şey söz konusu değil. İşte bu nedenle tutaçlar bazen kalp, bazen daire bazen damla bazen de kare şekline dönüşüyor. Simetrik olmasına da çok dikkat ediyor. Bir desen ya da şekil var ise onu arkalı önlü denk getirmek için kendince formüller bulmaya çalışıyor. Tutacı çevreleyen biyenin rengini belirlemek de önemli.

İçindeki renklerden biriyle uyumlu olmalı. Kullanım amacının yanı sıra renklere olan tutkusu ve güzel bir görsellik için kendine göre bir el sanatı yapmaya çalışıyor.

“Tutaçın içine altı-yedi kat Amerikan bezi yerleştiriyorum ve makinede sıriyorum. Sonra kumaşlarını kesip Amerikan Bezi ortada kalacak şekilde teyelliyorum. Son işlem olarak da biyesini geçirip makineye çekiyorum.”

Bu hobinin bir maliyeti de var elbette.

“Denizlide yaşayan torunumu ziyarete gittiğimde çok uygun t-shirtler alıyorum.

Biyeler için esnek kumaşa ihtiyacım var çünkü. Üstelik ucuz.”

Necla Pişmanlık'ın hazırladığı tutaçların işlevleri ebatlarına göre farklılık gösterebiliyor. Kumaş boşa gitmesin diye küçük ebatta hazırladığı tutaçları dileyen çantasına dileyen buzdolabına dileyen da mutfağında aksesuar olarak kullanabilir. Sıcak tencerelerin üzerine

Necla Pişmanlık'ın bu hobisi aslında bir geri kazanım. Artık, atıl hatta atılmak üzere olan hemen her kumaşı değerlendiriyor.

konulduğu nihaleler de üretiyor. Tutaç hazırlamak sanıldığı kadar da kolay değil aslında. Özellikle biyelerini geçirmesi.

“Biye geçirmek gerçekten zor.

Bana nasıl yapıyorsun, bunun bir sırrı mı var diye geliyorlar. Gösteriyorum ama yine de benimki kadar iyi yapamadıklarını söylüyorlar.”

Tutaç hediye etmenin mutluluğu

Her biri özenle hazırlanmış bir el sanatı ürünü olan bu güzel tutaçlar istenirse paraya çevrilebilir ve bir gelire dönüştürülebilir.

“40 yılda 100 bini aşkın tutaç ürettim ama satmak amacıyla tutaç dikmek aklımın ucundan dahi geçmedi. Söyleyenler oldu. Yılbaşlarında, bayramlarda hatta düğünlerde hediye tutaç paketleri ve sepetleri hazırlıyorum. İnsanlar öyle mutlu oluyorlar ki. Daha ne olsun. Benim için paranın vereceği mutluluktan daha büyük bir mutluluk bu. Yıllar önce tutaç armağan ettiklerimle zaman zaman karşıla-

şıyorum. Hâlâ kullanıyoruz diyorlar ya o yeter bana.”

Emektar dikiş makinesi

Kırk yılı aşkın süredir rahmetli babasının dikiş öğrenmeye başladığı dönemde aldığı dikiş makinesini kullanıyor. Onun için en güzel sesi çıkaran bir enstrüman bu makine. Makinenin çıkardığı ses onun için en güzel müzik üstelik.

“İlk dikiş dikiğim makinem asla beni yarı yolda bırakmadı ve ilk günkü gibi çalışıyor hala. O tıkr tıkr sesini o kadar çok seviyorum ki. Ben bu ses olmadan yaşayamam. . . Her tutaç dikişimde benim için en yeni ve en güzel besteyi yapıyor. Komşularıma da soruyorum size ses geliyor mu rahatsız oluyor musunuz diye. Onlar da yok diyorlar. Belki nezaketen diyorlar ama ben de hediyenizi alıyorsunuz diye takılıyorum.”

Dikiş makinesi, hobisini gerçekleştirdiği bir araç belki ama onsuz yapamayacağını belirtiyor her fırsatta. Dışarıya ihtiyaç duymadan evdeki

tüm ufak
tefek işle-
rini de
halledi-
bilmenin
kolaylığını
yaşıyor.

Vakti zama-
nında dikişten pa-
ra da kazanmış.

“Eski mahallede
çok dikişler diktim ve
para da kazandım. Ama
durumu iyi olmayanlara

hediye ediyordum ya da ne

verirsen diyordum. Onlar da bu eme-
ğimi karşılıksız bırakmıyorlardı. Ça-
maşır makinemin olmadığı dönemler-
di, müstakil bir evde de oturuyordum.
Çamaşır kazanı kurardım. Komşular-
dan biri yıkar biri durular biri asardı.
Nevresim yoktu tabii. Yorganlarımı
kaplamaya gelirlerdi. El eli yıkıyor,
el de yüzü. Para teklif ederdim
almazlardı. Çocuklarının önlüklerini
de dikerdim. Bazen sadece kumaş
getirir biçtirirlerdi. Sonra dikemez
geri getirirlerdi, dikerdim. Bir daya-
nışma vardı. Şimdiki gibi değildi...”

Necla Pişmanlık’ın evinde hali hazırda hediye edilmeyi bek-
leyen 10 koli tutaç var. Kaç koli
olacağı hakkında fikir yürütemediği
dikilmeye hazır tutaçlar da... Necla
Pişmanlık’ın hobi amaçlı yaptığı ve
hediye ettiği bu tutaçların sağlamlık
garantisini de var. İşte bu nedendir ki
yıllar önce hediye alanlar hâlâ kullandıklarını belirtep teşekkür ediyorlar.

“Makinede kolaylıkla yıkanıyor,

herhangi bir bozulma olmuyor, ku-
maşları da pamuklu olarak özellikle
seçtiği için solma da olmuyor.”

Hobisi terapi yerine geçiyor

Necla Pişmanlık’a altı yıl önce kalp
pili takılmış. Sokağa çıkamıyor.
Merdiven iniş çıkışı yasak.

“Bir tek doktor kontrolüne gidip
geliyorum o kadar. Ben eve mahkû-
mum. Ama şanslı bir mahkûm. Bu
makine benim can yoldaşım. Bana
şarkılar besteliyor ve dinletiyor. Gün-
ler nasıl geçiyor anlamıyorum. Bu
makine olmasa ne yapardım bilemi-
yorum.”

Hobi emeklisi

Necla Pişmanlık elindekileri tamam-
ladıktan sonra bırakma kararı almış
gibi. Buna uyabileceğinin garantisini
veremese de şimdilik niyeti böyle.

“Belki en güzel desenliler hediye
olarak verildi ama elimdekilerden
renk ve desenlerini en çok beğendikle-
rimden çocuklarıma ve torunlarıma
miras kalsın diye birer tane ayraca-
ğım. Geri kalanları da geniş katımlı
bir gün düzenleyip dağıtmak istiyorum.
Paketler hazırlayacağım yine.
Rastgele kimin şansına ne çıkarsa...”

Kendisine çok iyi bakan Necla
Pişmanlık’ın üç çocuğu beş torunu
var. Tek arzusu ise torununun toru-
nunu görmek, yani toruntaht olmak.

“Bu yaşa gelmemi hep doğal
ortamlarda bulunmaya ve doğal yiye-
cekler yemeye borçluyum. Torunumun
çocuğunu gördüm. Ve inşallah onun
da çocuğunu göreceğim.” •

semaerdogan@butundunya.com.tr

Çeviri: DENİZ BENER

Kristof Kolomb'un 1492 yılındaki deniz seyahatinde Atlas Okyanusu'nu geçerken kullandığı gemilerden en büyük olanı Santa Maria'nın kalıntılarına, Haiti'nin Kuzey kıyılarında rastlandığı belirtiliyor.

Amerika'nın en iyi sualtı arkeolojik araştırmacılarından biri olan Barry Clifford'un öncülüğündeki bir ekip tarafından yapılan çalışmalar sonucu, 10 yıl kadar önce Karayipler ülkesi Haiti'nin kuzeyinde rastlanan gemi enkazının Santa Maria'ya ait olduğu tespit edildi. Clifford, buldukları kalıntıların, Kolomb'un 1492'de Amerika kıtasına yaptığı ilk yolculuğunda kaptanlığını yaptığı sancak gemisi Santa Maria'ya ait olduğuna emin olduklarını dile getirdi. Deniz manyetometreleri, yan taramalı sonar ekipmanlar ve dalgıçların çalışmalarıyla küçük bir alanda yaptıkları

Kolomb'un Amiral Gemisi Santa Maria Bulundu

incelemenin yanı sıra, Kolomb'un kişisel günlüğüne yazdıklarının da bu bulguyu destekler nitelikte olduğunu anlatan Clifford, şimdi enkazın bulunduğu tüm alanda inceleme yapmak için izin verilmesini beklediklerini söyledi.

Beş asır önce, Kolomb ve filosunun Haiti açıklarında seyrederken kayalıklara çarpması sonucu batan Santa Maria ile ilgili ulaşılan yeni bilgiler, tarihçileri de heyecanlandırdı.

500 yıl önce Haiti açıklarında batan Kolomb'un amiral gemisine ait olduğu öne sürülen buluntular

Sualtı bilimleri ve sualtı arkeolojisi alanında çalışan bilim adamlarının yanı sıra, tüm tarihçilerin de ilgiyle izledikleri bu yeni araştırmaların, Amerika kıtasının keşfi ile ilgili en önemli tarihi bulgulardan ve dünyanın en önemli denizaltı keşiflerinden biri olacağı dile getiriliyor.

Haiti'nin kuzey kıyılarında incelemelerini sürdüren dalış ekibinin başındaki Clifford, "Tüm coğrafi, arkeolojik ve sualtı topoğrafyasına dair kanıtlar, bu batığın Kolomb'un ünlü gemisi Santa Maria olduğunu gösteriyor." diyor. Yapılan araştırmaların sonunda elde edilecek bulgular, Amerikan TV kanalı History tarafından çekilecek bir belgesel ile anlatılacak.

SANTA MARIA

Santa Maria, La Nina ve Pinta La ile birlikte, Asya için bir batıya geçit bulmak amacıyla Ağustos 1492'de İspanya'dan yelken açtı. Yaklaşık 36 metrelik uzunluğu ile seferin en büyük gemisi olan Santa Maria (Aziz Meryem), 1492'nin Noel günü Haiti yakınlarında bir resif üzerine karaya oturdu. Bunun üzerine Kolomb, sefere birlikte çıktığı denizcilerle, geminin gövdesini oluşturan ahşap şeritlerin bir kısmını kullanarak, yakın bölgede bazı basit yapılar inşa ettirdi. Hatta bu yapılardan birisi de, La Navidad adını verdikleri basitçe yapılmış bir kale idi. Bir yıl sonra Colomb 17 gemi ve bin 200 adamıyla birlikte tekrar bölgeye ulaştığında, La Navidad'ın külleri ile karşılaştı.

Suikastçilerin
Hedefindeki
Çar

Tarihten Damlalar
Mümtaz İdil

II. ALEKSANDR

Çarlık Rusyasının fokur fokur kaynadığı, halkın yönetimden yaka silktiği bir dönemde, hapishaneler ağzına kadar mahkûmlarla doluyken, Piyer ve Pol kalesinde yaşanan bir olay, Rusya’da suikastlar döneminin başlamasına neden olacaktı.

1876 yılında, Çarın kışlık sarayının tam karşısındaki Piyer ve Pol kalesinde Bogolyubov adında genç bir mahkûm yatıyordu. Bogolyubov üniversite öğrencisiyken bir “tedhiş” olayına karışmış ve hapishaneye düşmüştü. Bir gün hücrelerine götürülürken, Petersburg Polis Şefi General Trepov ile karşılaşmıştı. Trepov, başında şapkayla dolaşan Bogolyubov’a, şapkasını çıkarmasını emretti. Bogolyubov ise bu emre karşılık şapkasını daha da sıkı kafasına geçirdi. Trepov deliye dönmüştü.

Emirlerinin anında ve harfi harfine yerine getirilmesine alışık olan general, hemen Bogolyubov’u işkence odasına aldırması ve yüz kamçı attırmıştı. Bogolyubov, kamçıların açtığı yaralar nedeniyle uzun süre kendine gelememişti.

Ama Trepov'un bu ani ve fevri hareketi diğer mahkûmlar, hatta Çara karşı hoşnutsuzluk besleyen kesimler arasında büyük öfke yarattı.

Olaya en çok sinirlenen ise Vera İvanovna Zasuliç adında bir kadındı. Vera hem General Trepov'dan nefret ediyor, hem de Bogolyubov'a gizli bir hayranlık duyuyordu. Hayran olduğu Bogolyubov'un intikamını almaya karar veren Zasuliç, bir gün Polis Şefi General Trepov'un odasına bir iş bahanesiyle girmiş ve sakladığı tabancayı alına doğrultarak, Trepov'u oracıkta öldürmüştü. İşin tuhaf tarafı, Zasuliç, işlediği cinayetten sonra büyük bir soğukkanlılıkla polislerin gelip kendisini tutuklamasını beklemişti. Zasuliç artık bir halk kahramanı olmuştu. Rusya'da daha fazla kalması hayatı için tehlike yarattığından, yakın dostları bu efsane kadını İsviçre'ye kaçırdı.

Vera Zasuliç'in yargılandığı sıralarda Piyer ve Pol kalesinde 193

Vera İvanovna Zasuliç

mahkûm bulunuyordu ve bunların arasında çok sayıda kadın mahkûm da vardı. Aralarından biri de, beş yıldır yargılanmayı bekleyen ve daha sonraları "Devrimin Büyükannesi" adını alacak olan Kievli Katerina Breşkovskaya'ydı. Breşkovskaya'nın yanından hiç ayrılmayan, onu bir gölge gibi takip eden kızıl saçlı genç bir kız ise dikkatleri çekiyordu. Sofya Prevskaya adındaki bu genç kız Petersburg Valisi'nin öz kızı, Eğitim Bakanı'nın

Sofya Prevskaya

da yeğeniydi. Vali son derece zalim bir adamdı ve genç kız da bu zalimliğin sonucunda kendini halkın yanında hissetmişti. İşte bu kız, Çar II. Aleksandr'a düzenlenen sayısız suikastlardan birini gerçekleştirecekti.

Hemen mahkemeye sevk edilen Zasuliç için idam cezası neredeyse kaçınılmazdı, ama asıl şaşkınlık Zasuliç'in hızla yargılanıp, mahkemenin beraat kararı vermesiyle yaşanmıştı. Ama polisler işi mahkemeye bırakmak niyetinde değillerdi. Zasuliç mahkemenin çıkarırken, polis ekipleri onu yeniden tutuklamaya kalkışmış, ama

Çar II. Aleksandr'a düzenlenen sayısız suikastlerden biri

tam bu sırada yaklaşan atlı bir araba Zasuliç'i polislerin elinden çekip almış ve bilinmeyen bir yere götürmüştü.

Petersburg Polis Şefi Trepov'a düzenlenen bu açık suikast, Rusya'da Çarlara karşı düzenlenecek suikastların da ilk halkasını oluşturuyordu. Bir süre sonra, akşam yemeği için sofrayı son bir kez gözden geçiren Çarın Kışlık Sarayı'ndaki hizmetli, tam Çara gidip, "Ekselansları, yemek hazır," diyecekken ansızın korkunç bir patlama duyuldu. Sarayın yemek salonu, patlamanın şiddetinden çöktü ve 11 asker hemen oracıkta öldü. Kırk kadar da asker yaralanmıştı. Suikast, Çar II. Aleksandr'a düzenlenen suikastların başlangıç çanı gibiydi sanki. Bomba zamanından önce patlamıştı ve ayrıca Çar II. Aleksandr, bir arkadaşıyla koyu sohbetle dalıp da yemeğe gecikince, tesadüfen kurtulmuştu, ama şimdilik... Hemen soruşturma başlatılmış, kısa süre içinde de Stefan Kalturin adında bir marangoz suikastı tertipleyen kişi olarak yakalanmıştı.

Marangoz, Çarın yemek masasının altına yirmi kilo patlayıcı yerleş-tirmişti. II. Aleksandr'ın yemek salonuna geleceğini tahmin ettiği sırada da fitili ateşleyip kaçmıştı. Ama Çar beklenen dakikada orada değildi.

Dönelim Vera Zasuliç'in beraatından sonraki olaylara:

Zasuliç'in beraatından sonra tüm Rusya'da suikast olayları bir çılgın gibi büyümeye başladı. 21 Şubat 1879'da Knyaz Kropotkin öldürüldü. Yine aynı günlerde Petersburg'da General Mezentçev bir suikasta kurban gitti. Suikastçı bir atla kaçmayı başarmıştı. Bu kaçış, suikastçıları daha da yüreklendirmişti.

23 Mart 1879'da General Doretlen bir başka suikastçının saldırısı sonucu hayatını kaybetti. Bir süre sonra, başarılarından emin olan suikastçılar hedef olarak Çar II. Aleksandr'ı seçtiler.

14 Nisan 1879'da Çara ilk suikast yapıldı. Bir gezinti sırasında, Solovyev adındaki suikastçı Çara beş el ateş

Çara suikast düzenleyip yakalanan Zhelbayov, Perovskaya, Kibalchich ve Mikhailov 3 Nisan 1881'de idam edildiler.

ettiyse de hiçbirini tutturamadı. Yakalandı ve idam edildi.

Ikinci suikast 1 Aralık 1879'da, o sıralarda serbest bırakılmış olan Sofya Prevskaaya'nın başkanı bulunduğu bir grup tarafından Kırım'da, Çarın geçeceği tren yoluna bomba koyularak yapıldı. Bomba zamanında patladı ve birçok vagon harap oldu, ama II. Aleksandr kısa süre önce, rastlantı sonucu bir başka trene geçtiği için yara almadan kurtuldu. Kışlık sarayındaki bombalı saldırıdan da gevezeliği nedeniyle kurtulan Çar nihayet kendisini ölürmeye çalışanlar olduğunu fark etmişti. Canını kurtarmanın bir yolu da halkın bazı taleplerini yerine getirmekti. Bu nedenle hemen bir Duma kurulmasını emretti. Böylelikle halkın devlet işlerine dolaylı da olsa katılmasını sağlamış

olacaktı. Halkla barışmanın yollarını arıyordu II. Aleksandr. Bu karar 1 Mart 1881'de alınmıştı ve bir gün sonra yürürlüğe girecekti. Yaptığı işten memnun biçimde Çar, askeri bir törenle saraydan ayrılarak Petersburg dışında bir yerlere gitti. Artık suikast olmayacağından emindi. Ama karar henüz yayımlanmamıştı ve bunun kendisi için ne kadar pahalıya patlayacağını bilmiyordu. Yeneden saraya dönerken, dar bir geçitte bindiği arabanın altı-

na havluya sarılmış bir bomba atıldı. Patlayan bomba muhafızlardan bazıalarını öldürdü, ama Çara bir şey olmamıştı. Çar büyük bir aymazlık ve şaşkınlık içinde arabasından indi ve yaralı ve ölü muhafızların yanına gitti. Arabacı ve muhafızlar "Hemen uzaklaşalım Çar hazretleri, burada durmayalım. Henüz tehlike geçmedi," diye uyardılarsa da, Çar oralı olmadı.

İkinci bomba II. Aleksandr'ın hemen ayaklarının dibinde patladı. Ölümcül bir bombaydı ve iki bacağını da kopardı. Hâlâ yaşıyordu Çar, ama çok kan kaybediyordu. Araba hızla saraya girdi ve Çarı revire taşıdılar. Doktorlar yoğun bir kurtarma işine girişseler de, II. Aleksandr'ı kurtarmak mümkün olmadı. Revirin kapısında velihaht III. Aleksandr bekliyordu. Doktorlar, III. Aleksandr'a, artık babasının hayatta olmadığını söylediklerinde, iri kıyım adam o anda olduğu yere yığılıp ağlamaya başladı...•

mumtazidil@butundunya.com.tr

Komedi Gösterilerinde "Pay-per-laugh" Modeli

Güldüğün Kadar Ode

Girişin ücretsiz olduğu fakat her kahkahanız için belirli bir ücret ödeyeceğiniz bir "stand-up" komedi şovuna katıldığınızı düşünün.

Yazan: ZEYNEP ABURAS

Ne kadar fazla gülerseniz, o kadar fazla ödersiniz. Eğer hiç gülmezseniz, para ödemezsiniz. Bu sistemde, bilet için yaptığınız ödemenin karşılığını alamamışsınız hissiyle salondan ayrılmanız mümkün değil.

Bu tür bir 'kahkaha başı ödeme' (*pay-per-laugh*) yöntemi, Barselona'

daki bir komedi kulübü olan Teatreneu'da deniyor...

'Kahkaha başına ödeme' modelini, tiyatro salonundaki her bir koltuğun arkasına monte edilmiş ve yüz tanıma yazılımı yüklenmiş tabletler mümkün kılıyor. Bu yüz tanıma teknolojisi, her kahkahayı algılayıp kaydederek, her bir kahkahanız için yaklaşık 0,30 euro

Kahkaha kaydeden tabletler

hesabınıza ekliyor. Cannes Lions Uluslararası Yaratıcılık Festivali'nde de pazarlama ödülüne değer bulunan bu sistemde, seyircilerin çıkışta ödeyecekleri hesabı düşünerek gerilmemeleri için de bir 'kota' düşünüldü. Seyircilerin ödeyecekleri maksimum bilet tutarı 24 Euro ile sınırlandırıldı.

Seyirciler kahkaha ve ödeme bilgilerinin önlerindeki koltuğa yerleştirilmiş tablette görebiliyor ve kendi biletinin ödemesini gösteri sonunda yapıyor. Teatreneu'daki yetkililere göre, kurdukları bu yenilikçi sistem 'Güldüğün Kadar Öde' yöntemi sayesinde, seyirci sayılarında şimdiden

Gösteri sonunda ödeme

yüzde 35 artış sağlandı. Gösteri berbatsa ve sizi güldürmediyse, çıkışta herhangi bir ödeme yapmanız gerekmiyor. 'Kahkaha başına ödeme' modeli sayesinde, bilet fiyatlarının sabit olduğu normal sisteme kıyasla, bilet fiyatlarında 6 Euro civarında bir artış

sağlandı. Teatreneu yetkilileri, bu sistemin İspanya'daki diğer bazı komedi kulüpleri tarafından da uygulanmaya başlandığını ifade ediyorlar.

Uygulamanın nedeni, İspanyol hükümetinin tiyatro gösterilerindeki

vergiyi yüzde 8'den yüzde 21'e çıkarmasıydı. Bu uygulama sonucu, tiyatro izleyicisi yüzde 30 azalmış ve İspanyollar Amerikan filmlerine yönelmişlerdi. Teatreneu yöneticileri bu durumu da mizahi bir açıdan ele aldılar ve yeni bir sistem icat ettiler: **Güldüğün Kadar Öde**

(Pay-per-laugh) •

ARALIK AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

Satranç Çözümleri

OYUN SONU: Beyaz Kazanır
1.Şc5 Kc5+ 2.Şf6 Şd5 3.Ve6 Şd4
4.Vb6 Şd5 5.Şf5 Kc6 6.Vd8+
Kd6 7.Va5+ Şd4 8.Ve5+ 1-0

KURGUMAT: Umud
Sayman(Sachová Skladba 2014)
2#1.Ad6 exd6 2.Ve4+# (1.Şf4
2.Vf5+#, 1...Şd4 2.Vc3+#,
1...Şxd6 2.Vc7+#)

“Bilginizi Denetleyin”

YANITLAR

- 1-(a) İngiltere
- 2-(d) Traji komik
- 3-(b) Dominant
- 4-(a) Maraba
- 5-(a) Nasyonal sosyalizm
- 6-(b) 1932
- 7-(b) Su aygırı
- 8-(c) Presbit
- 9-(c) Taksim
- 10-(d) Burjuva
- 11-(b) 1875
- 12-(c) Mikado

- 1-(b) İri başlı vida
- 2-(c) Eleştirilemez
- 3-(d) Nakit para
- 4-(b) Eğlence türü
- 5-(d) Atıştırılmalık
- 6-(c) Kopyalama
- 7-(b) Biçimleme
- 8-(a) Dolmuş uçak
- 9-(a) Sağlığa uygunluk
- 10-(d) Uzunluk
- 11-(a) Duyu bozukluğu
- 12-(d) Süsleme yöntemi
- 13-(a) Yer değişikliği
- 14-(b) Kabin ağırlığı
- 15-(a) Tahta sedir

Kare Bulmaca

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	S	A	M	İ	M	K	O	C	A	G	Ö	Z		T	E
2	E	B	O	L	A		Y	A	S	A		A	N		F
3	Y	A	L	A	K	A		R	İ	Y	A	Z	İ	Y	E
4	F		A		A	R	D	İ	Y	E		A	Z	İ	L
5	İ	A	S	O	S		İ	Y	E		T	A	T	E	
6	O	R		S		M	K	E		T	E	R	M	İ	K
7	R	İ	S	A	L	E	T		L		F	İ	K		
8	H	E		K	A	L	E	C	İ	K		M	A	E	
9	O	L	T	A		D		İ	L	E	L	E	B	E	T
10	N		A		K	A	R	D	İ	N	A	L		R	E
11		A	R	K	A		O	D		E	L		S		N
12	N	İ	L		R	A	M	İ	Z		E	K	O	S	E
13	A	N	A	K	A	R	A		E	V	L	İ	Y	A	
14	R	E	T	İ	N	A		A	L		İ	L	A	V	E
15	G		A	L	T		A	K	İ	S		E		A	V
16	İ	A	N		İ	N		U	Ş	İ					
17	L	T		A	N	T	E	T		P					
18	E	L	A		A	L		P	A						
19		A	R	A		F	E	R	A	H					
20	E	S	P	A	S		M	A	K	İ					

YARININ BÜYÜKLERİ

Gönderi adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,

Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul

e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

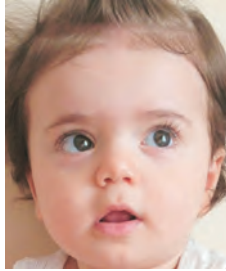
Yiğit Eren Güney, İstanbul

Asya Özgen, Ankara

Anne Ceylan ve Kızı Alya Tunca, Ankara

Esmâ Güraras, Ankara

Bahar Özses, İstanbul

Cem ve Nehir Akgünlü, Ankara

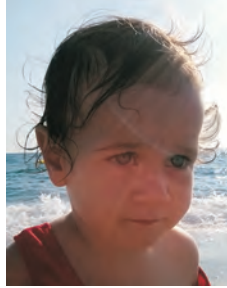
Evin Babat, *Hollanda*

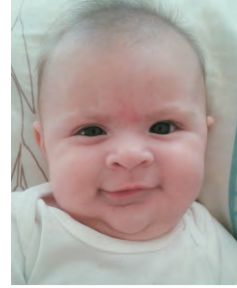
Dilay Erel, *İstanbul*

Harun Açıkgöz, *Aydın*

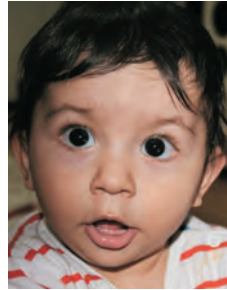
Remle Gökçe, *Alanya*

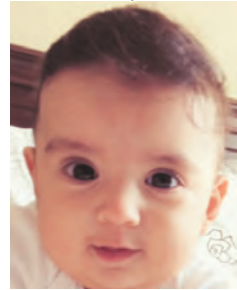
Hilal Yasemin Taşdemir, *Alanya*

Nil Şahin, *Ankara*

Mustafa Kerem Çelik, *İstanbul*

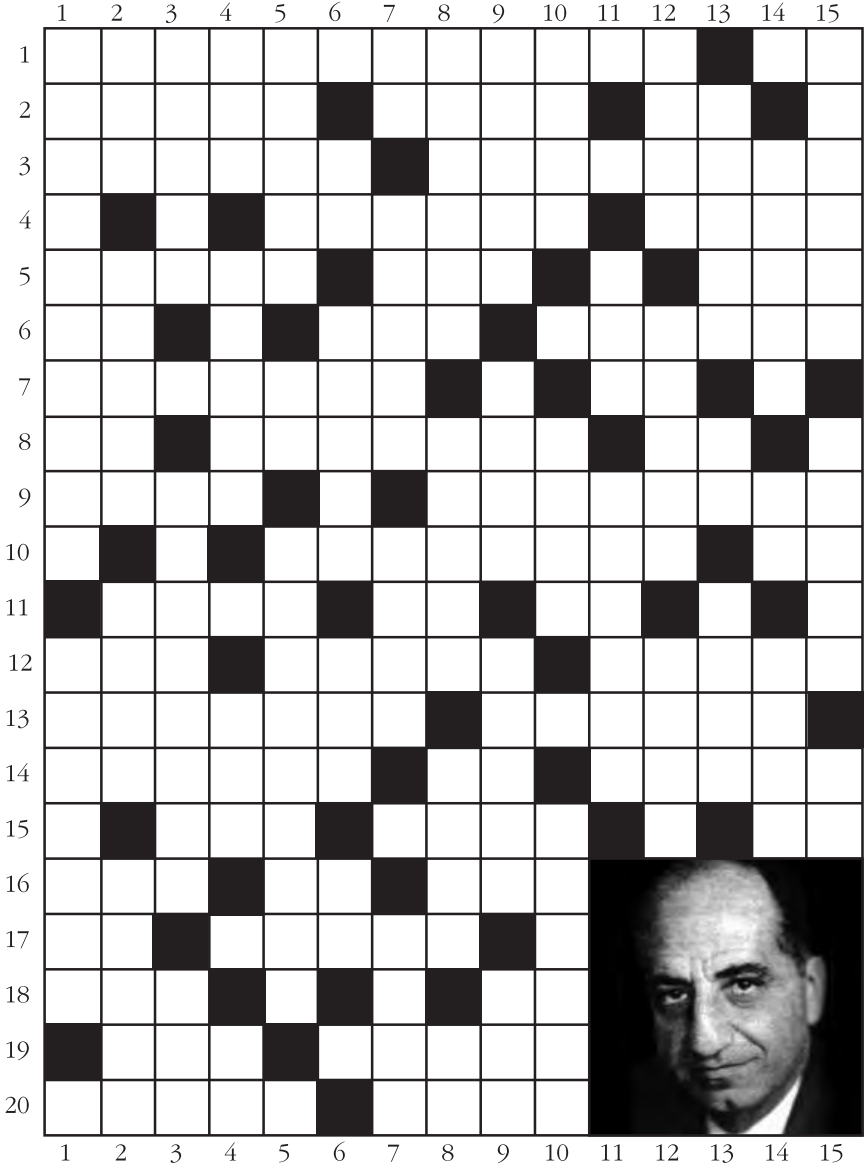
İsmail Efe Ünalın, *Ankara*

Fatih Elmas, *Antalya*

Yiğit Elmas, *Antalya*

Bulmacanın çözümü 151. sayfadadır.

Bulmaca

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1-Fotoğrafta görülen öykü ve romancımız.- Bir cetvel türü. 2-İshal, yüksek ateşle başlayan öldürücü bir virütik hastalık.-Kanun.- Tarla sınırı. 3-Kendi çıkarları uğruna başkalarına yakınlık gösteren kişi.- Eski dilde matematik. 4-Genellikle ticaret eşyasının saklandığı yer, depo.- Görevden alma. 5-Bodrum yakınlarında tarihi bir yerleşim birimi.- Sahiplik.- Tanrıtanımaz. 6-Müstahkem yer.- Makine Kimya Endüstrisi'nin kısa adı.- İslamın üretilmesini, iletilmesini ve kullanılmasını inceleyen fizik dalı. 7-Elçilik.- Eski bir tarihi anlatmak için kullanılan sözcük. 8-Helyumun simgesi.- Ankara'nın bir ilçesi.- Olumsuzluk belirten bir ek. 9-Balık yakalama gereci.- Sonsuz değişim. 10- Papayı seçen, danışmanlığı yapan başpapazlardan her biri.- Bir nota. 11-Geri, sırt.- Eski dilde ateş.- Yabancı. 12- Afrika'da bir nehir.- ' Gökçe' (karikatüristimiz).- Çeşitli renk ve büyüklükteki karelerden oluşan kumaş.- 13-Kıta.- Eren, ermiş. 14-Gözün en iç tabakası.- Hile.- Ek. 15-Bir nesnenin yere bakan yüzü.- Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi- Tuzağa düşürülen şey. 16-' Fleming ' (James Bond karakterinin yaratıcısı olan yazar).- Küçük mağara.- Osmanlı İmparatorluğu'nun Afrika kıtasındaki son topraklarını kaybettiği anlaşma. 17-Litvanya'nın plaka imi.- Bir kuruluşu, derneği simgeleyen sembol. 18-Bir göz rengi.- Eski dilde ayak. 19- Fasıla.- Havadar, aydınlık. 20-Basımcılıkta bir kelimenin harflerini ayırmak için kullanılan harflerden daha kısa ve küçük metal çubuk.- Akdeniz'e özgü bitki örtüsü.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1-'Orhan ' ('Fırtına Ve Kar, 'İşte Sevdiğim Dünya' adlı yapıtlarından da tanıdığımız edebiyatçımız)-Tömbeki denilen bir cins tütünün dumanının sudan geçirilerek içilmesini sağlayan araç. 2-Kalın ve kaba bir kumaş.- Uranüs'ün bir uydusu.- Kelt mitolojisinde periler kraliçesi.- Bir okyanus adı. 3-Karbonatlı kum taşı.- Bazı giyeceklere sertlik vermek için kullanılan bir tür kumaş.- Kaynağı mitolojiye dayanan kirişli bir çalgı. 4-Bir bağlaç.- Japonya'da bir kent.- İslamın zaman kolayca biçimlendirilebilen yumuşak ve yağlı toprak.- Bir haber ajansının simgesi. 5-Birbirini kesen demir yolu kavşağı.- Bir nota.- Bulaşıcı bir hastalığın yayılmasını önlemek için belli bir bölgenin kontrol altında tutulması biçiminde uygulanan sağlık önlemi. 6- Bir alan ölçüsü birimi.- Çok genç, körpe.- Fasıla.- Briçte sanzatunun kısa yazılışı. 7-Rey.- Bir başkasına o anda söyleyerek yazdırma.- Avrupa'da bir başkent- Acı, üzüntü. 8-Halayık.- Şaka olmayan, gerçek.- Kronik.- Eski Mısır'da güneş tanrısı. 9-Kederli, hüznü kadın. ' Akşam olur mektuplar hasretlik söyler/ Zagreb radyosunda marlen türküsü (Atilla İlhan) -Necati Cumalı'nın bir yapıtı.- Temiz. 10-Amaç, erek.- İnsan ve hayvanlara musallat olan zararlı bir asalak.- Osmanlılarda tumar sahibi bir sınıf atlı asker. 11-Zilli bir çalgı.- İstanbul'un bir semti. 12-Doğu Anadolu bölgesinde yaşayan bir halk.- Kirpik boyası.- Genellikle tahıl ölçmede kullanılan belirli hacimdeki kap. 13- Düzen.- Eski dilde su.- Protein değeri bakımından zengin bir tür fasulye. 14- Kayıp.- Rütbesiz asker- Müjde. 15- Labada.- Döl eşi.- Hane.

filizoskay@butundunya.com.tr

Satranç

Mustafa Yıldız

ANAND ŞAŞIRTTI

Oyun skorları 2,5-2,5 berabere iken, 6.turda, Eski Dünya Şampiyonu Hint Büyükuusta Viswanathan Anand, yandaki konumda beklenen hamleyi yapamayarak siyahlarla kazanç elde etme avantajını kaçırdı ve herkesi şaşırttı. Her halde, vezir kanadında tasarladığı plana odaklanan Anand, -belki de Dünya Şampiyonu rakibinden böyle basit bir hata beklemediğinden olacak – hızla 26...a4? oynadı. (Oysa Beyazın 26...Axe5 27.Kxe8 Ac4+ 28.Şd3 Ab2+ 29.Şe2 Kxg8 ile boş kaleye gol atar gibi bir piyon öne geçmesi işten bile değildi.) Yaptığı hatanın görülüp değerlendirilmemesine sevinen Carlsen, hemen kendini toplardı: 27.Şe2 oynayıp konumunu düzeltilti. Sonra oyun şöyle devam etti. 27...a3 28.f3 Kd8 29.Şe1 Kd7 30.Fc1 Ka8 Anand, oyunda denetim gücünü kaybetti. “a” piyonunu koruyacak ama “h” piyonu boşa kalacak bu kez. 31.Şe2 Fa4 32.Fe4+ Fc6 33.Fxg6 fxg6 34.Kxg6 Fa4 35.Kxe6 Kd1 36.Fxa3 Ka1 37.Şe3 Fc2 38.Ke7+ Siyah terk etti. 1-0 Çünkü siyah şahını 8.yataya kaçarsa 39.Kxh6 ile merdiven matı tehdidi var.

KURGUMAT ÇÖZME YARIŞMASINI YİNE SAYMAN YAPACAK

Geçen yıl ülkemizde ilk kez ve 30 ülke ve 36 merkezle aynı zamanda İzmir’de yapılan kurgumat çözüme yarışmasının bu yılki Türkiye organizasyon sorumluluğu ve görevi WFCC (Dünya Satranç Kurgucuları Federasyonu) tarafından yine ödüllü kurgumat düzenleyicisi (problemist) ve satranç antrenörü Umut Sayman’a verildi. 25 Ocak 2015’te tüm Dünya ile aynı anda başlayacak yarışmaya katılımın yüksek olması bekleniyor. Yarışma, Deneyimliler, Deneyimsizler ve 12 Yaşaltı olmak üzere 3 kategoride ve 2 hamlede, 3 hamlede, çok hamlede, yardımcı mat, kendini mat ve etüd dallarında yapılacak.

SENYÖRLERDEN İKİ KONUM

Vladimir Stepanov – Hür Yasin, Dünya Senyörler Şampiyonası, Girit, 2014

Turnuvada başarılı oyunlar çıkaran Hür Yasin, 20...Axex4! hamlesini kaçırıyor.(21.Vxe4? c2 -+) 21.f3 Aef6 22.Axc3 Ad5 Açmaza yükleniyor. 23.Fd2 Fb4 24.Kac1 Kc4 25.Vd3 Kfc8 26.Ac5 Fxc3 27.Axd7 Fxd2 28.Kxc4 Kxc4 29.Kxc2 Ka4 30.Kb2 Kxa2 O kadar yoğunlaşma bu piyon içindi. 31.Vb3 Kxb2 32.Vxb2 Ae3+ Beyaz terk etti.(33.Şf2 Ad1+ çatal. 33. Şh3 Vh5+#, 33.Şg1 Ve1+#)

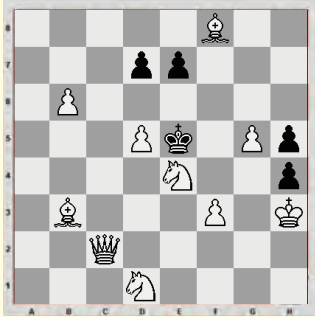
Kürşat Karataş – Eoro Patola, Dünya Senyörler Şampiyonası, Girit, 2014

İskandinav Savunmasından gelen yandaki konumda Karataş cesur bir feda ile atağı renklendiriyor: 23.Kxe6! Vc8 24.Fh3! Kd5 25.Kxc6 Vd8 26.Axf7! Axf7 27.Kxc7 d5'teki kalenin sallantıda oluşu beyaza rahat manevra olanağı sağlıyor. Beyaz kazanca yetecek denli maddi üstünlük elde etti. 27...Ag5 28.Fg4 Şh7 29.Vxb7 Kb8 30.Kxg7+ Şh6 31.Ve7 artık değişim zamanı.54.Fe6+! Şxe6 55.g8V+ 1-0

KURGUMAT

Umut Sayman
(Šachová Skladba 2014)

2 #

myildiz@butundunya.com.tr

OYUN SONU

Karataş-Patola, 2014

Beyaz Kazanır

Çözümler 151. sayfadadır.

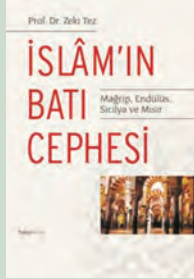
Bize Gönderilen Kitaplardan

İslam'ın Batı Cephesi

Mağrip, Endülüs, Sicilya ve Mısır

Zeki Tez

Hayykitap

Mekke'nin doğusunda kalan ülkelerin “Maşrak”, batısındakilerin “Mağrip” diye anıldığı dönemden yola çıkan Zeki Tez mimaride, bilimde, sanatta, edebiyatta, astronomi ve felsefede Mağrip'te kutup oluşturan İslam'ın Avrupa ve dolayısıyla dünya kültürünü nasıl etkilediğini anlatıyor. 711'de Berberî savaşı Tark bin Ziyad, 12 bin kişilik ordusu ile sonradan adıyla anılacak olan “Cebelitarık” (Tark Dağı) boğazından Avrupa anakarasına geçti. İspanya topraklarında geri dönüş umudunu kırıp askerlerini ölümüne savaştırabilmek için tüm gemilerini yaktırdı. Askerlerine: “Önünüzde düşman, arkanızda deniz...” diye seslendi.

Vizigot Kralı Roderik'in yaklaşık 100 bin kişilik ordusunu yendi. Doğan Endülüs uygarlığı, Arap kültürünün Avrupa kıtasını derinden etkilemesinin en önemli zemini oldu. O zamanlar dünyanın en ünlü üniversiteleri olan Kahire ve Bağdat üniversitelerini de

aşarak birinci sıraya geçen Kurtuba Üniversitesi'nde felsefe, matematik, astronomi, simya ve tıp dallarında büyük bir etkinlik görülüyordu. Bilimleri, sanatı, edebiyatı ve felsefeyi ön plana çıkararak, “Endülüs mucizesi” diye anılan Endülüs uygarlığı Avrupa Rönesans'ının ve Aydınlanma'nın kaynaklarından biri oldu. Sicilya ise, İtalya'ya ve Kuzey Afrika'ya yakın olan coğrafi konumu nedeniyle Doğu-Batı dünyası arasında önemli bir köprü görevini üstlendi. Bizanslıların egemen olduğu Sicilya üzerinden İslam'ın orduları harekete geçti, Roma önlere kadar geldi.(...) Zeki Tez “Her şeyi Batı'dan öğrendik” diyenlere de güzel bir yanıt veriyor.

Haçlı Seferleri

Thomas Asbridge

Say Yayınları

Haçlı Seferleri'yle özdeşleşmiş Selahaddin Eyyubi ve Aslan Yürekli Richard gibi kahraman hükümdarların yanı sıra Franklar, Abbasiler, Selçuklular, Memluklar gibi büyük güçlerin bu mücadeledeki rolü hakkında ayrıntılı bilgilerin sunulduğu kitap tarih meraklıları için bir ziyafet olduğu kadar, modern Ortadoğu sorununu iyi anlamak isteyenler için

de temel başvuru kaynağı niteliğinde. Yazarın yalın belirlemeleri var: “İnsan her zaman tarihi yanlış yorumlama eğilimine sahiptir. Haçlı seferleriyle paralellik oluşturma alanındaki tehlike çok ciddidir. Son iki yüzyıldır hiç bir temele dayanmayan bir öykü yaygınlaştı. Buna göre Haçlı Seferleri İslam ile Batı arasındaki ilişkilerde öncülük yapmış, iki taraf arasında derin bir düşmanlık oluşturarak bu iki kültürün sürekli ve yıkıcı bir savaş içinde bulunmasına yol açmıştır. Ortaçağ ile günümüz arasında doğrudan ve sürekli bir uyuşmazlık bağlantısı kuran bu görüş, uygarlıklar arasında yaygın, neredeyse kaçınılmaz ve muazzam bir çatışma bulunduğu düşüncesinin benimsenmesine yardımcı oldu. Oysa zaman zaman acımasız hatta yabani davranışlarda bulunmalarına karşın Haçlılar ne Batılı Hristiyanlar ne de Müslüman toplumların üzerinde kalıcı bir iz bırakabildiler. Aslında kutsal topraklar uğruna verilen savaş ortaçağ sonlarına doğru neredeyse unutulmuş gibiydi ve ancak yüzyıllar sonra yeniden canlandırılmaya kalkışıldı. Belki de Haçlı Seferlerinin bizim dünyamıza anlatacağı bir şeyler vardır... (...) Günümüz dünyasındaki yanlışlarımızın da kaynağıdır. Eğer propagandalar etkisiz kılınmak ve düşmanlıklar ortadan kaldırılmak isteniyorsa ortaçağdaki bu savaşlarla ilgili gerçekler araştırmalı ve anlaşılmalıdır. Bunu yaparken de Haçlı Seferleri geçmişte ait oldukları yerde bırakılmalıdır.”

Metropol Rüyaları

Beytullah
Ergin Borobey

Yason Yayıncılık

Bir zamanlar çok kaybettikleri için artık kaybedecek hiçbir şeyi olmayanların ve çok sevdikleri için artık hiçbir şeyi sevmeyeceklerin hikayesi” olan bir İstanbul romanı. “İstanbul, resmi kayıtlara göre onbeş milyon, bana sorarsanız yirmi milyonluk bir metropol... Kalabalığından, çilesinden, trafiğinden ne kadar şikâyet edilse de nihayetinde en içli anları içinde barındırarak zorla insanları kendine bağlayan bir şehir-i muazzama. Bütün bunların yanında nice sevdaları, ayrılıkları, hayalleri, umutları, bünyesinde barındıran, kimilerine göre “para” kimilerine göre “aşk” şehri. Fatih’in bile bir “hayal” ile fethettiği bu matuh şehirde yaşayan milyonlarca insan var ve bu aynı zamanda milyonlarca rüya demek! İşte bu roman, tarihin gözleri önünde zamanın gergef gibi işlediği bu şehrin, geçmişten geleceğe uzanan, görülmüş ve görülecek rüyalarına açılan bir kapısı. Aşk; hiç bu kadar gerçek anlatılmadı...” Hepsinin kendine özgü bir havası olmasına karşın birbiri ile bağlantılı toplam on iki rüya ve bir uyanış bölümünden oluşuyor bu yolculuk.

Bir Fotograf Bin Sözcüğe Bedeldir

Gönderi: UMUT ÇAKMAK, MUĞLA

Biri Size İkincisi Bir Sevdiğinize

%50
İNDİRİM

Bütün Dünya'dan İkinci Aboneliğe %50 İndirim

Bütün Dünya tüm okuyucularına kaçırılmayacak fırsat sunuyor:
Dergimize 1 yıllık abone olan herkese bir yakınına armağan olarak gönderebileceği ikinci abonelik bedeli şimdi % 50 indirimli.
Bu fırsattan yararlanmak ve Bütün Dünya'ya abone olmak şimdi çok kolay.
Bir telefonunuz veya e-posta mesajınızla abonelik işleminizi başlatabilir;
ve yıl boyu dergilerinizi her ay kapınızdan alabilirsiniz.

Bütün Dünya Abone Servisi:

Tel: (0312) 215 51 27-28 Dahili: 313

Gsm: (0536) 634 35 97

E-posta: abone@butundunya.com.tr

MAHMUT KARATOPRAK

1953'te Kayseri'de doğdu, 1973'te Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'ndan mezun oldu. Önce Türkiye'de, sonra İsviçre ve Almanya'da çeşitli gazete ve dergilerde çalışmalar yaptı. 2002'de yerleştiği Kayseri'de başladığı Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ndeki öğretim görevlisi çalışmasını aralıksız sürdürmektedir.

1984 Simavi Vakfı ve İstanbul Belediyesi Özel Ödülleri, 1977 Kültür Bakanlığı Özel Ödülü, 1977 ikincilik ödülü Skopje, 1973 üçüncülük ödülü Marostica-İtalya ödüllерinin sahibi Mahmut Karatoprak'ın Arnavutköy, Dere sokak, No: 3 adresindeki Galeri Selvin'deki resim segisi, bu ayın ortalarına değin sürecektir.

ISSN 1301-7608

9 771301 760320